

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

İLKÖĞRETİM KADEMESİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN OKUL GÜVENLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Cüneyt BAHÇI

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2014

İLKÖĞRETİM KADEMESİNDE GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN OKUL
GÜVENLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Cüneyt BAHÇI

Danışman
Prof. Dr. Halil IŞIK

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Van, 2014

KABUL VE ONAY

Cüneyt BAHÇI tarafından hazırlanan "İlköğretim Kademesinde Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Güvenliğine Yönelik Görüşleri" başlıklı bu çalışma, 18/06/2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Halil IŞIK (Başkan)

Doç. Dr. Zihni MEREY

Yrd. Doç. Dr. Ahmet AKBABA

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Yrd. Doç. Dr. Fuat TANHAN

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporum sadece Yüzüncü Yıl Üniversitesi yerleşkesinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 3 Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

18/06/2014

Cüneyt BAHÇI

ÖZET

Cüneyt BAHÇI . *İlköğretim Kademesinde Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Güvenliğine Yönelik Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Van, 2014.

Bu araştırmanın genel amacı Van ili merkezinde 2013–2014 eğitim-öğretim yılında ilköğretim kademesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin okul güvenliğine yönelik görüşlerinde hareketle güvenlik algılarını belirlemektir. Erkek ilköğretim öğretmenlerinin kadın ilköğretim öğretmenlerine nazaran okulların güvenli olduğu düşüncesine daha yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim düzeyi arttıkça, Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği algılarının anlamlı düzeyde azaldığı saptanmıştır. Okul güvenliği genel puanı branş öğretmenlerinin lehine farklılaşmaktadır. Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik ve Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği alt boyutlarının yaşla beraber artış gösterdiği fakat Okulda Toplumsal Güvenlik alt boyutunun azaldığı dikkat çekmiştir. Okulda fiziksel/bedensel güvenlik değerlendirmesinin mesleki kıdem ile artan bir ortalamaya sahip oldukları fark edilmiştir. Bu konuya yönelik oldukça az çalışma olduğundan ilgili çalışmalar arttırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Okul güvenliği, güvenli okul, ilköğretim öğretmenleri

ABSTRACT

BAHÇİ Cüneyt, *The teachers' -who work at primary and secondary school-views towards the school safety* , Master Thesis, Van, 2014.

The general purpose of this research is to determine the security perception through the primary school teachers'-who work at the centre of Van province in 2013-2014 educational year- opinions against the school safety. It is seen that compared to female primary school teachers, male primary school teachers attend the idea that schools are safe in higher level. It has been detected that as the teachers' level of education increased, their School Physical Environment / Physical Environmental Safety perceptions were significantly decreased. General score of school safety is differentiated in favor of branch teachers. It has been pointed out that Physical / Physical Security and Physical Environment in School / Physical Environmental Safety sub-dimensions are increased with age but Social Security in school is decreased. It has been realized that physical / bodily safety assessment has a increasing average with the professional seniority. As there are quite a few studies about this subject related studies should be increased.

Keywords: School safety, safe school, primary and secondary school teachers

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
BİLDİRİM	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR VE SEMBOLER	vii
TABLolar DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1. 1. Problem.....	1
1. 2. Araştırmanın Amacı.....	5
1. 3. Araştırmanın Önemi	6
1. 4. Tanımlar	7
1. 5. Sınırlılıklar	7
1. 6. Tezin Organizasyonu.....	8
2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2. 1. Okul Güvenliği Kavramı.....	9
2. 2. Güvenli Ve Güvensiz Okullar	10
2. 3. Okul Güvenliği Boyutları.....	15
2. 3. 1. Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik.....	17
2. 3. 2. Okulda Psikolojik Güvenlik	23
2. 3. 3. Okulda Toplumsal Güvenlik	26
2. 3. 4. Okulda Fiziksel Ortam ve Fiziksel Çevre Güvenliği	35
2. 4. Okul Güvenliği Teorileri	41
2. 4. 1. Kontrol (Sosyal Kontrol) Teorisi	41
2. 4. 2. Okul İklimi Teorisi.....	42
2. 4. 3. Toplumsal Çözülme Teorisi:	44
2. 4. 4. Davetkar Teorisi:	44
2. 5. Okul Güvenliğinin Ölçülmesi	46
2. 6. Okul Güvenliği Sorununun Çözümüne Yönelik Uygulamalar	48
2. 7. Konu İle İlgili Araştırmalar.....	53
3. BÖLÜM: YÖNTEM	57
3. 1. Araştırmanın Modeli	57
3. 2. Evren Ve Örneklem	57
3. 3. Veri Toplama Araçları	59
3. 4. Verilerin Toplanması	60
3. 5. Verilerin Çözümlemesi Ve Analizi.....	60

4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR	61
4. 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı	61
4.2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin “Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmeleri” İfadelerine Verdiği Cevapların Dağılımları	62
4. 2. 1. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları.....	62
4. 2. 2. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Ruh Sağlığı /Psikolojik Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları.....	65
4. 2. 3. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Toplumsal Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları	68
4. 2. 4. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları	73
4. 3. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Ortalamaları	77
4. 4. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımları	78
4. 5. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Aralarındaki İlişkinin Korelasyon Analizi İle İncelenmesi	88
5. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	90
5. 1. Sonuçlar	90
5. 2. Öneriler	93
5. 2. 1. Araştırmacılara Öneriler.....	93
5. 2. 2. Okul Yöneticilerine ve Öğretmenlere Öneriler	94
5. 2. 3. Politika Oluşturuculara Öneriler	95
KAYNAKÇA	96
EKLER	103
Ek-1: Anket İzin Onayı	103
Ek-2: Anket Formu	104
ÖZ GEÇMİŞ	iii

KISALTMALAR VE SEMBOLER

r	: Korelasyon katsayısı
n	: Frekans
%	: Yüzde
t	: t değeri
p	: Anlamlılık
Ort	: Ortalama
Ss	: Standart Sapma
Min	: Minimum
Max	: Maximum
N	: Kişi Sayısı
x	: Ortalama
Akt	: Aktaran
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
NSW	: New South Wales
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
UNİCEF	: United Nations Children's Fund (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu)

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Örneklemeye Alınan Okullar ve Öğretmen Sayıları.....	58
Tablo 2. Güvenirlilik Analizi Sonuçları	59
Tablo 3. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı.....	61
Tablo 4. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları	63
Tablo 5. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Ruh Sağlığı/Psikolojik Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları	65
Tablo 6. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Toplumsal Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları.....	69
Tablo 7. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları.....	74
Tablo 8. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Ortalamaları	77
Tablo 9. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları	78
Tablo 10. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Öğrenim Durumu Göre Ortalamaları	79
Tablo 11. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Branş Göre Ortalamaları	80
Tablo 12. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Mesleki Kıdemi Göre Ortalamaları	80
Tablo 13. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Yaşa Göre Ortalamaları.....	82
Tablo 14. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Görev Yaptığı Okul Türü Göre Ortalamaları	84
Tablo 15. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Deprem Sürecinde Van İlinde Çalışma Durumu Göre Ortalamaları.....	84
Tablo 16. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Bulunduğu Okuldaki Çalışma Süresi Göre Ortalamaları	86
Tablo 17. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Medeni Durumu Göre Ortalamaları	87
Tablo 18. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Aralarındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi	88

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Ortalamaları.....	78
--	----

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya temel olan problem durumu ele alınarak tartışılmış, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, tanımlar ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem

Her gün okullar ve çevresinde meydana gelen olaylar, öğrenci, öğretmen ve okulun diğer çalışanlarının güvenliğini tehdit edebilmektedir. Okul binaları ve okul kampüsleri öğrencilerin sevinç çığlıklarıyla çınlamaları gerekirken, zorbalığa maruz kalan, dövülen, bıçaklanan, öğrenci ve öğretmen haberleri duyulmaktadır. Bu durum okullarda eğitim ve öğretimin güvenli bir ortamda yapılmadığını ortaya koyabilmektedir.

Okullar, öğretmenlere ve öğrencilere rahat bir çalışma ortamı sağlamalıdır. Okullar günümüzde bütün bireylerin eğitim-öğretimde etkisi olan kurumlardır. Kişinin eğitilerek toplumda kendisine uygun bir rol edinmesinde ve ihtiyaç duyacağı bilgi ve alışkanlıkları elde etmede, okulların önemli bir işlevinin olduğu kabul edilmektedir (Arabacı,2010). Okulların bu işlevlerini sorunsuz bir şekilde yerine getirmesi için okuldaki bireylerin kendilerini güvende hissetmesi gerekmektedir. Çünkü kendini güvende hissetmeyen bir bireyin öğrenmeye ve öğretmeye karşı açık ve istekli hale gelmesi mümkün olmayabilir. Bu durumda okullardaki bütün bireylerin kendilerini fiziksel, ruhsal ve toplumsal yönden güvende hissedecekleri, uygun fiziksel ortam ve fiziksel çevre koşullarına sahip okul ortamlarının oluşturulması bir zorunluluk olarak ortaya çıkabilmektedir(Işık,2004).

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin genel amacı bir ülkenin geleceği olan çocukların bilgi, beceri ve davranış olarak sağlıklı ve verimli şekilde yetişmelerini sağlamaktır. (Akın ve diğ., 2000). Okullar çocukların gelişiminde ve sosyalleşmesinde önemli rol oynayan kurumlardır; dolayısıyla, okullar öğretmenler ve öğrenciler için güvenli yerler olmalıdır (Arabacı, 2010). Okul, insan hayatında önemli rol oynayan bir

yaşama ve oyun alanıdır. Okulun niteliği ile hayatın niteliği arasında pozitif bir ilişki vardır. İnsan gibi her okul, kendine özgüdür ve bir kişiliği vardır. Okulun güncel ve geleceğe ilişkin sorunları tartışılır, program dışı etkinliklerle çocukların çok yönlü gelişimleri için faaliyetler düzenlenir. Okulda ekip çalışması ruhu ve karşılıklı güvene dayalı olumlu bir öğrenme ve çalışma ortamı vardır. Literatürde, bu okullar etkili okullar olarak kavramlaştırılmıştır. Bu okullarda öğretmen ve öğrenciler okula ve yaşama ilişkin pozitif tutum içindedirler. Pozitif tutum, pozitif sonuçları doğurur (Aral ve Gürsoy, 2001).

Memduhoğlu ve Taşdan'a (2007) göre, tüm sosyal kavramlarda olduğu gibi okul güvenliği için de tek bir tanım yapmak güçtür. Okul güvenliği kavramı, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin okulda güven içerisinde yaşamalarını kapsar. Bir okulu güvenli ya da güvensiz olarak tanımlamak zordur. Güvenli bir okul, metal detektörleri ile korunan, koridorlarında nöbet tutulan ve tüm olaylara polis tarafından müdahale edilen okul mudur? Yoksa güvenli okul, öğrenciler arasında birinin diğerine yaptığı kaba şakanın yetişkin bireyler arasında halledilebilir bir durum olarak görülüp rapor edilmediği okul mudur? Bu ve benzeri soruların sayısını artırmak mümkündür.

Güvenlik, insan yaşamı için hem fizyolojik ve hem de psikolojik boyutu olan önemli bir konudur. İhtiyaçlar açısından değerlendirildiğinde, Maslow'a göre nefes almak, yemek, içmek gibi temel ihtiyaçlardan sonra ikinci sırada yer alır. (Erden ve Akman, 1998; akt: Turan ve Turhan 2012). Dolayısıyla, güvenlik hem yaşamdan ve yaptığımız eylemlerden aldığımız doyumunu belirleyen önemli bir ihtiyacımızdır hem de başarı ve verimliliğimizi etkileyen temel koşullarımızdan biridir diyebiliriz.

Güvenli okul ifadesi kullanıldığında eğitim alanında çalışan herkes bu konunun öneminden söz eder. Fakat bu kavramın gerçek anlamı nedir? Gerçekten güvenli olan bir okulu nasıl belirleyebiliriz? Güvenli bir okul oluşturmanın bir bölümü, meydana gelen krizleri önlemek, önlenemiyorsa olası negatif etkilerini azaltmak ve krize cevap verebilmekle ilgilidir. Bununla birlikte, güvenli bir okul bir krize cevap verebilecek durumda olmaktan daha fazlasıdır. Güvenli okul aynı zamanda, pozitif bir okul iklimi oluşturan ve sürdüren ve iyi koruma ve müdahale etme programlarını uygulayan okuldur (Arabacı, 2010).

Okul güvenliği, okul ortamı ve çevresi ile ilgili bir sorundur. Okul güvenliği öğrencilerin ve öğretmenlerin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleridir. (Dönmez ve Güven, 2001). Bir başka ifadeyle okul güvenliği, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmeleri, öğrenmek için çalışırken öğretmenlerin ve diğer görevlilerin kendilerine yardımcı olmaları, kendilerini tehlikeden ve korkudan uzak, güvende hissetmeleridir (Dunn, 1999; akt: Dönmez ve Güven 2001). Okul güvenliği, öğrenci ve okul personelinin okul içerisinden ve çevresinden kaynaklanan her türlü istenmeyen davranışlara karşı korunmaları ve okulda bir kriz ortamı yaratabilecek olağanüstü hallerde can güvenliklerinin en üst düzeyde sağlanması olarak tanımlanmaktadır. (Arabacı, 2010) Okul içerisinde ve çevresinde oluşabilecek tehlikelere karşı oluşturulacak güvenlik önlemleri okulun bütün paydaşlarının katılımıyla önceden hazırlanan plan doğrultusunda hareket edilerek bertaraf edilmelidir.

Ülkemizde okul güvenliği ile ilgili çeşitli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Göksoy ve diğerleri (2013) Okul güvenliğini doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren yasal düzenlemelerden bazılarını şu şekilde sıralamıştır:

1. 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu.
2. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin 17/a-6. maddesi (2521 Sayılı Tebliğler Dergisi).
3. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği (19.1.2007/26408, Ek ve Değişiklikler: 07.09.2007/26636 Resmi gazete).
4. Temizlik Rehberi (2092 Sayılı Tebliğler Dergisi).
5. MEB Sağlık İşleri Daire Başkanlığının “Besinlerle Bulaşan Hastalıklar” konulu, 06.05.2000/60 Sayılı Genelgesi.
6. Milli Eğitim Bakanlığının, Okul Kantinlerinin Denetimi ve Uyulacak Hijyen Kuralları konulu 17.04.2007 tarih ve 2007/33 Sayılı Genelgesi.
7. MEB Sivil Savunma Denetim Rehberinin 6.Maddesi.

8. MEB Deprem Kılavuzu, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 2010/53' Nolu Genelgesi.

9. MEB Deprem Kılavuzu, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 2010/53' Nolu Genelgesi

10. MEB Kurum Açılması ve Kapanmasına İlişkin Esaslarının 1/f maddesi,

11. Milli Eğitim Bakanlığının 12.01.2009 tarih ve 2009/9 Sayılı Makam Onayı ile yürürlüğe giren MEB Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi.

12. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 89. Maddesi.

Okul güvenliği ile ilgili yapılan yasal denetimlere rağmen okul mekanlarının özellikleri ve tabii afetlere karşı yeterince sağlam olmadıklarından dolayı öğrenciler ve diğer çalışanlar için olumsuz durumlar ortaya çıkabilmektedir (Işık, 2009).

Son yıllarda ülkemizde meydana gelen deprem felaketlerinde okul binalarının ve öğrencilerin zarar görmesi bu bakımdan dikkat çekicidir. 1999 yılında Marmara Bölgesi'nde meydana gelen depremde bölgedeki 100 okul binasının tamamı yıkılmış, 1000 ilköğretim okulu ise yarısı ya da büyük bölümü hasarlı hale gelmiştir. Bununla birlikte bölgedeki öğretmen varlığının %25'i depremin ardından buldukları bölgeden ayrılmak zorunda kalmışlardır (UNICEF 2001). Benzer şekilde 1 Mayıs 2003 Bingöl depreminde hayatını kaybedenlerin yarısının bir okuldan olması da bu açıdan bakıldığında önemlidir (Erol 2009). Yine aynı şekilde 23 Ekim 2011 Van depreminde bir okul binası tamamen yıkılmış, 16 okul binası ve 1939 derslik hasar görmüştür (MEB, Web Sitesi, 2011). 5 Aralık 2011 tarihinde Ege Denizinde meydana gelen 5.1 şiddetindeki depremin ardından il milli eğitim müdürlüğünce yapılan kontrollerde Çanakkale ilindeki beş ilköğretim okulunun depreme dayanıksız olduğu gerekçesi ile boşaltılıp tahliye edilmiş olması da okul binalarının depreme ne kadar dayanıklı olduğu konusunda fikir vermektedir (Hürriyet Gazetesi Web Sitesi 2011). Farklı coğrafi bölgelerde yer alan ve farklı nüfus özelliklerine sahip altı ilde bulunan toplam 327 resmi ve özel ilköğretim okulunda yapılan bir çalışmada, okulların doğal yıkım, yangın vb. düzenlemeler açısından yeterli bulunmadığı belirtilmesi bu duruma bir örnek olarak gösterilebilir (Başar, 2003, 24).

Bu bilgiler ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin okul güvenliğine ilişkin görüşlerinden hareketle güvenlik algılarının belirlenmesi araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı Van iline bağlı; İpekyolu, Tuşba ve Edremit ilçelerinde 2013–2014 eğitim-öğretim yılında resmi ilköğretim kademesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin okul güvenliğine yönelik görüşlerinde hareketle okulların güvenlik durumlarını belirlemektir. Bu temel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır;

Bu araştırmanın temel amacı ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin okul güvenliğine ilişkin görüşlerinin öğrenilmesidir. İlköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin okul güvenliğine ilişkin görüşleri öğretmenlerin okullarının ne kadar güvenli olduğuna dair algılarının belirlenmesinde kullanılacaktır. Araştırmada bu temel amaca bağlı kalınmak koşulu ile aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İlköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin;
  - a) Okulda fiziksel/bedensel güvenlik boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
  - b) Okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
  - c) Okulda toplumsal güvenlik boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
  - d) Okulda fiziksel ortam/fiziksel çevre güvenliği boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?

2. İlköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda fiziksel /bedensel güvenlik, ruh sağlığı/psikolojik güvenlik, toplumsal güvenlik, fiziksel ortam/fiziksel çevre güvenliği boyutlarına ilişkin görüşlerinin;

- a. Cinsiyetine göre görüşleri,
- b. Öğrenim durumuna göre görüşleri,
- c. Branşına göre görüşleri,
- d. Mesleki kıdemine göre görüşleri,
- e. Yaşına göre görüşleri,
- f. Okul türüne göre görüşleri,
- g. Depremde Van ilinde çalışıp çalışmadığına göre görüşleri,
- h. Bulunduğu okulda çalışma süresine göre görüşleri,
- i. Medeni durumuna göre görüşleri anlamlı bir fark göstermekte midir?

1. 3. Araştırmanın Önemi

Türkiye’deki genç nüfus oranı çok ülkenin genel nüfusundan daha fazladır. Bu potansiyeli iyi değerlendirmek ve dünyanın gelişmiş ülkeleri ile rekabet edebilmek için öğrencilerimizin eğitimlerini en iyi şekilde gerçekleştirmemiz gerekmektedir. Eğitimin en iyi şekilde yapılabilmesi ve istenilen başarının gerçekleştirilebilmesi için önemli faktörlerden birisi de okul güvenliğidir. Maslow’un motivasyon teorisinde öğrenci, öğretmen, yönetici ve hatta velinin başarıma ve kendini gerçekleştirme duygularının ön planda tutulması için önce güvenlik ve emniyet ihtiyacının karşılanması gerektiğini vurgulamaktadır. Değişen dünya şartlarında okulların güvenliğinin önemli bir sorun haline geldiği ve ülkemizde de bu sorunun yansımaları ile karşılaşıldığını söylemek mümkündür. Bu sorunların çözümünde kullanılacak yöntem için okul güvenliği ile ilgili bilimsel araştırmaların yürütülmesi ve bu araştırmaların sayısının artırılması gerekliliği önemli bir gerçeklik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle bu araştırmanın ilköğretim okullarının güvenlik açısından mevcut durumunun ortaya konmasına ve okul güvenliği ile ilgili olarak ilköğretim okullarının eksiklerinin belirlenmesine yardımcı olması beklenmektedir. Ayrıca araştırmanın alan yazınına yapacağı katkı ile konu ile ilgili yapılacak olan diğer çalışmalardan araştırmacılara farklı bir bakış açısı sunabileceği ve okulların daha güvenli yerler olması için alınacak tedbirlerde politika oluşturuculara ve uygulayıcılara ışık tutabileceği düşünülmektedir.

1. 4. Tanımlar

Bu bölümde araştırmada yer alan okul güvenliği, okul güvenliği boyutları ve okul türleri ile ilgili kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Okul güvenliği: Okuldaki bütün bireylerin bedensel, ruhsal, toplumsal ve fiziksel çevre boyutları açısından kendilerini güvende hissedebilmeleri için uygun ortamın oluşturulmasıdır (Dönmez, 2001)

Okulda fiziksel/bedensel güvenlik: Okuldaki bireylerin fiziksel/bedensel açıdan kendilerini güvende hissetmeleri için gerekli beslenme, temizlik ve sağlık ortamlarının oluşturulmasıdır (Işık, 2004).

Okulda psikolojik güvenlik: Okuldaki bireylerin ruh sağlığını koruyacak, bireylerin kendilerini psikolojik olarak güvende hissetmelerini sağlayacak olumlu iklime yönelik ortamların oluşturulmasıdır(Işık, 2004).

Okulda toplumsal güvenlik: Okuldaki bireylerin okul çevresi ya da okuldaki diğer bireyler tarafından karşı karşıya bırakıldıkları zorbalık, dayak, ayrımcılık ya da cinsel istismar gibi davranışlar bakımından kendilerini güvende hissedecekleri ortamların oluşturulmasıdır (Işık, 2004).

Okulda fiziksel ortam/fiziksel çevre güvenliği: Okuldaki bireylerin okulun fiziksel imkânları, doğal afetler ve mal güvenliği açısından kendilerini güvende hissedecekleri ortamların oluşturulmasıdır (Işık, 2004).

Okul iklimi: Okulun genel atmosferi veya okuldaki genel tutum, okulu diğer okullardan ayırt edilmesini sağlayan kişiliğidir (Özer ve Dönmez, 2007).

1. 5. Sınırlılıklar

Araştırma; Okul Güvenliği Anketi ve Kişisel Bilgi Formunun ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır. Ayrıca araştırma, Van iline bağlı; İpekyolu, Tuşba ve Edremit ilçelerinde bulunan kamu ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

1. 6. Tezin Organizasyonu

Tez beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde problem durumu, amaç, önem, varsayımlar, kapsam ve sınırlıklar, tanımlar ve tezin organizasyonuna ait alt başlıklara yer verilmiştir. İkinci bölümde tezin konusu ile ilgili kavramsal temellerin oturtulması için bir kuramsal çerçeveye yer verilmiştir. Bu bölümde okul güvenliği kavramı, güvenli ve güvensiz okulların özellikleri, okul güvenliğinin boyutları, okul güvenliği teorileri, okul güvenliğinin ölçülmesi, okullarda güvenlik sorununun çözümüne yönelik uygulamalar ve alanda yapılan çalışmalara ait alt başlıklara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın yapılmasında izlenen yöntemle ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, veri toplama aracı ve verilerin analizi ve yorumlanması ile ilgili alt başlıklara yer verilmiştir. Dördüncü bölümde veri toplama aracının uygulanması ile elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Bu bölümde, cevaplayıcıların kişisel özelliklerinin dağılımına ait bulgular, öğretmenlerin okul güvenliğinin fiziksel/bedensel güvenlik, psikolojik güvenlik, toplumsal güvenlik ve fiziksel ortam/fiziksel çevre güvenliğine yönelik görüşlerine ait bulgularla ilgili alt başlıklara yer verilmiştir. Beşinci bölümde tezin özeti, sonuçlar ve önerilere ait alt bölümlere yer verilmiştir. Bu bölümde tezin özetinin verilmesinin ardından araştırmadan elde edilen sonuçlar açıklanmış ve öneriler yapılmıştır.

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde okul güvenliği kavramı, güvenli ve güvensiz okullar, güvenli okulun nitelikleri, okul güvenliğinin boyutları, okul güvenliği teorileri, okul güvenliğinin ölçülmesi, okul güvenliği sorununun çözümüne yönelik uygulamalar ve alanda yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Okul Güvenliği Kavramı

Okul, bütün paydaşların kendilerini güvenli bir ortamda hissetmeleri gereken bir yerdir. Bu nedenle verimli bir eğitim-öğretim için güvenli bir okul ortamının oluşturulması gerekmektedir. Yöneticilerin karar alma ve alınan kararları uygulamaları güvenli bir okul ortamı oluşturmada büyük bir önem taşımaktadır (Işık, 2004).

Okul güvenliği çok boyutlu ve karmaşık bir sorun olduğu için okul güvenliğine ilişkin eksiksiz bir tanım yapmak güçtür (Bucher ve Manning, 2005; akt: Dönmez ve Özer, 2009, 6). Ancak literatürde okul güvenliğine yönelik çeşitli tanımlar yapılmıştır.

Okul güvenliği kavramı; öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer işgörenlerin fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan kendilerini özgür hissettikleri (Dönmez, 2001), gözdağı ve korku olmadan sıcak ve içten bir ortamda öğrenebilecekleri ve öğretebilecekleri bir kavramdır (Stephans, 1995).

Bucher ve Manning' (2005) okul güvenliğini; Öğrenci, öğretmen, yönetici, çalışan ve ziyaretçilerin olumlu bir etkileşim içinde olduğu, okulun misyonunu yansıtan olumlu ilişkilerin ve kişisel gelişimi sağlayan tutum ve davranışların hâkim kılındığı bütün bir okul iklimi olarak tanımlamıştır. Bütün bu tanımlardan hareketle genel anlamda okul güvenliğini; okulun bütün paydaşlarının okul içinde veya çevreden kaynaklanan suç, şiddet, saldırganlık, zorbalık, hırsızlık, sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı, cinsel istismar, ırkçılık gibi davranışlara karşı korunmaları ve okulda

bir kriz ortamı yaratabilecek olağanüstü hallerde (silahlı saldırı, yangın, deprem gibi) can güvenliklerinin en üst düzeyde sağlanmasıdır (Dönmez ve Özer, 2009, 7).

Stephens (1995) okul güvenliğinin temelde altı kategoriden etkilendiğini belirtmiştir. Bunlar:

1. Çalışanların ve öğrencilerin kişisel özellikleri,
2. Okulun fiziksel çevresi,
3. Topluluğun ekonomik şartları,
4. Okul çevresinin sosyal şartları,
5. Çalışanların ve öğrencilerin kültürel özellikleri,
6. Yerel politik iklim şeklinde sıralanmaktadır.

2.2. Güvenli Ve Güvensiz Okullar

Okullarda eğitim-öğretimin korkudan, şiddetten ve kaygıdan uzak, güzel bir ortamda gerçekleştirilebilmesi öğrenci, öğretmen ve okulun diğer çalışanları için olumlu bir okul iklimi oluşturarak güven ortamını sağlamaktadır. Güven ortamı oluşmuş okul; zorbalıktan uzak, davranış beklentilerinin açık bir şekilde iletildiği, destekleyici ve özenli bir şekilde uygulandığı yer haline gelir (Mabie, 2003). Okulların eğitim-öğretim faaliyetlerini etkili bir şekilde gerçekleştirebilmesi için güvenli ortamların olması gereklidir (Çalık ve diğ., 2009). Güvenli bir öğrenme ortamı olmadan öğretmenler öğretimde, öğrenciler de öğrenmede sıkıntılar yaşarlar. Öğretmenler ve öğrenciler güvenlik endişesi taşırlarsa öğretmeye ve öğrenmeye yoğunlaşamazlar. Bu nedenle okulların güvenli hale getirilmesi zorunluluk haline gelmektedir (Kaufman ve diğ.; akt: Memduhoğlu ve Taşdan, 2007).

Wanat'a (1996) göre güvenli okullar; üst düzeydeki etik standartlara model oluştururlar, öğrencilere olumlu mesajlar gönderirler ve okuldaki herkesten en iyi çabayı ve performansı göstermesi beklenir. Bu okullarda öğrenme ve verimliliğe değer

verilir ve herkesin başarılı olması beklenir. Açık, olumlu akademik beklentiler belirsiz akademik standartların neden olacağı endişeyi azaltır ve öğrencilerin öğrenmeye odaklanmalarını sağlar.

Güvenli bir okul ortamının bazı özellikleri şöyle sıralanabilir (Dwyer, Osher ve Warger 1998; National Crime Prevention Council 2003; Pollack ve Sundermann 2001; Schneider, Walker ve Sprague 2000; akt: Dönmez ve Özer, 2009, 8-9) :

2. Okul bina ve ekleri iyi bir şekilde korunur
3. Öğrenci davranışları ile ilgili kurallar açık bir şekilde tanımlanmıştır. Bu kurallar öğrenciler arasında ayırım yapılmaksızın uygulanır. Şiddet, uyuşturucu, alkol ve sigara kullanımı ile ilgili disiplin politikaları okuldaki bütün bireyler tarafından bilinir.
4. Öğrencilerin şiddet alternatifi davranışlarında bulunmasına, silah ve uyuşturucunun okula sokulmamasına, etnik ve kültürel ilişkileri arttırmalarına yardım edebilecek önleyici programlar uygulanır.
5. Okulda bütün bireylerin kendilerini rahat hissettikleri bir atmosfer vardır. Okul aile ve toplum önemsendir.
6. Akademik başarıya odaklanmıştır.
7. Aileler öğrencilerinin okul içerisindeki ve okul dışındaki gelişimleriyle ilgilenirler. Okul- toplum arasındaki bağlar geliştirilir.
8. Güvenlik sorunları açık bir şekilde tartışılır. Öğrenciler ve personel için tehlike yaratabilecek durumlar açık ve objektif bir şekilde incelenir, bu durumlara ilişkin bilgi toplanır ve sorunlar çözülmeye çalışılır.
9. Öğrencilerin okulda sorun yaratacak davranışları okul yönetimine rahatlıkla bildirmeleri sağlanır.
10. Değerler ve etkinlikler tüm bireylerin sahipleneceği şekilde belirlenmektedir.

11. Saygıyı ön planda tutan ve farklılıkların değer olarak kabul edildiği bir kültür bulunur.

12. Öğrencilere saygılı davranılır ve öğrenci ile çalışan arasında olumlu ilişki kurulmasını sağlar.

13. Öğrencilerin, okulda tehlikeli durumların yaşanmasına neden olabilecek olumsuz davranışları ve bu davranışlarda bulunanları, korkusuzca yöneticilere veya öğretmenlere rapor etmeleri için çeşitli yöntemler geliştirilir.

14. İstismara uğrayan ya da ihmal edilen öğrencilerin durumları hakkında başvuru yapabilecekleri bir sistemleri vardır.

15. İyi vatandaş olmayı ve karakter gelişimini özendiricidir.

16. Okulun fiziksel çevresi güvenlidir ve okul genelinde saygıyı destekleyici politikalar etkindir.

17. Bütüncül önleme ve müdahale programları oluşturulmuştur ve desteklenmektedir.

18. Müdahaleler öğrenci ihtiyaçlarını dikkate alacak uygulamalar üzerine kurulmuştur.

19. Bireysel ve psikolojik danışma, sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetler gibi müfredat dışı etkinlikler düzenlenir.

20. Okul – aile işbirliği gelişmiştir.

Güvenli okulların özelliklerine baktığımızda çok yönlü bir yapının olduğunu görebiliriz. Bir taraftan öğrencilerin kendi aralarındaki ilişkilerine, okul personelinin kendi aralarındaki ilişkilerine, okul personelinin öğrencilerle olan ilişkilerine, okulun okul çevresi ve ailelerle olan ilişkilerine bakarken; diğer taraftan okul dışı tehlikelerin öğrenciler ve okul personeli üzerinde oluşturduğu riske ve okul içindeki ve okul dışındaki fiziksel şartların öğrenci ve personel üzerindeki etkisine bakmaktadır. Güvenli

okul ortamının özellikleri hem bireysel düzeyde hem de kurumsal düzeyde gelişimi ve değişimi kapsamaktadır.

(Dwyer ve Osher, 2000; akt: Işık, 2004) Güvenli bir okulun niteliklerini şu şekilde sıralıyor:

1. Okulda güçlü bir liderlik, kendini işine adanmış ve tamamen bu doğrultuda motive olmuş öğretmen kadrosu, üst düzeyde veli, öğrenci ve toplumsal katılımın olduğu programlar hazırlamak.
2. Okulun fiziksel düzenlenmelerinin bütün kanun ve yönetmeliklere göre doğru bir şekilde yapılmış olmasına dikkat etmek.
3. Sorunları önlemeye ve okul güvenliğini devam ettirmeye yönelik politikaları tutarlı ve devamlı olarak uygulamak.
4. Okul güvenliğine yönelik önleyici programlarını öğrenci özelliklerini dikkate alarak belirlemek.
5. Okul güvenliğine ilişkin önlem ve politikaları gözlenebilir yaklaşımlara dayandırmak.
6. Öğretmen ve diğer çalışanları okul güvenliğine ilişkin programları uygulama konusunda sürekli eğitmek ve desteklemek.
7. Okul güvenliğine ilişkin alınan önlemleri ve uygulanan programları sürekli gözlemek ve değerlendirmek.

Türkiye’de okul güvenliğini sağlamaya yönelik sadece yasal düzenlemeler yetmeyebiliyor. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi profesyonel kurumlar yada ekipler oluşturularak okul ortamları daha güvenli hale getirilebilir. Gelişmiş ülkelerde okulların güvenliğini belirlemeye yönelik olarak NSSC (Ulusal Okul Güvenliği Merkezi) gibi profesyonel kurumlar oluşturulmuştur. İsteyen okullar bu kurumlara başvurarak okulların ne düzeyde güvenli olduğu konusunda değerlendirme çalışması yaptırabilir.

Değerlendirme sonucuna göre okulun güvenliği konusunda eksiklikleri giderme ya da güvenliği devam ettirme konusunda önlem ve politikalar geliştirebilirler. (Işık, 2004b)

Güvenlik konusu; okulun bulunduğu bölgeye göre, çevre şartlarına göre fiziki şartlara göre, ailelerin sosyal ve ekonomik durumlarına göre farklılık gösterebilir.(National Crime Prevention Council 2003; Schneider, Walker ve Sprague 2000) okulları güvensiz kılan etkenleri şu şekilde sıralamaktadır:

1. Kötü bir okul tasarımı ve okul alanlarının uygun olmayan kullanımı.
2. Aşırı derecede kalabalık okul ortamları ve izdihamlar.
3. İnsani değerlerden uzak ve tutarsız disiplin politikaları.
4. Kültürel ve bireysel farklılıklara duyarsızlık.
5. Öğrenciyi toplum için zararlı duruma getiren yabancılaşıma.
6. Risk grubundaki öğrencilerin öğretmenleri ve akranları tarafında dışlanması.
7. Okul rutinlerinde ve kurallara uygun davranışları sağlamada öfke ve garez.
8. Net olmayan akademik ve davranışsal beklentiler.
9. Suç aletleri ve şiddet olayları.
10. Etkisiz denetim.
11. Bireyler arasındaki uyumun yitirilmesi.
12. Kaos ve stres.

Güvensiz bir ortamı olan okullarda suç, şiddet, çeteleşme gibi problemler daha sık oluşabilmektedir. Bu nedenle sağlıklı bir okul iklimini oluşturmak ve başarılı öğrenci ve personel yetiştirmek için güven algısının yüksek olduğu okul ortamlarının oluşturulması gerekli bir şarttır diyebiliriz. Suça şiddete ve bunlardan kaynaklanabilecek

mağduriyetlere karşı alınabilecek önlem ve müdahale programları devamlı koordineli ve etraflıca olmalıdır. Müdahaleler öğrenci ve okul personeli merkezli olmalı, öğrenci ve okul personelinin ihtiyaçlarının dikkatlice değerlendirilmesine bağlı olmalıdır (Karal, 2011, 24-25).

2. 3. Okul Güvenliği Boyutları

Okul güvenliğinin kapsamı ve boyutları ile ilgili akademisyenler çeşitli araştırmalar yaparak bu konuyu farklı şekillerde ele almışlardır. Işık (2004b) okul güvenliğinin kapsamını öğrencilerin, öğretmenlerin ve okulun diğer personellerinin okula gitmek için evden ayrılmasından tekrar eve dönünceye kadar geçen bütün süreçler olarak ortaya koyarak okul güvenliğinin mekan olarak kapsamını okul ile ev arasındaki güvenlik, okul içindeki güvenlik ve sınıftaki güvenlik olmak üzere üç maddede toplamıştır.

Okul güvenliğinin boyutlarını okullarda güvenlik alanında yaşanacak sorun alanları olarak düşünmek mümkündür (Çalık, 2012, 24-25).

Memduhoğlu ve Taşdan (2007), okul güvenliği ile ilgili sorun alanlarını şu şekilde sıralamışlardır:

1. şiddet (taciz, zorbalık) ile ilgili yaşanan güvenlik sorunları,
2. okul ortamı (mekan) ve araç-gereç kullanımı ile ilgili güvenlik sorunları,
3. tabii afet, yangın ve kazalardan kaynaklanan sorunlar olarak üç başlık altında incelemişlerdir.

Schnedier ve diğerleri (2000), okul güvenliğindeki sorun alanlarını dört boyutta incelemişlerdir:

1. Okul alanlarının tasarımı, kullanımı ve denetimi .

2. Okuldaki yönetimsel uygulamalar.
3. Okulun bulunduğu bölge ve okul çevresi ile yürütülen ilişkiler.
4. Okul öğrencilerinin davranış özellikleri ve geçmişleri.

Bu sorun alanları daha çok okul yönetiminin okul çevresiyle iyi ilişkilerde bulunarak güvenli bir okul ortamının yaratılacağını ve bu güvenli ortamında öğrenci başarısına olan etkisi üzerinde durmuştur. Okulun fiziki şartlarının meydana gelebilecek doğal afetlere karşı ne düzeyde olduğu konusuna değinilmemiştir.

Özer ve Dönmez (2007), okullarda güvenliği etkileyen etkenlerde kurumsal öğeleri incelemiş ve bunları, okulun fiziksel çevresini ve binasını konu alan **fiziksel etkenler**, okuldaki bireylerin ilişkilerini etkileyen okul iklimini konu alan **psikolojik etkenler** ve okuldaki bireylerin arasında var olan değer, inanç ve normlarla oluşan okul kültürünü konu edinen **sosyal etkenler** olarak üç başlıkta toplamıştır.

Karal (2011), okullarda güvenliği etkileyen sorun alanlarını; Okul içi fiziki düzenlemeler ve okul dışı fiziki düzenlemeler şeklinde belirtmiştir.

Okul güvenliğinin boyutlarına yönelik araştırmacılar tarafında farklı sorun alanları ile ilgili farklı boyutlandırmalar yapılmıştır. Okul güvenliğini etkileyen faktörler zaman içerisinde değişebilmektedir. Işık (2009) okul güvenliği boyutlarına yönelik kapsamlı bir çalışma yaparak okul güvenliği boyutlarını dört başlık halinde toplayarak şu şekilde sıralamıştır:

Öğrencilerin ve Diğer Bireylerin Okulda Fiziksel/Bedensel Güvenliği : Bu boyut öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer bireylerin; okulda temizlik, okulda sağlık ve okulda beslenme ile ilgili sorun alanlarını kapsamaktadır.

Öğrencilerin ve Diğer Bireylerin Okullarda Psikolojik Güvenliği: Bu boyut; okuldaki öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer bireylerin ruh sağlığını etkileyen uygulamaları kapsamaktadır.

Öğrencilerin ve Diğer Bireylerin Okulda Toplumsal Güvenliği: Bu boyut; öğrenci, öğretmen ve diğer bireylerin; okulda zorbalık, okulda dayak, okulda ayrımcılık ve okulda cinsel istismar gibi sorun alanlarını ele almaktadır.

Öğrencilerin ve Diğer Bireylerin Okulların Fiziksel Ortamlarına ve Fiziksel Çevreye İlişkin Güvenliği: Bu boyut okulun fiziksel imkânları, doğal afetler ve okullarda mal güvenliği ile ilgili sorun alanlarını ele almaktadır.

2. 3. 1. Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik

Bu bölümde öğrencilerin, öğretmenlerin ve okuldaki diğer bireylerin okul güvenliğinin fiziksel/bedensel güvenlik boyutu ile ilgili okulda temizlik, okulda sağlık ve okulda beslenme konularına yer verilecektir.

Okulda Temizlik: Temizlik insan sağlığına zararlı olabilecek nesnelerin insanların yaşadıkları alanlarda uzaklaştırılması olarak tanımlanabilir (Işık, 2009). Kahveci ve Demirtaş'a (2012) göre temizlik görünen kirlerin ortamdaki uzaklaştırılması ve sağlıklı ortamın korunması ve ortamın mikroplardan arındırılması olarak tanımlanmaktadır. Temizlik, sağlığı korumanın önemli koşullarından biridir diyebiliriz.

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarımızdaki öğrencilerin sağlığının korunması, geliştirilmesi, yüksek seviyede tutulması ve eğitimde hedeflenen kaliteye erişebilmesi, okul binalarının fiziki yapılarından ve çevreden kaynaklanan olumsuz sağlık şartlarının iyileştirilmesi, koruyucu tedbirlerin alınmasına bağlıdır (Arabacı, 2010). Okul yönetimleri, okulun temizlik ve düzeninin sağlanması, sınıfların, laboratuvarların, lavaboların, koridorların ve okulun diğer yerlerinin sürekli olarak temiz tutulması için gerekli önlemleri alırlar (Bülbul, 2012, 230-231).

Okulların geleceğe sağlıklı bireyler yetiştirebilmek için temiz olma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak okulların temizliği konusunda bütün çabayı temizlik görevlilerinden beklemek doğru bir yaklaşım olarak görülmemelidir. Eğitsel açıdan bakıldığında okulun temizliği için öğrencilerin ve öğretmenlerin de sorumluluk alması önem taşımaktadır. Özellikle yemek ve pansiyon hizmetlerinin bulunduğu okullarda

öğrencilere temizlik konusunda sorumluluk verilmesi okulda temizlik sorununun azaltılması açısından daha da büyük öneme sahiptir (Işık 2009).

Okulda temiz bir ortamın sağlanabilmesi için okul yönetimleri çeşitli temizlik planları uygulamaktadırlar.

1. Okulun uygun yerlerinde yeterli sayıda temiz, sağlam ve çalışır durumda el yıkama evyeleri konulmuş, tuvaletlerin temiz kullanması ve temizlik alışkanlığının geliştirilmesi konularında sosyal kulüp çalışmalarında öğrenciler temizlik konularında bilgilendirilmektedir. Toplum hizmeti olarak bu eğitim ailelere verilmektedir.

2. Okul aile birliği ve idarenin ortak karar alarak giderleri aile birliklerine ait olmak üzere tuvaletlere sıvı sabun, kâğıt havlu ve peçete konuluyor, bu araç gereçler kontrol edilerek, eksiklikler gideriliyor. Tuvaletler sürekli temiz tutuluyor ve her teneffüsten sonra temizlik personelleri tarafında temizleniyor. Öğrencilere tuvaletleri temiz kullanmaları konusunda bilgi veriliyor.

3. Okulda sınıf ve koridorlara kapaklı çöp kovaları konuluyor, uygun yerlere mümkünse çöpleri ayırtmak amacıyla kâğıt, cam vs. ayrı çöp kovaları bulunduruluyor ve çöpler düzenli olarak toplanılıyor.

4. Öğrencilerin tuvaletteki lavabo çeşmelerinden su içmeleri önleniliyor bunu önlemek içinde aileler bilgilendiriliyor. Bazı okullarda okul içinde su pınarları kurulmuş bazı okullarda okul bahçesine çeşmeler kurularak bu sorunu çözmeye çalışıyor. Ayrıca su depoları periyodik olarak temizlenip klorlanılıyor.

5. Okuldaki koridorlar temiz, düzenli olmalı, ortak alanların günlük temizliği yapılmalıdır.

6. Sınıflar, öğretmenler odası, kütüphane, yönetici odaları, varsa revir, spor salonu, laboratuvar ve atölyelerin günlük temizliği yapılmalı, sınıflar her teneffüste havalandırılmalıdır.

7. Okulun bahçesi temiz, etrafı çevrilmiş olmalı, zararlı canlıların çoğalmasına yol açabilecek ve kirliliğe yol açacak çöp ve atık yığınlar ile su birikintilerinin oluşmaması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

8. Okul Müdürlükleri öğrenci sağlığını olumsuz yönde etkileyen ürünleri satan, okul çevresindeki seyyar satıcılara karşı önlem alınmalıdır.

9. Mikrop ve virüslerin yayılmasını önlemek için okullarda ellerin çok sık değdiği yüzeylerin, kapı kolları, musluk başları, elektrik düğmeleri, masalar ve sıraların günlük kullanılan temizlik maddeleri ile temizlenmelidir.

10. Okul Kantinlerinin hijyen denetimini, satın alınan ürünlerin üretim izinlerinin kontrolü ve üretim yerindeki denetimi Tarım ve Köy işleri Bakanlığının yetkili kıldığı kurum ve kişilerce yapılmalıdır. Ayrıca okul yönetimleri de kantini periyodik olarak denetlemelidir (www.ogretmenlersitesi.com, 2014) .

Okulda Sağlık: Başarılı bir eğitim için öğrencinin sağlıklı olması temel koşuldur. Okul sağlığı hizmetleri; öğrencilerin sağlığını değerlendirmek, korumak ve geliştirmek için yapılan çalışmaların tümüdür diyebiliriz. Okul çağı çocukların büyüme ve gelişme dönemidir. Bu dönemde erken fark edilen büyüme-gelişme bozukluklarının önüne geçmek daha kolaydır. Görme ve işitme gibi bazı bozuklukların tespiti çoğu zaman okullarda öğretmenler tarafında ortaya çıkarılmaktadır. Bu bozuklukların erken tanınip, tedavi edilmesi öğrencinin başarılı olma şansını artırmaktadır (Şahin, 2000).

Okullarda özellikle öğrenci sağlığı konusunda karşılaşılan sorunlara yönelik tedbirlerin alınması, ayrıca karşılaşılabilecek riskleri ve muhtemel tehlikeleri belirleyerek anında müdahale edilmesi okul yönetimlerinin sorumluluğu altındadır. Okullarda öğrenci sağlığını etkileyebilecek başlıca etkenler şunlardır (Taşdan ve Memduhoğlu 2008):

1. Hastalıklara karşı koruma ve bakım.
2. Hijyen ve temizlik.
3. Beslenme alışkanlıkları ve beslenme programları.

4. Okul mekânlarının öğrenci grupları açısından paylaşımı.
5. Okulda var olan oyun alanları ve okul bahçesi.
6. Kaza ve yaralanma.
7. Alkol, sigara ve zararlı madde kullanımı.
8. Öğrencilerin taşımak zorunda kaldıkları ağır eşyalar (okul çantaları vb.).
9. Okul fiziksel ortamının özellikleri.
10. Okula gidiş-geliş.
11. Öğrencilere karşı kötü muamele.

Bu faktörlerle birlikte, okulların çok sayıda öğrenci ve çalışanı bir araya getiren mekânlar haline gelmesi, okullarda ilk yardım, acil müdahale, salgın hastalık durumlarının belirlenmesi gibi sorun alanlarıyla ilgilenecek bir sistemi ihtiyaç haline getirmiştir (Çalık, 2012). Bu amaçla okul sağlığı sorunlarının çözümü için ; Okul çağındaki tüm çocukların olabilecek en iyi bedensel, ruhsal ve toplumsal sağlığa kavuşmalarını sağlamak ve sürdürmek, okul çocuklarının sağlıklı bir çevrede gelişimini sağlamak, çocukların, ailelerin ve toplumun sağlık düzeyini yükseltmek gerekmektedir.

Dünyada okul sağlığı programlarının uygulanmasına 19. yüzyılda başlanmış ve 20.yüzyılın ilk yıllarında gelişmiş ülkelerde okul sağlığı uygulamaları rutin hizmet kapsamına alınmıştır. Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Bürosu 1984 yılından itibaren sağlık eğitimi ve sağlık düzeyini yükseltme programlarını geliştirmeye başlamıştır. DSÖ, 1990'lı yıllarda Sağlığı Geliştiren Okul çalışmalarını bünyesinde teknik sekreteryaya oluşturarak başlatmıştır. Bu proje Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler, Eğitsel, Bilimsel ve Kültürel Organizasyonu (UNESCO), Avrupa Topluluğu Komisyonu (CEC), Avrupa Konseyi (CE) nin katkılarıyla oluşmuştur. Avrupa' da ilk uygulamalar 1991 yılında Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'da başlatılmıştır. Avrupa'da 50 den fazla ülke 500 bin civarında öğrenci bu proje kapsamındadır (T.C.Sağlık Bakanlığı, 2008).

Türkiye'de okul sağlığına yönelik en eski belge 10 Subat 1912 tarihli “Bilumum Mekatıpte Emraz-ı Sariyenin Meni, Tevessüü ve İntisarı Hakkında Nizamname”dir. Bu belgede bulaşıcı hastalıklarla savaş konusunda görev eğitim kurumlarına yüklenmiş olup sağlık müfettişleri ile işbirliği önerilmektedir. Bu nizamnameden bir yıl sonra 23 Eylül 1913 yılında çıkarılan “Tedrisatı İptidaiye Kanunu Muvakkatı” ile ilkokul eğitimi zorunlu kılınarak, okullarda sağlıklı bir çevre sağlanması konusunda eğitim yetkilileri sorumlu kılınmıştır. Yasaya göre sağlık müfettişleri ve belediye hekimleri denetimden sorumlu tutulmuştur. 3 Ocak 1927’de yayınlanan bir yönerge ile ilkokul müfettişlerine, okulların hijyenik koşullarının ve öğrencilerin sağlık durumlarının incelenmesi yetkisi verilmiş ve okul sağlık denetimleri sırasında dikkat edilmesi gereken konular saptanmıştır. Bu yönetmelikle önemli sağlık konularına değinilmiş ve bu sorunların giderilmesinde öğretmenler görevlendirilmiştir. 1961 yılında 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanuna dayanılarak çıkartılan 154 sayılı yönerge ile okul sağlığı hizmetleri ve görevlileri açık bir şekilde ortaya konulmuştur. 1994 yılında ise, Dünya Sağlık Örgütü’ nün birçok Avrupa ülkesinde yürüttüğü “Sağlığı Geliştiren Okullar Projesi” çalışmalarına, çeşitli bölgelerden seçtiği 10 pilot okul ile ülkemiz de katılmıştır. 1995 yılında Avrupa’da Sağlığı Geliştiren Okullar Ağı (ASGOP) (The European Network of Health Promoting Schools) sisteminde Türkiye’nin de katılması ile Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı’nın arasında imzalanan protokol ile çalışmalar başlanmıştır. 2004 yılında 81 ilde 106 ilköğretim okuluna yaygınlaştırılan program, kardeş okul programı ile okul sayısı 208’e ulaşmıştır (www.thsk.saglik.gov.tr,2014) .

Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler ve hizmet veren personele temiz ortam oluşturabilmek için bazı yönetmelikler çıkarmıştır. (Erol, 2009) İlköğretim kurumları yönetmeliğinin 61, 62, 83 ve 91 maddelerinde sağlık hizmetleri ile ilgili yönetici, öğretmen, sağlık personeli ve diğer yardımcı personelin görevleri belirtilmiştir (Erol, 2009). Bu maddelere göre: Müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı ve diğer personel; beslenme, bakım, temizlik, düzen, gibi işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Müdür yardımcıları bu görevlerin yapılmasından ve okulun amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludurlar (İlköğretim kurumları yönetmeliği, 2013). İlköğretim kurumları

yönetmeliğinin 139. maddesinde Öğrenci Sağlığı ve Güvenliği, 144. maddesinde okul binasının kullanılması, 151. maddesinde mutfak ve yemek odası (yibolar ve pansiyonlu ilköğretim okulları için), 152. maddesinde içme suyu ve deposu ve 153. maddesinde oyun yeri konusunda okul güvenliği ve öğrenci sağlığı ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır (Erol, 2009).

Ülkemizde okul sağlığı hizmetlerinin henüz gelişmiş ülkelerdeki okul sağlığı hizmetleri kadar gelişmese de Milli Eğitim Bakanlığının okul sağlığı konusunda diğer kamu kuruluşları ile birlikte sürekli çalıştığı ve okul sağlığının büyük bir aşama kaydettiğini söyleyebiliriz.

Okulda Beslenme: Yapılan çalışmalarda, çocukluk döneminde açlık ile akademik ve psikolojik fonksiyonlar arasında ilişki saptandığı, düşük sosyo-ekonomik düzeyden gelen öğrencilerin yeteri kadar beslenemediği, yeteri kadar kalori alamayan ve beslenme yetersizliği yaşayan öğrencilerin okul başarılarının düşük olduğu, daha çok devamsızlık yaptıkları, sağlık sorunlarıyla ve psikolojik problemlerle daha sık karşılaştıkları belirtilmektedir (Alaimo vd. 2001; Kleinman vd. 2002; Sorhaindo ve Feinstein 2006). Bu nedenle okullarda sağlıklı beslenme ortamlarının oluşturulması ve öğrencilerin güvenli gıda tüketimi için uygun şartların sağlanması bir zorunluluk olarak kabul edilebilir.

Bunun yanında okullarda taşınmalı ve normal öğretime devam eden öğrenciler için oluşturulan yemekhanelerin, yemek hizmetlerinin ve kantinlerin kalitesi de öğrencilerin sağlıklı beslenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Sivas ve Antalya'da ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, taşınmalı eğitim gören öğrencilerin %60'ından fazlasının çıkan yemeklerden memnun olmadıklarını ve hem taşınmalı hem de normal eğitim öğrencilerinin günlük besin alımlarının ihtiyaç duyulanın altında olduğunu tespit edilmiştir (Yaman vd 2007).

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından ulusal düzeyde yürütülen bir araştırma sonuçları okullarda beslenme ihtiyaçlarının niteliğini ortaya koyması açısından önemlidir. Bu araştırmaya bazı sonuçlarına göre:

1. Öğrenciler ile okul yöneticileri ve öğretmenler okul kantinlerinde satılan simit, poğaça, tost, ekmek arası v.b. ürünlerin tazeliğini yeterli görmemektedir.
2. Öğrencilerin yarıdan fazlası bu tür yiyecekleri hijyen açısından da yetersiz bulmaktadır.
3. Öğrencilerin % 25'i okul kantinlerinden aldıkları yiyecekler nedeniyle rahatsızlık yaşamıştır.
4. Okul kantinlerinde satılan yiyecek ve içecekler dışarıda satılanlardan daha pahalı bulunmuştur.
5. Öğrenci görüşleri kantinlerin ve çevrelerinin arzu edilen düzeyde temiz ve düzenli olmadığı yönündedir (Ardıç 2008).

Yukarıdaki noktalar değerlendirildiğinde öğrencilerin okullarda beslenme ihtiyaçlarının giderilmesi için kullandıkları yerlerin ve yedikleri yiyeceklerin sağlıklı bir yaşam ve eğitim için uygun olması zorunludur. Bunun yanında okullarda sağlıklı beslenme alışkanlıklarının kazandırılması, kilo dengesinin sağlanması yönünde uygulamalar ile temiz su ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik çalışmalara ve olanaklara da yer verilmelidir (Işık 2009).

2. 3. 2. Okulda Psikolojik Güvenlik

Işık (2009) okulda psikolojik güvenliği öğrencilerin ve diğer bireylerin ruh sağlığı olarak tanımlamaktadır. Okulda güvenli bir ortam oluşturmanın boyutlarından bir tanesi de öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer çalışanların ruh sağlığını korumak ve geliştirmektir.

Ruh sağlığı, kişinin kendisi ve diğer insanlarla uyum ve denge içinde olmasıdır. Bu uyum kati kurallara bağlı olmayıp değişkenlik ve belli ölçülerde esneklik taşır (Karal, 2011, 7-12).

Ruh sağlığı, iyi olan insanlarda görülen özellikler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Gerçekleri berrak bir şekilde algılar.

2. Özgüveni olduğu gibi diğer insanlara da güven duyabilir.
3. Kendini sürekli geliştiren bir kişiliğe sahiptir.
4. Yaptığı işlerde verimlidir.
5. Çevresindeki insanlarla diyalogu iyidir.
6. Eleştiriye ve yapılacak öğütlere açıktır.
7. Mantıklı kararlar verir.
8. Çevresi ve kendisiyle barışıktır.
9. Hata yapma korkusunda uzaktır ve hatalarını telafi edebilme yeteneğine sahiptir (Karal, 2011, 5-20).

Okullarda ruh sağlığı öğrencinin duygusal gelişimi ve sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Yapılan çalışmalarda 9-12 yaş çocuklarının okuldaki sınavlar ve okul performanslarını birer korku nedeni olarak görebildiklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca saldırganlık ve sosyal becerilerin kazanımı da okullarda duygusal gelişim açısından önemli göstergeler olarak kabul edilebilir (Çalık, 2012, 16-18) Duygusal olarak sağlıklı kabul edilen çocukların sahip olması gereken özelliklerden bazıları şunlardır (Seven 2008, 14-26):

1. Psikolojik duygusal, entelektüel ve ruhsal yönlerden gelişmiş olma.
2. Kişiler arası ilişkileri başlatmada ve geliştirmede yeterli olma.
3. Yalnız kalabilme ve yalnız kalabilmekten hoşlanma
4. Diğer bireylerin farkında olma ve onları empatik olarak anlayabilme.
5. Doğru ve yanlış hissini geliştirme.
6. Problem çözerek bu çözümden bir şey öğrenme.

Okulların yalnız akademik başarının önemsendiği, duygulardan arındırılmış yaşantılara ağırlık verilen ya da öğrenciler arasındaki üst düzey rekabet nedeniyle yetersizlik duygusunun yoğunlukla yaşandığı yerler halinde olması bireyin ruh sağlığının bozulmasında okulun önemli bir etkisinin olduğunu düşündürmektedir (Kılıçcı, 2006, 27-28).

Kılıçcı (2006) okulda öğrencilerin ruh sağlığını tehdit eden faktörleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Okulda uygulanan çalışma programlarının öğrencilerin ilgilerine cevap verememesi.
2. Okulda öğrencilerin derslere aktif bir şekilde katılmaması ve pasif bir öğrenci topluluğunun tercih edilmesi.
3. Akademik gelişime önem verilirken akademik olmayan gelişimin geri planda tutulması.
4. Verimli bir şekilde öğrenme yerine sınıf geçmenin amaç haline getirilmesi sonucu kişilik bütünlüğünü bozucu davranışların ortaya çıkması.
5. Öğrenci sayısını fazlalığı nedeniyle öğrenci-öğretmen arasındaki iletişim resmi bir hal alması sonucu yüz yüze iletişimin azalması.
6. Okulda bilgi kazandırılmaya önem verilmesi öğrencileri hayata ve bir üst öğrenime hazırlayamama.
7. Okulda öğrencilerin paylaşımcı ve işbirliği yerine sürekli rekabet haline sokularak yarıştırmaları.
8. Yüzeysel ve duygulardan arındırılmış bir şekilde, öğrenci için ne anlama geldiği önemsenmeyen bilgilerin kazandırılmasına önem verilmesi, sevme, hissetme gibi öğrenmelere yeterince ağırlık verilmeyişi

9. Okulda öğrencilere sevgi, saygı ve hissetme gibi duyguların yeterince önemsenmemesi şeklinde sıralanabilir.

Öğrencilere değerli oldukları hissettirilmediği için öğrenciler duygusal olarak istismar edilmektedir, bu da öğrencilerde güven duygusunu yok ederek istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Öğrencide duygusal travmanın başlıca göstergeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Department of Community Service 2005) :

1. Kendisinin ve yaşamının değersiz olduğu yönünde duygular.
2. Diğer bireylere yeterince değer vermeme.
3. Çevresindeki bireylere karşı güvensizlik.
4. Günlük hayatta ihtiyaç duyulan becerilerden yoksun olma.
5. Dikkati aşırı derece kendi üzerinde toplamaya yönelik davranışlar.
6. Kendisinden küçük bireylere karşı yıkıcı, saldırgan ve zorbalık türü davranışlar.
7. Evin içerisinde şiddete maruz bırakılma.

Öğrencide başlayan duygusal travma bütün hayatını etkileyebilecek ve hatta öğrenciyi topluma Zaralı bir birey haline getirebilecektir. Öğrencinin normal yaşantısı bir kenara bırakılarak okul kapısından içeri girdiği andan itibaren bireyler arasında hiçbir ayırım yapılmadan hepsine gerekli değer verilmesi öğrencinin kendini güvende hissetmesine neden olur.

2. 3. 3. Okulda Toplumsal Güvenlik

Bu bölümde öğrencilerin ve okuldaki diğer bireylerin okul güvenliğinin toplumsal güvenlik boyutu ile ilgili okulda zorbalık, okulda dayak, okulda cinsel istismar ve okulda ayrımcılık konularına yer verilecektir.

Toplumsal yaşamın çok yönlülüğü ve toplumsal kurumlar arasındaki etkileşim nedeniyle, suça neden olan farklı toplumsal etkenlerin öne çıkarıldığı bilinmektedir (Yavuzer, 2001, 32-36). Okullarda yaşanan şiddet olayları, okulların içinde buldukları toplumun ayrılmaz bir parçasıdır diyebiliriz.

Okullarda Zorbalık: Okul zorbalığı günümüzde çocuklar ve ergenler arasında sık bir şekilde yaşanan saldırganlık eylemidir. Okul zorbalığı konusundaki ilk çalışmalar Olweus tarafında 1970'li yıllarda İskandinav ülkelerinde yapılmıştır (Dönmez ve Özer, 2009, 26-27).

Olweus (1993) zorbalığı: Bir öğrencinin, bir veya birkaç öğrenci tarafında zaman içerisinde tekrarlanan bir biçimde sözlü veya fiili bir biçimde olumsuz davranışlarla karşı karşıya kalması şeklinde tanımlamaktadır. Olweus (1999), öğrenciler arasında dengesiz bir güç olduğunda; başka bir ifade ile bir çocuğun fiziksel ve psikolojik olarak diğer çocuklardan zayıf olması durumunda zorbalık davranışının ortaya çıkabileceğini vurgulamaktadır. Yapılan okul zorbalığı tanımlarının bir çoğunda zorbalık davranışının fiziksel veya psikolojik boyutlarının olabileceği konusunda araştırmacıların aynı fikirde olduklarını söyleyebiliriz (Koç, 2006, 24).

Zorbalığa maruz kalan öğrenciler genellikle diğer öğrencilere göre daha yetersiz, güvensiz, sessiz ve duygusal olanlar oldukları görülmektedir. Öğrencinin zorbalığa maruz kaldıktan sonraki tepkisi alt okul kademlerinde çoğu zaman ağlama türü davranışlar olurken, çocuklar çoğunlukla kendilerine karşı olumsuz tutumlar geliştirmekte, özgüven kaybı, kendini başarısız ve etkisiz hissetmeye başlamaktadır. Çocuklar zamanla yalnızlaşmakta hatta okuldan ayrılmaktadır (Olweus 1999).

Bir eylemin zorbalık olarak tanımlanabilmesi için üç temel ölçütün olması gerekmektedir: a) Kasıtlı olarak zarar verme amacı güden saldırgan davranışlar b) Zorbalık olarak nitelendirilen eylemlerin devamlı bir biçimde yapılması c) Taraflar arasında eşit olmayan güç dengesinin olması (Dönmez ve Özer, 2009, 27). Literatürde zorba davranışlar farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. (Dönmez ve Özer, 2009, 26) zorba davranışları; sözlü (alay etme, lakap takma, kötü söz söyleme) olabildiği gibi fiziksel (tekme atma, tokat atma, itme, bir nesne fırlatma) şeklinde sınıflandırmıştır. Olweus

(1993) zorba davranışları doğrudan ve dolaylı olarak sınıflandırmıştır. Doğrudan zorbalık fiziksel ve sözel davranışlardır. Dolaylı zorbalık ise sosyal dışlanma (arkadaş grubu içine alınmama, sosyal etkinliklere dâhil edilmeme) dir. Bunun yanında elektronik iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve gençler arasında yaygınlaşması ile e-posta, anlık mesajlaşma programları, cep telefonu mesajı vb. araçlarla gerçekleştirilen “siber-zorbalık” ya da “elektronik-zorbalık” davranışları da bir tür zorbalık olarak kabul edilebilmektedir. (Feinberg ve Robey 2008).

Zorbalık tanımlarında hareketle okullarda zorbalığı; itme, dövme, kesici ve delici araçlar kullanarak korkutma zorbalığı; saldırı, alay etme, lakap takma, küçük düşürme gibi sözler kullanarak sözel zorbalık; gruptan dışlama, ayrımcılık, aşağılama yaparak duygusal ayrımcılık; sarkıntılık, elle taciz, cinsellik içeren resimlerin çizilmesi ve yazıların yazılması ile cinsel zorbalık şeklinde sıralayabiliriz.

Zorbalık çeşitleri düşünüldüğünde öğrencilerin, öğretmenlerin ve okulun diğer çalışanlarının okulda zorbalığa maruz kalma olasılıklarının yüksek olduğu görülmektedir. Zorbalığa maruz kalan ve sürekli zorbalıkla mücadele etmek zorunda kalan bireyin psikolojisi olumsuz etkilenmekte bu durumda okulda güvenlik algısını negatif olarak etkilemektedir. Okulda zorbalık, öğretmenler, öğrenciler, okulun diğer çalışanları veya öğrenci velileri tarafından uygulanabilmektedir. Bu tür problemlerin okullarda olması çocukların gelişimlerini ve öğrenme süreçlerini engellemekte, personel ve öğrencilerin yaşam kalitesini ve akademik başarısının düşmesine neden olabilmektedir.

Okullarda yaşanan zorbalık olaylarının önlenmesi için, öncelikle bu olayların kimler tarafından, ne zaman, hangi ortamlarda, ne sıklıkla ve neden gerçekleştiğinin belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır (Dönmez, 2004).

Öğretmenlerin okullarındaki ve sınıflarındaki zorbalık davranışlarla baş etmede yetersiz kalmalarının nedenleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Öğretmenin bu tür davranışların farkında olamaması.

2. Öğretmenin bu tür davranışlarla ilgili olarak öğrencinin sorununu kendisinin çözmesini beklemesi.

3. Öğretmenin şikâyet etme davranışında öğrencileri uzaklaştırması.

4. Öğretmenin bu tür davranışların okul ortamında olmasını doğal karşılaması (Forschi ve Gropper, 1990; akt: Işık, 2009).

Yapılan araştırmalar zorbalığın ilköğretim okullarında, liselere kadar geniş bir alana yayıldığını ortaya koymaktadır (Pişkin, 2010). Pişkin (2002) tarafında ilköğretim kademesinden 1164 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin % 65'i herhangi bir biçimde zorbalığa uğradıklarını; % 37' si de zorbalık yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmada öğrencilerin %39' u fiziksel zorbalık, % 49'u sözel zorbalık, % 20' si dedikodu ve iftiraya uğrama, % 16' sı arkadaş grubunda dışlanma ve % 13' ü de zorla paralarının veya eşyalarının alınması şeklinde haftada en az bir defa zorbalığa maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Kapıcı (2004) tarafında Ankara ilinde 5 ilköğretim okulunda 206 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin % 40' ı en az haftada bir defa zorbalık davranış türlerinde birine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Çinkır ve Kepenkçi (2003) tarafında öğretmen ve idareciler üzerinde yapılan bir araştırmada öğretmen ve idareciler okullarda itme, ad takma, alay etme, eşyalara zarar verme, cinsellik içeren sözleri söylem davranışlarının okullarda çok sık görüldüğünü söylemişlerdir.

Yapılan çalışmalar, okullarda öğrencilerin sınıflarda, bahçede, koridorlarda ve tuvaletlerde zorbalık davranışlarına maruz kaldıklarını, bu alanlardaki denetimlerin yetersiz olduğunu ve öğrencilerin kendilerini bu nedenle güvende hissetmediğini ortaya koymuştur (Kartal, 2008). Okullarda zorbalığın önlenmesi veya en aza indirilebilmesi için bu amaçla yapılacak bir programa okulun bütün paydaşlarının mücadeleye katılımı ile mümkün olabilecektir. Farklı ülkelerde uygulanan programlar ve geliştirilen tedbirler incelenerek bu konuda yaşanacak mağduriyetler en aza indirilebilir. Zorbalık davranışını sergileyen veya bu davranışta mağdur olan öğrencilerin tespit edilmesinde öğretmenlere ve ailelere önemli görevler düşmektedir

Okulda dayak: Yaşamın her alanında farklı şiddet türleriyle karşılaşabiliyoruz. Dayakta en yaygın olarak kullanılan fiziksel şiddet türlerinden bir tanesidir diyebiliriz. Dayak; genel olarak incitmek amaçlı olarak fiziksel gücün kullanılması olarak tanımlanmaktadır (Korkut, 2004, 22). Ünsal (1996) dayağı, insanların bedensel bütünlüğüne karşı dışarıdan yöneltilen sert ve acı verici bir davranış olarak ifade etmektedir.

Dayak, eğitim kurumlarında günümüzde halen bazı öğretmenler tarafında eğitimin bir parçası olarak görülebilmektedir. Öğretmenin dayağın etkin bir disiplin yöntemi olduğuna ilişkin inancı, çocuğun evde olduğu kadar okulda da fiziksel istismarla karşılaşmasına yol açmaktadır. Çocuğun eğitiminde dayağın yararlı olduğu geleneksel olarak da kabul görmektedir. “Öğretmenin vurduğu yerde gül biter”, “Eti senin kemiği benim” gibi özdeyişlerimiz toplumun öğretmene bu hakkı tanıdığını vurgulamaktadır (Beyazova ve Şahin, 2001; akt: Çubukçu ve Dönmez, 2012). Bu nedenle okullarda hemen her gün dayak vakaları ile karşılaşabilmekteyiz.

Ülkemizde okullarda dayak yasak olmasına rağmen alanda yapılan çalışmalar günümüzde okullarda dayağın yoğun bir şekilde yaşandığını ortaya koymaktadır. Gözütok’un (1993) yaptığı çalışmada ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin yarısından fazlası %57.55’ nin öğretmenlerinin tokat atıldığını, %45.97’sinin öğretmenlerinin kulak çektiğini, %37.87’ sinin öğretmenlerin saç çektiğini, %25’nin öğretmenlerinin tebeşir, silgi fırlattığını, %14, 59’ nun sopayla dövdüğünü, %11, 57’sinin tekme attığını, % 10, 40’nın çok şiddetli dövdüğünü ve %7, 7’sinin başını duvara veya sraya vurarak dövdüğünü belirtmişlerdir. Gözütok, Er ve Karacaoğlu (2006) 1992 ve 2006 yıllarında aynı örneklem ve aynı veri toplama aracını kullanarak, yaptıkları çalışmaya ilişkin sonuçları değerlendirirken “öğretmenlerin 14 yıl öncesine göre dayağın gerekliliğine ve öğrencilerin dayağı hak ettiğine ilişkin inanışlarının arttığını” belirtmektedirler. Çalışmalar ve örnekler ülkemizde okullarda dayağın halen normal karşılanabilir bir ceza aracı olarak görülebildiğini ortaya koymaktadır.

Fiziksel cezalar ve dayak uygulamaları okullarda genellikle disiplini sağlamaya yönelik bir araç olarak görülmektedir. Bu çözüm yolunun ne kadar başarılı olduğu

tartışılmaktadır. Araştırmacılar okullarda dayağın güvenli okul ortamına hiçbir katkısının olmadığını tam aksine okul ortamını iyice güvensizleştirdiğini ortaya koymaktadır. Dayağın öğrenciler üzerinde birçok olumsuz etkisinin olduğunu söyleyebiliriz. Işık (2009) dayağın çocuklarda bırakabileceği olumsuz etkileri şu şekilde sıralamaktadır:

1. Dayak yiyen çocuklar ve öğrenciler saldırgan davranışlar sergiler ve suç işlemeye meyilli olurlar.

2. Dayak yiyen çocuklar ve öğrencilerin daha çabuk depresyona girebilirler;

3. Dayak yiyen çocuklar ve öğrenciler psikolojik problemlerle karşılaşır;

4. Dayak ile cezalandırılan bireylerin aynı suçu işlemeye veya benzer davranışı sergilemeye neden olur.

5. Dayak yiyen bireyler kendilerini arkadaş ortamında soyutlamaktadır. Okullarda bedensel ceza uygulamaları kararsızlığı ve başarısız kimlikleri güçlendirmektedir. Fiziksel ve psikolojik olarak etkilenen çocuklar odaklanma sorunları yaşamakta, ayrıca risk alma ve yaratıcılık gibi konularda çekingen davranabilmektedir. Bunun yanında fiziksel ceza uygulamaları başkaldırma, direnç gösterme, intikam ve içleme hislerini güçlendirmektedir (UNICEF 2001).

Okulda ayrımcılık: Eğitim ve öğretim, insana yaradılıştan bahşedilen bir hak olduğu gibi, insanın en temel uğraş alanlarından birisidir. Eğitim ve öğretim, dünya nimetlerinden faydalanmanın da ötesinde, insanın toplum içinde kendine etkili ve eylemli bir yer bulabilmesinin de en önemli şartıdır (Balci, 1996). UNESCO, eğitimde ayrımcılığa karşı sözleşmenin birinci maddesinde ayrımcılık kavramını “ ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya toplumsal köken, ekonomik koşul ya da doğum temeline dayanan, eğitimde muamele eşitliğini engelleyen veya

ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan uygulamalar” olarak tanımlamıştır. (UNESCO 1960).

Okullarda ayrımcılık cinsiyete, etnik kökene, kullanılan dile, dini inanışına ve sosyal-ekonomik durumuna göre ortaya çıkabilmektedir. Türkiye’de okullarda öğrenciler arasında ayırım yapılmasının yanlış bir durum olduğu toplumun bütün kesimlerinin ortak kanaatidir (Işık, 2009). Türkiye’de okullarda çocuklara karşı özelliklerinden dolayı açıkça bir ayrımcılığın yapılmasına çok nadiren karşılaştığımızı söyleyebiliriz. Türkiye’de okullarda uygulanan eğitim-öğretim politikalarından dolayı öğrenciler arasında ayrımcılığın ortaya çıkabildiğini söyleyebiliriz. Okullarda öğrenciler için verilen ders kitapları farklı bölge ve yörelerdeki çocukların özellikleri dikkate alınmadığından dolayı öğretimde sıkıntıların ortaya çıkabildiğini söyleyebiliriz. Okullarda velilerin öğretmen tercihleri de öğretim de ayrımcılığın ortaya çıkmasına sebep olduğunu söyleyebiliriz. Son yıllarda bazı okul yönetimleri, birinci sınıfa kayıt edilen öğrencilerin sınıflarını kura ile belirleyerek bu uygulamanın önüne geçmektedirler. Okullarda öğrenciler arası ayrımcılıkla mücadelede standart okul uniformalarının tercih edilmesinin de önemli bir katkısının olduğunu söyleyebiliriz (Işık, 2009).

Bunun yanında ülkemizdeki okullarda cinsiyete dayalı ayrımcılığa da rastlanılabilmektedir. Okullarda cinsiyete dayalı ayrımcılığın görülmesinde okuldaki toplumsallaşma sürecinin cinsiyetçi olması, öğretim programlarının var olan cinsiyet kalıp yargılarını güçlendirici nitelikte oluşu, ders kitaplarında kadına ve erkeğe verilen ayrımcı sosyal rollerin vurgulanması gibi olayların etkili olduğu belirtilmektedir (Gök 2004). Okullaşmada erkek öğrencilerin sayısının kız öğrencilere göre daha fazla olması da Türkiye’ de eğitimde cinsiyet ayrımının yapıldığını göstermektedir.

Okulda cinsel istismar: Çocuk istismarı ve ihmali; anne, baba ya da bakıcı gibi bir yetişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygunsuz ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Bu eylemlerin sonucu olarak; çocuğun fiziksel, ruhsal, cinsel ya da sosyal açıdan zarar görmesi, sağlık güvenliğinin tehlikeye

girmesi söz konusudur. İstismar ve ihmalin bu farklı şekilleri yalnız aileleri değil, toplumu, sosyal kuruluşları, yasal sistemleri, eğitim sistemini ve iş alanlarını da etkileyen bir halk sorunudur (Taner ve Bahar, 2004). Bununla birlikte çocuğun bir başkasının cinsel hazzı için kullanılmasına izin verilmesi de cinsel istismar kapsamına girmektedir (Aral ve Gürsoy 2001). Cinsel istismarın mutlaka şiddet içermesi gerekmez, çocuğun rızasının olup olmadığına da bakılmaz (Nurcombe, 2000).

Çocuklarda cinsel istismar ve ihmalin sebepleri çok çeşitlidir. Genel olarak, anne ve babanın veya ikisinden birinin ölmüş olması, eşler arasındaki şiddetli geçimsizlik, alkol kullanımı, işsizlik, boşanma ve ayrı yaşama, ailenin çok kalabalık olması, eşlerin çok genç olması, kültür ve ekonomik seviyelerinin düşük olması, çocukların istenmeyen ve evlilik dışı olmaları en fazla görülen nedenlerdir (Ceylan ve diğ., 2009)

Okullarda öğrencilerin cinsel istismarı (a) arkadaşları, (b) öğretmenleri tarafından gerçekleştirilen istismar şeklinde gruplandırılabilir (Işık 2009). Nurcombe (2000) çocukların cinsel istismarını şu şekilde gruplandırmıştır:

1. Çocuğun bir yetişkin tarafından; cinsel uyarı ve doyum için kullanılması.
2. Çocuğun fuhşa zorlanması.
3. Çocuğun pornografi suçlarında cinsel obje olarak kullanılması.
4. Genital bölgeye dokunma.
5. Teşhircilik, pornografi, ırza geçmeye kadar çok geniş yelpazedeki tüm davranışları kapsamaktadır.

Okullarda cinsel istismar ve taciz olayları günümüzde çok sık olarak dünya genelinde yaşanan sorunlar arasında yer almaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 2002 yılında yayınladığı raporda okullarda cinsel taciz olaylarının küresel boyutlu bir sorun olduğuna dikkat çekmiş ve birçok ülke okullarında yaşanan cinsel istismar ve taciz olaylarına yer vermiştir (Krugk ve diğ.2002). Ülkemizde de okullarda cinsel istismar haberlerini her gün duyabilmekteyiz. Türk Eğitim Sen (2005)'in Türkiye genelinde ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı taciz ve şiddet araştırmasında

okulda arkadaşlarınızla oyun oynarken ya da teneffüslerde "istemediğiniz halde" size yapıldığını ve "ayıp" olduğunu düşündüğünüz davranışlarda bulunan çocuklar var mı? Sorusuna öğrencilerin % 53, 4'ü evet cevabını vermiştir. Ayrıca öğrencilerin % 24.7'si cinsel taciz türü davranışlara maruz kaldıklarını belirtmiştir. Aynı araştırmada kız öğrencilerin en çok rahatsız olduğu taciz türünün de yine cinsel taciz olduğu görülmektedir.

Çocukluk döneminde yaşanan cinsel istismara yönelik olayların bir çoğunun gizli kalmasının sebebini şu şekilde ifade edebiliriz:

1. Çocuğun olayın ne olduğunu anlayamayacak kadar küçük olabilmesi.
2. Olayın gizli tutulması için çocuğa yöneltilen tehditler.
3. Kimsenin kendilerine inanmayacakları korkusu.
4. Utanma duygusu içinde olmaları.
5. Büyükleri tarafında cezalandırılma korkusu.
6. Sevdiklerine zarar gelebilir korkusu gibi sebeplerden dolayı gizli kalabilmektedir.

Büyükler tarafında çocuğun cinsel istismara maruz kaldığının anlaşılabilmesi için aşağıdaki bilgilerin bilinmesi yararlı olabilir.

1. Cinsel etkinliğin çocuk tarafından ne olduğunun bilinmesi.
2. Uyuşturucu bağımlılığı, intihar ya da kendine zarar veren diğer davranışlar.
3. Hiç yemek yememek ya da aşırı derecede yemek düşkünlüğü.
4. Açıklanamayan para ve hediyelerin var oluşu.
5. Giyinik bir şekilde yatma.
6. Cinsel organlarda kanama ya da çürüklük .

7. Cinsel yolla bulaşabilecek iltihaplar.
8. Göğüs, kalça ve karnın alt kısımlarında yer alan morluklar.
9. Sürekli olarak evden kaçma davranışı.
10. Cinsel saldırı faili ya da şüphelisi olan birisiyle ilişki içinde olma.
11. Ergenlik döneminde hamilelik.
12. Yatağı ıslatma vb. gibi geriye dönük davranışlar (NSW Department of Community Service 2005).

Cinsel istismara uğrayan çocukların yaşamlarında sosyal, duygusal ve davranışsal olarak bir çok olumsuz etki görülebilmektedir. Kavgacı (2011) bu olumsuz etkileri şu şekilde sıralamaktadır: Okul sorunları, arkadaş ilişkisi kurmada ve sürdürmede güçlük, düşmanca davranma, suç işleme, yalnızlık, yabancılaşma, duyguların bedene yansıtılması, endişe, suçluluk duygusu, özgüven eksikliği, intihar, gelişimsel özellikler, yaşına uygun olmayan cinsel davranışlar, kendine zarar verme ve beslenme bozuklukları şeklinde sıralamaktadır.

2. 3. 4. Okulda Fiziksel Ortam ve Fiziksel Çevre Güvenliği

Bu bölümde öğrencilerin ve okuldaki diğer bireylerin okul güvenliğinin fiziksel ortam ve fiziksel çevre güvenliği ile ilgili olarak okulun fiziksel imkanları, doğal afetler ve okullar, okullarda mal güvenliği konularına yer verilecektir.

Okulun Fiziksel İmkânları ve Fiziksel Çevresi: Okulun fiziksel açıdan sağlam olması okul güvenliğinin önemli bir bileşenidir diyebiliriz. Eğitim ve öğretim ortamları, öğrencilerin kendilerini her yönüyle rahat ve güvenli bir ortamda hissetmeleriyle başarıya ulaşabilecektir. Bir okul sel, deprem, yangın gibi doğa olayları ile silahlı ya da bombalı saldırı gibi insan kaynaklı felaketslere uğrayabilir. Bu tür felaketsler kapsamı bakımından bir çok öğrenciyi, okulu ve hatta o bölgedeki bütün toplumu etkileyebilir (Dönmez ve Özer, 2009, 69).Okulda eğitim ve öğretim etkinlikleri normal koşullara göre planlanırken olağanüstü durumlarında göz ardı edilmemesi gerekir (Taymaz, 2003,

72). Bu bağlamda okullarda fiziksel düzenlemeler belirli plan ve programlar dahilinde ve yasal denetimleri yapılarak uygulamaya konulmalıdır. Ülkemizde okul çevresinde ve sınıflarda fiziki ortamın öğrencilerin güvenliğinin sağlanması ve korunmasına yönelik düzenlemelerine ilişkin ideal ölçüler ve standartlar henüz geliştirilememiştir. Pek çok ülkede okul mekanlarının düzenlenmesi özel bir uzmanlık alanı kabul edilirken, Türkiye’ de buna yönelik çalışmalar henüz profesyonel olarak yürütülmemektedir (Işık, 2012, 62-67).

Okul binalarının eğitim ve öğretime uygun olması için dikkat edilmesi gereken hususlar şu şekilde sıralanmaktadır: a) eğitim ve öğretim plan ve programına uygunluk; b) öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygunluk; c) öğrenci sayısına uygunluk; d) doğal afetlere karşı güvenli olmaları; e) öğrenciler için ulaşılabilir bir mesafede olmaları şeklinde sıralanmaktadır (Işık, 2012, 63).

Okul binasının yapılacağı yeri belirleme uygun bir eğitim- öğretim ortamı oluşturmada ilk aşamadır. Okulun yeri belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken bazı özellikler şu şekilde sıralanabilir:

1. Eğitim ve öğretim programlarına uygun olmalıdır.
2. Bulunulan bölgenin iklim şartlarına ve kültürüne uygun olmalıdır.
3. Öğrencilerin rahatça gidebileceği bir yerde olmalıdır.
4. Trafik yönünde güvenli olmalı ve sanayi merkezlerine uzak olmalıdır.
5. Okulun ulaşımın rahat sağlanabileceği bir yerde yapılmasına dikkat edilmeli.
6. Okul yapılacak bölgenin su, kanalizasyon gibi alt yapı hizmetlerinin sağlanmış olmasına.
7. Yerleşim yerlerinin merkezi konumunda olmalıdır.
8. İlköğretim okulları öğrenciler için yürüne bilecek mesafede olmalıdır.

9. Okul arsasının kamu açısında ekonomik olmasına dikkat edilmelidir (CEFPI, 1985; Bagford, 1981; akt: Işık, 2012, 63).

Okul binasının yapılmasında öğrencilerin kişisel özelliklerinin dikkate alınmasında bir diğer önemli bileşendir. Okuldaki öğrenci lavaboları öğrencilere göre tasarlanmalı lavabo taşları sağlam bir şekilde sabitlenmelidir. Pencere yüksekliğinin öğrencinin fiziksel özelliklerine göre ayarlanması, aydınlatma ve ısıtma sistemlerinin öğrenci için tehlike arz etmeyecek şekilde tasarlanması gerekmektedir (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007). Okulun yapılacağı yerde öğrencilerin psikolojik ve sosyal açıdan olumsuz etkilenmemesi gerekir. Okulun kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezi gibi yerlerden yüz metre uzaklıkta olması gerekmektedir (MEB. Mevzuat, 2014).

Okul binasının büyük ya da küçük oluşunun öğrenci başarısı ve okul güvenliği üzerinde etkisinin olduğunu söyleyebiliriz. Okulun büyüklüğü ve nüfusunun kalabalık olması suç işleme oranını yükseltmekte ve öğrencilerin okula olan ilgilerini azaltabilmektedir. Daha küçük okullarda öğrenci ve personel mevcudu az olduğu için, öğrenciler ve personel birbirlerini daha iyi tanıyarak sosyal ilişkilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadırlar (Karal, 2011, 16). Okul binasının büyük olduğu ve öğrenci mevcudunun kalabalık olduğu fakat okul oyun alanlarının küçük olduğu okullarında olduğunu söyleyebiliriz. Bu tür okullarda oyun alanları ihtiyacı karşılayamadığı için öğrenciler rahatça oynayamamaktadırlar ve çarpışarak birbirlerine zarar verebilmektedirler (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007).

Okul binasının durumu ve kullanımı okul güvenliği için önemli bir bileşendir. Bu nedenle okul binalarının yapım aşamasında ortaya çıkabilecek sorunlar göz önüne alınmalı ve bu duruma göre okul binaları yapılmalıdır. Okul binaları ve çevresinin fiziksel durumuna bağlı olarak meydana gelen güvenlik sorunlarını bazı tedbirlerle azaltmak mümkün olabilir. Bu konuda alınabilecek tedbirlerden bazıları şöyle özetlenebilir (Dönmez ve Özer 2009, 69; Işık 2009; Memduhoğlu ve Taşdan, 2007.):

1. Okul girişlerine teknolojinin kullanıldığı kontrol mekanizmaları eklenebilir.

2. Okul alanları ve çevresi güvenlik kameraları ile izleme yapılabilir.
3. Okul binaları planlanırken gözden uzak noktaları azaltılarak planlama gerçekleştirilerek bu eğitim öğretim esnasında bu alanlar sürekli denetlenebilir.
4. Okul binası teknik zorunluluklara göre inşa edilmeli ve belirli aralıklarla bakımı yapılmalıdır.
5. Okul binasındaki ısınma, aydınlatma ve havalandırma koşulları insan sağlığına uygun olması sağlanmalıdır.
6. Tuvalet, lavabo, kantin vb. ortak kullanım alanları öğrenciler için yeterli sayıda planlanmalı ve kullanılabilirlidir.

Okullarda güvenli bir çevre oluşturulabilmesi, önleme çalışmaları, kapsamlı bir kriz ve güvenlik planının oluşturulması ve okuldaki bütün bireylerle birlikte ailelerin ve toplumunda da çabalarını içeren ortak bir altyapının kurulması ile mümkündür. Okul çevresini güvenli kılabilmek için bütün bu grupların, soruna yol açan etkenleri ve çözüm yollarını değerlendirmesi, bunlara uygun stratejiler ve önlemeden müdahaleye kadar bütün süreçleri kapsayan eylem planları geliştirmesi ve uygulaması ile mümkün olacaktır (Kadel ve diğ.,1999; akt: Çalık, 2012, 27).

Doğal Afetler ve Okullar: Okullar toplu yaşam merkezleri olduğu için acil müdahale gerektiren doğal afetlere ve olağan üstü durumlara karşı her zaman hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Doğal afetler özellikleri gereği doğal olması, can ve mal kaybına neden olması, aniden meydana gelmesi ve başladıktan sonra insanlar tarafında engellenememesi nedeniyle okullar tarafında öğrencilerin güvenliklerinin sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Afet kavramı: Toplumun tamamını veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olaylardır (AFAD, 2013).

Türkiye’de meydana gelen doğal afetlerin başında deprem geliyor. Heyelan, çığ düşmesi, sel, yangın ve kuraklık gibi doğal afetlerde bölgelerin özelliklerine ve yaşanan

mevsime göre meydana geldiğini söyleyebiliriz. Türkiye’de 1900-2003 yılları arasında meydana gelen doğal afetlerle ilgili istatistikler incelendiğinde doğal afetler nedeniyle 19.964 kişi öldüğü, 55.802 kişi yaralandığı ve 17 milyar 460 milyon dolarlık maddi kaybın meydana geldiği ve 20 milyona yakın insanın afetlerden etkilendiği görülür (www.google.com.tr).

Türkiye’de depremler doğal afetler içinde en çok zarara neden olan felakettir diyebiliriz. Böyle bir durumda depremin oluşturacağı kayıpları azaltmak için deprem öncesinde gerekli hazırlıkların yapılmış olması önemlidir. Deprem ve okul güvenliğinin 1999’ daki Marmara depreminden sonra ne kadar önemli olduğu anlaşılmıştır (Işık, 2009). 2011 yılında Van’ da meydana gelen birinci depremin hafta sonuna denk gelmesi okullarda büyük bir facianın eşiğinde dönüldüğünü söyleyebiliriz. Dolayısıyla okulların depreme karşı dayanıklı bir şekilde yapılmasının büyük önem arz ettiğini söyleyebiliriz. Zaman içerisinde yapılacak okulların yerleri tespit edilirken zemin etütleri uzmanlar tarafında test edilmeli, bina yapımı sürecinde de uzmanlar denetimlerini sağlıklı bir şekilde yapabilmelidir. Okul binaları dere yataklarında uzak yerlere yapılmalı, sele, heyelana ve çığ düşmesine neden olabilecek noktalara uzak yapılmalıdır diyebiliriz. Ayrıca bireylere okul ve toplum düzeyinde deprem tehlikesine ve diğer doğal afetlere yönelik eğitimlere ağırlık verilmesi büyük bir gerekliliktir. Bu durum depremlerde meydan gelebilecek kayıpları önlemede ve afetlerin toplum üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmada da önemlidir.

(Işıkara ve Çalışkan, 2009) doğal afetler öncesinde ve sonrasında okullar bağlı buldukları milli eğitim müdürlükleri ve bağlı buldukları bakanlık ile işbirliği içerisinde acil önlem ve eylem planlarını devreye sokabilmelidirler. Milli Eğitim Bakanlığının 18.07.2002 tarihli emirleri doğrultusunda doğal afetlerde karşılaşılabilecek olumsuzluklar şu şekilde sıralanmıştır:

1. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlar ile hizmet binalarının hasar görerek kullanılmaz hale gelebileceği bunda eğitim ve öğretimi sekteye uğratabileceğini,

2. Afet bölgesindeki öğretmen, öğrenci ve diğer personelin evlerinin oturulamaz durumda olabileceği,

3. Doğal afetten etkilenen bir kısım öğretmen, öğrenci ve diğer personelde psikolojik davranış bozukluklarının olabileceği,

4. Afet bölgesinde bir kısım öğretmen, öğrenci ve diğer personelin yaralı ve kayıp olabileceği gibi bazı olumsuzlukların yaşanacağını vurgulamışlardır.

Yaşanacak bu olumsuzlukları en aza indirmek için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından il milli eğitim müdürlerine, ilçe milli eğitim müdürlerine, okul müdürlerine, MEB' e bağlı çeşitli kurum müdürlerine görev ve sorumluluklar verilmiştir. Bu görev ve sorumluluklar şu şekilde sıralanmıştır:

1. Başta deprem olmak üzere afetlerle mücadele etmenin en önemli adımı afetlere karşı hazırlıklı olmaktır. Afet öncesinde planlı çalışmalar sonucu gerekli adımlar atılarak ve tedbirler alınarak afet zararlarını en aza indirmek için hazırlık çalışmalarının afetler meydana gelmeden önce yapılması.

2. Okul yöneticileri ve öğretmenler olası doğal afetlerde, olağanüstü durumlarla mücadele kabiliyetlerini geliştirmek adına düzenli hazırlıklar yapmalı.

3. Okulun tüm yönetici ve öğretmenlerinin, öğrenci velilerinin, öğrenci temsilcilerinin bir araya gelerek bir deprem veya diğer afetler sonrası ortak hareket edebilecekleri "Okul Afet Planını" hazırlamak olmalıdır (Işıkara ve Çalışkan, 2009).

Okullarda depremlerin dışında gerçekleşebilecek diğer afetlere karşı da gerekli önlemlerin alınması okul güvenliği açısından önemlidir. Binaların güvenli ve uygun tasarımının, yapımının ve kontrolünün dışında okullarda deprem, yangın, kötü hava koşullarının doğurduğu sonuçlar gibi acil müdahale gerektiren durumlarda öğrencilerin ve çalışanların güvenliklerini koruyacak mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir.

Okullarda mal güvenliği: Okullar öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin güvenli bir şekilde eşyalarını bırakmaları gereken güvenli yerler olmalıdır. Okullarda bu anlamda hırsızlık olayları olabilmektedir. İlköğretim kademesinde bir, iki, üç ve dördüncü sınıflarda defter, kalem, açacak gibi öğretim araç- gereçlerinin çalınması olayları bir çok okulda yaşanabilmektedir. Diğer sınıflarda bu hırsızlık olayları daha ciddi boyutlara varabilmektedir.

Yaman ve Ayar (2009) “Okul Polisi” araştırmalarında öğrencilerin okulda ve sınıfta etik dışı bir davranış olarak gördükleri hırsızlık olaylarıyla karşılaştıkları ve bunu önlemek için sınıfta nöbetçi bıraktıklarını belirtmektedir. ABD’de yapılan bir araştırmada ise öğrencilerin % 47’si okullarında hırsızlık olayı 2008 yılı verilerine göre her bin öğrenciden 47’si okullarında eşyalarının çalındığını belirtmiştir (Binnis ve Markow 1999).

Öğrencilerin ekonomik farklılıklarının ortaya çıkardığı faktörlerin ortadan kaldırılması okullarda mal güvenliğine katkı sağlayacaktır. Özellikle ilköğretim kademesinde sene başında yapılacak veliler toplantısıyla öğrencilerin günlük okul harçlıklarının öğretmen ve veliler tarafında belirlenerek her öğrenciye günlük aynı miktarı vermek hırsızlık olaylarının azalmasına katkı sağlayabilir (Işık, 2009).

2. 4. OKUL GÜVENLİĞİ TEORİLERİ

Okul güvenliğini açıklamaya yönelik yapılan çalışmalarda literatürde birçok teoriyle karşılaşabiliriz. Bu bölümde araştırmalarda ön plana çıkan; Kontrol teorisi (sosyal kontrol teorisi), okul iklimi teorisi, Toplumsal çözülme teorisi ve davetkar teorilerine yer verilecektir.

2. 4. 1. Kontrol (Sosyal Kontrol) Teorisi

Bu teori güvenliği bireylerin toplumsal değer ve normlara olan bağlılık düzeyleri açısında ele almaktadır (Çankaya, 2009). Bu teoriye göre okullardaki şiddet olaylarının temelinde toplumsal ve kültürel etkililiğın zayıf olması yatmaktadır. Toplumsal değerlerin aile ve okul gibi kurumlar tarafında çocuklara yeterince verilmediğini belirtmektedir (Işık, 2004).

Bu teoriye göre, okul güvenliği aşağıda sıralanan şartların yerine getirilmesiyle sağlanabilir:

1. Geleneksel amaçlara bağlılık,
2. Başkalarının haklarına bağlılık ve saygı,
3. Sosyal etkinliklere katılma,
4. Toplumsal normlara inanma şartlarının yerine getirilmesiyle gerçekleştirilebilir (Welsh, Grene ve Jenkins, 1995; akt: Işık, 2004).

Bu teoriye göre okul, toplumsal kontrolü sağlamaya yönelik en önemli araçtır. Yetenekleri açısından yetersiz olan öğrenci okulda başarısız olabilir ve bu başarısızlık da çocuğun okula karşı yabancılaşmasına neden olabilir. Bu yüzden okullarda öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkaracak etkinliklere önem verilmelidir. Her bir öğrencinin belli bir kapasiteye sahip olduğuna inanmak önemli bir başlangıçtır (Işık, 2004).

Kermit ve Flanary (2005) Okullarda şiddet eylemleri, kendilerini okula düşük düzeyde bağlı hisseden veya hiç bağlı hissetmeyen öğrencilerin olduğu okullarda daha fazla olarak görülmektedir. Bu durumda güvenli bir okul ortamı oluşturabilmenin en önemli sorumluluğu öncelikle okul yöneticilerine ve öğretmenlere düşmektedir. Sosyal kontrol açısından okullarda risk unsurlarının azaltılabilmesi için, okul yöneticisinin ilk önemli rolü pozitif bir okul iklimi oluşturmak, öğrencilerin ve öğretmenlerin okula olan bağlılığını artırmaya çalışmak, okula ek kaynaklar kazandırıp, yoksul ve başarılı öğrencilere burs desteği sağlamaya çalışmak olmalıdır. (akt: Çankaya, 2010, 36).

2. 4. 2. Okul İklimi Teorisi

Okul iklimi teorisine göre okul iklimi öğrenci davranışlarını belirlemede önemli bir unsurdur (Işık, 2004). Okul iklimi okulun kültürü, okulun örgütsel yapısı, okulun sosyal ve ekolojik çevresi gibi farklı boyutları içeren bir terimdir (Stewart, 2003). Okulun yazılı olmayan inançları, değerleri, davranışları, öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler arasındaki etkileşimin çeşitli şekilleri ile oluşur. Yöneticiler ve öğretmenler

arasındaki ilişkileri zayıf olan ve disiplin sistemi olmayan okullarda daha fazla davranış problemleri görülebilmektedir. Okulun fiziksel durumu, sosyal çevresi, öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerin özellikleri, etnik kimlik, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, öğretmenlerin tecrübe ve eğitimleri okul ikliminin boyutları arasında kabul edilmektedir (Stewart, 2003).

Sergiovanni, (1991)' okul iklimini belirlemeye yarayan göstergeleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Kuralları uygulamada tutarlı olmak (conformitu).
2. Sorumluluk alma.
3. Standartlar.
4. Ödüller.
5. Örgütsel açıklık.
6. Destek ve dostça ilişkiler.
7. Liderlik. (akt: Işık, 2004)

Sağlıklı bir okul ikliminin oluşturulması yukarıda sıralanan koşulların doğru bir şekilde uygulanmasıyla meydana geleceğini söyleyebiliriz.

Welsh (2000)' e göre sağlıklı bir okul ikliminin özellikleri şu şekildedir:

1. Düşük düzeyde yenilikler.
2. Yetersiz iş doyumunu.
3. Yabancılaşma.
4. Yaratıcılığın yokluğu.
5. İçinde bulunulan durumda memnun olma ya da memnun görünme.

6. Birbirinin kopyası olan davranışların çokluğu.
7. Çalışanların kaygı düzeylerinin yüksekliği (akt: Işık, 2004).

Okul iklimi teorisinde, öğrencilere karşı destekleyici norm ve değerlere sahip, üyeleri arasında “birliktelik hissi” yaratan okullar, öğrencilerin davranışlarını düzene sokma ve diğer okul problemlerini etkili bir şekilde çözmeye daha başarılı olmaktadır (Adelman ve Taylor, 2002; akt: Çankaya, 2009). Buna karşılık, bu özellikleri yetersiz olan okullar, önemli problemler ile karşılaşır ve öğrenci davranışlarını düzene sokmada zorluk yaşarlar. Okul iklimi, iletişim modellerini, uygun davranışın ne olduğu ve işlerin nasıl yapılabileceği ile ilgili normları, rol ilişkilerini, rol algılarını, etkileme ve uzlaşma modellerini, ödül ve cezaları içine almaktadır (Welsh, 2000; akt Çankaya, 2009).

2. 4. 3. Toplumsal Çözülme Teorisi:

Bu teoriye göre okul toplumun aynasıdır. Okulu içinde bulunduğu toplumda farklı düşünmemek gerekir. Bu teoride okulların daha güvenli yerler olmaları isteniyorsa önce toplum ve aile güvenli olmalıdır. Okuldaki suç ve şiddet olayları okulun içinde bulunduğu çevrenin bir yansımasıdır (Verdugo, 1999; akt: Işık, 2004).

Okulun güvenli bir örgüt olabilmesi için aile ve toplumun güvenli olması şartı vardır. (Işık, 2004) Birey okulda belli bir zaman kalmaktadır. Aile ve toplumsal çevresinde daha fazla zaman geçirdiği için o çevrede edindiği davranışlar bireyin okuldaki yaşantısına da etki edecektir. Birey toplumda olumlu davranışlar edinmişse bu olumlu davranışlar okul yaşantısına ve çevresine de olumlu olarak yansıtacaktır. Toplumsal çevresinde edindiği olumsuz davranış ise aynı şekilde okul yaşantısına ve çevresine olumsuz olarak yansıtacak ve okulun güvenliğini tehdit edebilecektir.

2. 4. 4. Davetkar Teorisi:

Davetkar teori, insanların birbirleri ile ilişki kurduğu süreçlerin insan, yer, zaman gibi farklı unsurlar göz önünde bulundurularak, şartlar ve çevre ile uyumlu şekilde sürekli bir değişime tabi tutulmasını esas almaktadır. Bu kurama göre okulların toplum içerisinde cazibe merkezi olmaması öğrenciler arasında uyumsuzluk ve dışlanmışlık algısını beraberinde getirmektedir. Öğrencilerdeki potansiyelin fark

edilmesi ve aynı zamanda bu potansiyelini olumsuz yönde değiştirecek güçlerin belirlenmesi ve ortadan kaldırılmasını hedefleyen, doğru mesaj ve iletişimin uygulamadaki kuramıdır (Purkey, 1992; akt: Çankaya, 2009).

Davetkâr teorisinin 4 temel dayanak noktası vardır bunlar: Saygı, güven, iyimserlik ve kasıttır. Bu teori okul kültürünün ve okul içerisinde bireylerin birbirleri ile ilişkilerinin dönüştürülmesinde beş faktörü (5P) ön plana çıkarmaktadır. Bunlar: İnsan (people), mekan (place), politika (policy), program (program) ve süreç (process) dir (Purkey, 1992; akt:Karal, 2011).

Davetkâr teorisinin insan (people), mekan (place), politika (policy), program (program) ve süreç (process) kavramlarına yaklaşımı şu şekilde özetlenebilir:

1. İnsan: Okullarda başarıyı ve güvenliği sağlamak için yapılan çalışmalar insan merkezlidir.
2. Mekân (Yer): Okul insanların orada olmak ve öğrenmek istedikleri bir yer mi? sorusuna cevap arar.
3. Politikalar: Politikalar büyük ölçüde okulun işleyişini etkileyen yazılı ve yazılı olmayan prosedür, kural ve yönetmelikleri içerir.
4. Programlar: Okullarda şiddeti azaltmaya odaklanmaktan çok koruyucu ve önleyici tedbirler almak daha önemlidir. Okul sonrası gelişim programlarını özendirilebilir ya da risk altındaki çocukların okul aktivitelerine daha aktif bir şekilde katılımlarını sağlanabilir.
5. Süreçler: Süreçler diğer dört unsur ile ilgilenir. Süreçler, işbirliği ruhu, demokratik aktiviteler, etik ve ahlâkî konular, ortak çaba, yardımsever öğretmenler ve şiddet içermeyen eğitim gibi okul kalitesinin temelini oluşturan konularla ilgilenir. (Purkey, 1992; akt: Çankaya, 2009).

Davetkar teorisinin, 5P gücünün güven, iyimserlik, isteklilik ve saygı ile başarılı ve güvenli okullar yaratacağını söyleyebiliriz.

2. 5. OKUL GÜVENLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİ

Okul güvenliğinin çok boyutlu olması nedeniyle, bir okulun güvenli olup olmadığını ya da ne düzeyde güvenli olduğunun ölçülmesi kolayca üstesinden gelinecek bir iş değildir (Işık, 2004). Işık (2004) Okulun güvenli bir ortam olup olmadığının ölçülmesi okulda sunulan eğitim ve öğretimin kalitesini artıracak olduğunu belirtmektedir.

Okulun güvenli olup olmadığını ölçebilmek için okulun bazı niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nitelikler şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Okulda güçlü bir liderlik, kendini işine adanmış öğretmen kadrosu, üst düzeyde veli ve toplumsal katılım ve programların seçilmesinde öğrencilerin görüşlerinin dikkate alınması söz konusudur.
2. Okulun fiziksel düzeni güvenlidir.
3. Okul güvenliğini devam ettirmeye ve önlemeye yönelik politikalar tutarlı ve devamlı olarak uygulanmaktadır.
4. Okul güvenliğine ilişkin önleyici programlar öğrenci özellikleri dikkate alınarak belirlenmektedir.
5. Okul güvenliğine ilişkin önlem ve politikalar gözlenebilir yaklaşımlara dayanmaktadır.
6. Öğretmen ve diğer çalışanlar okul güvenliğine ilişkin programları uygulama konusunda sürekli eğitilmekte ve desteklenmektedir.
7. Okul güvenliğine ilişkin önlemler ve programlar sürekli gözlemlenmekte ve değerlendirilmektedir (Dwyer ve Osher 2000; akt: Işık, 2004).

Okulun bu niteliklere sahip olup olmadığını uzman kişilerin tespitleri doğrultusunda belirlemek gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerde okul güvenliğini ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik uzman ekipler oluşturulmuştur. ABD’ de Ulusal Okul Güvenliği Merkezi (National School Safety Center) okul güvenliğinin belirlenmesi ve

ölçülmesi, okullarda yaşanan suç olaylarının önlenmesi, okul güvenlik planının oluşturulması ve okul personelinin eğitilmesine yönelik teknik yardım vermektedir (National School Safety Center, 2006).

Bir okul ortamının öğrencileri ve personeli için ne derecede güvenli olduğunu ölçmek için literatürde beş farklı yaklaşım kullanılmaktadır. Bu yaklaşımlar şu şekilde sıralanmıştır (Dönmez ve Özer, 2009, 58):

1. Okuldaki Bireylerin Mağdur Oldukları Suç ve Şiddet Olaylarına İlişkin Verdikleri Bilgiler: Öğrenci ve okul personeline okulda uygulanan anketlerle okulda uyuşturucu ve çete faaliyetlerinin bulunup bulunmadığına, saldırıya uğramaktan korkulup korkulmadığı bilgisine ulaşılmaya çalışılır (Dönmez ve Özer, 2009, 58). Soruların cevapları genellikle evet ve hayır şeklindedir (Işık, 2004). Bu yaklaşım yaşanan olaylar hakkında fikir sahibi olmak açısından avantajlı bir yaklaşımdır. Soruların katılımcılar tarafında yanlış anlaşılabilmesi, yaşanan olayların ve zaman periyodunun yanlış hatırlanması, utanma ya da korku nedeniyle birçok olayın bildirilmemesi bu yaklaşımın dezavantajlı yönleridir (Dönmez ve Özer, 2009, 58).

2. Okuldaki Bireylerin Okul Güvenliğine İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bu yaklaşımda öğrencilerin ve öğretmenlerin okul güvenliğine yönelik görüşleri genellikle “okulu ne kadar güvenli buluyorsunuz?” sorusuna cevap aramaktır. Öğrenci görüş ve düşüncelerine yönelik veriler genellikle likert tipi anketler kullanılarak elde edilir (Işık, 2004).

3. Okul Güvenlik Verileri: Okul güvenliğine yönelik yıllık olarak kayda geçilmiş olay sayısını, türünü, bilânçosunu, sebeplerini ve kimler tarafında yapıldığının okul yönetimi ve kolluk kuvvetleri tarafında tutulan raporları kapsamaktadır.

4. Okul Disiplin Verileri: Okul içinde ve okul dışında öğrencilerin karışmış olduğu olaylar neticesinde okullardaki disiplin kurulları tarafında öğrencilere verilen okul değiştirme ve okuldan uzaklaştırma gibi cezaların okul yönetimleri tarafında kayıt altına alınmasıdır. Günümüzde öğrencilere verilen cezalar artık öğrenci ruhsal dosyaları yerine e-okul sistemindeki sayfalarına işlenmektedir.

5. Öğrencilerin ve Okul Personelinin Suç ve Şiddet Olaylarına ya da Kötü Davranışlarına İlişkin Beyanları: Bu yaklaşımın amacı çocuk suçluluğunun ve okulda istenmeyen bazı davranışların yaşanma düzeylerini belirlemektir.

Türkiye’de okullarda yaşanan şiddet olaylarına görsel ve yazılı medyada sıkça karşılaşılabilmekteyiz. Giderek artan bu olaylar okullarda güvenlik sorununun da yaşanmasına neden olabilmektedir. Güvenlik sorunun çözülebilmesi için okullarda yaşanan olayların istatistiksel analizlerinin yapılması ve bu doğrultuda önlemlerin alınması gerektiğini söyleyebiliriz.

2. 6. OKUL GÜVENLİĞİ SORUNUNUN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK UYGULAMALAR

Okul güvenliği sorununun çözümünde kullanılan çözüm yolları öğrenci özellikleri, çevre özellikleri, sosyal ve ekonomik durum, okul binasının yapımı yaşı ve fiziksel durumu gibi birçok yola başvurulmaktadır. Sorunun nedenleri duruma göre bazı farklılıklar göstermektedir. Gelişmiş ülkelerin sorunun çözümüne ilişkin daha ciddi çalışmalar yaptıkları dikkati çekmektedir. ABD’de ülke düzeyinde bazı kamu kurumlarının yanında bir çok kar amacı gütmeyen gönüllü kuruluş, eğitim programları düzenlemek, yıllık eğitim konferanslarını desteklemek, teknik yardım ve yayın desteği sağlamak gibi bir çok işlevi yerine getirmektedirler (Dönmez, 2001).

Türkiye’de okul güvenliği sorununun çözümü için yapılan çalışmalar yetersiz kalmakla birlikte son yıllarda bu sorunun çözümü için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye’de 2006 yılında MEB ile UNICEF işbirliğinde I. Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Önlemler Sempozyumu düzenlenmiş, bunun yanında MEB 2006–2011 yılları arasını kapsayacak “Eğitim Ortamlarında Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji Eylem Planı” nı oluşturarak bu plan dahilinde “Güvenli Okul Güvenli Eğitim” projesini uygulamaya koymuştur (Yaman ve Ayar 2009). 24–26 Nisan 2010 tarihleri arasında TBMM himayesinde MEB ve Emniyet Genel Müdürlüğü işbirliğinde gerçekleştirilen “Dünya Çocuklarının Mutlu Geleceği İçin Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Uluslararası Sempozyumları”nın ikincisinde tema olarak

“Güvenli Çevre ve Güvenli Okul” seçilmiş ve sonuç bildirgesinde okul güvenliğinin sağlanması için bir dizi önerilere yer verilmiştir. (Çocuk Sempozyumu 2010).

Okul güvenliğinin sorununun çözümüne yönelik uygulamalarda genel olarak iki yaklaşım görülmektedir. Bunlar: Polis modeli yaklaşımı ve okul iklimi-kültürü yaklaşımıdır (Dönmez ve Özer 2009, 61).

1- Polis Modeli Yaklaşımı

Bu yaklaşım özellikle gelişmiş teknolojik olanaklardan yararlanarak, olayların kısa sürede öğrenilmesi ve müdahale edilmesine odaklanmıştır (Dönmez ve Güven, 2001). Polis modeli yaklaşımına göre okulda yaşanan şiddet olaylarına şu şekilde müdahale edilebilir:

a. Okullarda öğrencilere yönelik gözetim ve denetimi artırmak. Okul çevresi ve koridorları kamera sistemiyle donatılarak olumsuz davranışların kayıt edilmesi.

b. Daha katı bir disiplin sistemini uygulamak. Okullarda öğrencilerle öğrenci olmayanı ayırt edebilmek için okula tek tip üniforma ile öğrencilerin gelmesini sağlamak, okul yönetimleri tarafında denetimi sağlamak ve öğrencilerin okula suç aletleri ile gelmelerini engellemek için aralıklarla öğrencilerin üstlerinin aranması.

c. Okulun denetimini sağlamak için okul bahçelerinde görevlendirilecek güvenlik personeli bulundurmak.

d. Öğrencilerin olumsuz davranışlarını bertaraf edebilmek için uygulanacak disiplin cezalarını daha katı hale getirmek (Garcia, 1994; akt: Dönmez ve Özer, 2009, 62).

Teknolojinin gelişmesi ile birçok teknolojik araç okul güvenliğini sağlamada kullanılır hale gelmiştir. Elektronik giriş kontrol sistemleri, kapı engelleri ve kilitleri, ziyaretçi izleme ve arma yerleştirme, kamera sistemleri, silah algılayıcı sistemler, dijital ekranlar ve alarm sistemleri, acil durumları bildiren şalterler vb. bunlardan bazılarıdır. (Schneider 2010).

Güvenlik teknolojileri, okullara öğrenci güvenliğini artırmada birçok imkan sunmaktadır. Bununla birlikte bu teknolojiler okul güvenliği ile ilgili beklenenden daha farklı sonuçlar da ortaya çıkarabilir. Bu sonuçlardan bazıları şunlardır (Schneider 2008):

1. Geniş güvenlik teknolojilerinin kullanıldığı bir ortam, bireylerde sürekli izlendiklerine dair bir “büyük birader” etkisi ya da cezaevi hissi uyandırması ile okul ikliminin olumsuzlaştığı bir durum ortaya çıkarabilir.

2. Teknoloji tasarım ile ilgili olumsuzlukları ve eksiklikleri telafi etmede yetersiz kalarak, okuldaki bölgelerin gerçekten güvenli olup olmadıkları ile ilgili bir yanılgıya sebep olabilir.

3. Teknolojik donanımların kullanışsız, pahalı, amacı dışında kullanılan ve kullanıcı desteği olmayan ürünler olabilme ihtimali vardır. Yeni teknolojiler çok çabuk şekilde demode olabileceği gibi, destek ve onarım için servislere bağımlı olma durumu da ortaya çıkabilir. Üreticilerden ya da servisten kaynaklanacak sebeplerle okullar yüksek meblağlar ödedikleri araçları kullanamaz hale gelebilirler.

4. Bazı araçları tam kapasite ile çalıştırmak için uzmanların yönetimine ve izlemesine ihtiyaç duyulabilmektedir. Bazı kritik durumlarda güvenlik araçları kendilerini kilitleyebilmektedir. Güvenlik personeli maliyetlerinin azaldığı durumlarda da güvenlik teknolojilerinin işlevi azalabilmektedir.

5. Seçilen güvenlik teknolojisinin güvenlikle ilgili sorun alanı konusunda etkisiz kaldığı durumlarla karşılaşabilmektedir. Elektronik izleme teknolojisinin zorbalık davranışlarında kanıt olarak kullanılması avantajken, intihar gibi olaylarda işe yaramaması bu duruma bir örnek olabilir.

Okullarda güvenlik görevlilerinin okul güvenliği için istihdam edilmesi ve okul güvenliğini sağlamaları ekonomik imkânlardan dolayı çok zor bir yol olarak görülebilir. İstihdamı sağlanacak güvenlik görevlileri için Milli Eğitim Bakanlığının okul yönetimlerine ayrıca bir ödenek vermemesinden dolayı okulların güvenlik görevlilerini çalıştırmaları okul çevresinin ekonomik olarak gelişip gelişmediğine bağlı bir durumdur diyebiliriz. Günümüzde okulların temizliği için bile okul yönetimleri okul-aile

birliklerinden gerekli desteği göremedikleri için temizlik elemanı istihdam edemiyorlar. Son yıllarda Türkiye İş Kurumu belli aralıklarla eğitim kurumlarına güvenlik ve temizlik işlerinde görevlendirilmek üzere personel görevlendirmektedir. Görevlendirilen personelin seçim kriteri olmadığı için ve bu personel herhangi bir eğitimde geçirilmediği için okul güvenliğini sağlamak yerine okulların güvenliğini olumsuz olarak etkileyebildiklerini söyleyebiliriz.

Yapılan araştırmalarda birçok okulun polis modeli yaklaşımını benimsediği görülmektedir. A.B.D.'de Ulusal ilkokul Müdürleri Derneği (1997) tarafından 1.350 ilkokul müdürü üzerinde yapılan araştırmaya göre müdürlerin % 41 'i okul üniformasından yanadır. A. B. D. Eğitim istatistikleri Ulusal Merkezi tarafından (1998) 1.234 okul üzerinde yapılan araştırmaya göre okulların % 78'inin bir tür şiddeti önleme ya da azaltma programı vardır. Aynı araştırmaya göre okulların % 84'ü giriş kontrolü yapmaktadır, % 2'sinin tam gün koruması vardır, her gün ya da bazı günler metal . detektörü ile arama yapılmaktadır. Metropolitan Life Insurance Company (MLIC) tarafından 1993 yılında yapılan, "Başkan Clinton'ın Eğitime ilksin Önerilerine Öğretmenlerin Cevapları" konulu araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin % 60'1 federal hükümetin okulların bulunduğu, suç islenme oranlarının yüksek olduğu caddelerde daha fazla polis görevlendirmesi gerektiğini, % 54'ü okulları şiddetten koruyabilmek için hükümetin daha fazla güvenlik görevlisi çalıştırabileceğini belirtmişlerdir (Dönmez ve Güven, 2001).

2- Okul İklimi-Kültürü Yaklaşımı

Okul güvenliği sorunun çözümünde etkili bu yaklaşım öğrencinin bireysel özelliklerinin ve öğrenci sorunlarının dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır (Dönmez ve Güven, 2001). Bu yaklaşım okul güvenliğinin gelişmiş teknolojinin kullanıldığı güvenlik sistemleri ile değil, insan ilişkilerinin geliştirilmesi ile çözülebileceğini öne sürer. Şişman (2002) iklim kavramı için “bireylerin durumlar karşısında gösterdikleri tepki”, “bireylerin davranışı üzerinde etkili olan koşullar” ve “üyelerin örgütsel yapının özelliklerine ilişkin bireysel algıları” tanımlarına yer

vermektedir. Bütün bu tanımlardan, okul ikliminin bireysel algularla ilişkili olduğu ve okullarda öğrencilerin psikolojik güvenliği üzerinde etkili olduğu sonucu çıkarılabilir.

Okul iklimi, okuldaki insanların ortak algularına dayalı olarak gelişen, okuldaki tüm insanları etkileyen, onların davranışlarından etkilenen ve görece sürekliliği olan bir özellik olarak nitelendirilmektedir (Hoy, 2003). Okuldaki ilişkilerin kalitesi olarak tanımlanan okul iklimi kişilerarası, örgütsel ve öğretimsel boyutları içine alan çok boyutlu bir kavramdır (Loukas ve diğ.2006, akt:Çalık ve diğ.2009).

Genel olarak olumlu bir okul iklimi oluşturmanın amaçları şu şekilde sıralanabilir (Pişkin ve diğ., 2011):

1. Akademik düzeyde öğrenci başarısını en üst seviyeye taşımak.
2. Öğrencilerin okula karşı duydukları sevgiyi artırmak .
3. Okulda sorunlara yol açan kural ihlali davranışlarını azaltmak.
4. Öğrencilerin ve çalışanların birbirlerine karşı sorumlu davranmalarını sağlamak.
5. Öğrencilerin farklılıklara karşı hoşgörü ile yaklaşabilmesini sağlamak.
6. Okulların daha etkin ve amaçlarına uyacak fonksiyonları yerine getirmesini sağlamak.
7. Engelli ve başarısızlık riskine sahip öğrencilerin desteklenmesini sağlamak.

Brand ve diğerleri (2003) okul iklimini 10 alt boyutta incelemiştir. Bu alt boyutlar şöyle sıralanmıştır: Öğretmen desteği, kural ve beklentilerin açıklığı, öğrenci adanmışlığı, olumsuz akran etkileşimleri, olumlu akran etkileşimleri, disiplin uygulamaları, karara katılım, yenilik, kültürel çoğulculuğu destekleme ve güvenlik problemleri.

Okul ikliminin bu alt boyutlarının güvenli bir okul ortamını oluşturmada etkili olduğunu söyleyebiliriz. Okullarda olumlu davranışların desteklenmesi suretiyle olumlu

okul ikliminin sağlanması ve okulu daha güvenli hale getirme çalışmalarında temel hedef okullardaki davranış problemlerini çözümlenebilmeyi sağlayacak etkinlikleri hayata geçirmeyi sağlayabilmelidir. Bu amaçla yapılacak olan çalışmalarda etkinlikler ekip çalışması ruhu ile hayata geçirilmeli ve yaşanabilecek sorunlarla başa çıkabilmek için kurumsal bir belleğin oluşturulması hedeflenmelidir (Pişkin ve diğ., 2011).

2.7. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Okul güvenliği konusu yurtdışında uzun sayılabilecek bir süredir üzerinde çalışılan ve araştırmalar yapılan bir konu durumundadır. Türkiye’de ise konunun yurtdışında olduğu kadar eski olmamasına rağmen son yıllarda yapılan araştırmaların sayısında önemli oranda artış gözlenmektedir.

Butcher ve Manning (2005) “Okul güvenliği tehditleri” çalışmalarında; Öğrenciler ve eğitimcilerin güvenliğini sağlamak için bazı öneriler geliştirmişlerdir. Literatür taraması yöntemine dayalı yapılan araştırmaya göre eğitimciler her ne kadar şiddet ve agresiflikle mücadele etse de öğrencilerin zamansız konuşması, kavgaları ve kabadayılıkları gibi davranış problemleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Güvenli okul ortamı öğrencilerin olumsuz davranışlarının eğitimcilerin, ailelerin ve toplumun katkılarıyla bertaraf edilerek sağlanacağını belirtmişler.

Schreck, Miller ve Gibson (2003) tarafından yapılan, “Okul Bahçesinde Tehlike Okuldaki Mağduriyetin Risk Faktörleri” çalışmasında 50 eyaletten 6. sınıftan 12. sınıfa kadar 6.418 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.. Araştırmada okul alanında öğrencilerin hırsızlık ve ağır suçlara maruz kalmalarında hangi faktörlerin rol oynadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Sonuçta toplumdaki değişkenlerin okulda mağduriyet riski ve risk seviyesiyle, okulda saldırgan davranış gösteren suçlu karakterdeki öğrencilerin ve suçluların bütünleştiği bulunmuştur. Ayrıca okulların öğrencileri korumak için kullandıkları metal dedektörü ve güvenlik görevlisi gibi stratejilerin başarısız olduğu belirlenmiştir (Akt. Türkmen, 2004).

Erbuğ ve Demirkan (1998) Ankara ilinde ilkokulda güvenlik açısından araştırma yapmıştır. Araştırmanın sonucunda; ilkokullarda yangına yönelik önlemlerin yeterli

düzyeyde olmadığı ortaya çıkmıştır. Okulların %73'ünde yangın sırasında çok ciddi sorunlar yaratabilecek tek çıkışlı koridorların olduğu ortaya çıkmıştır. İncelenen tüm okulların sadece %21'inde tehlike çıkışlarının olduğu ortaya çıkmıştır. Pencereleerde malzeme olarak sadece bir okulda %2 darbeye dayanıklı cam kullanılmıştır. Okulların %7'sinde elektrik sigorta kutularının korunaksız bir biçimde açık olduğu saptanmıştır. (akt: Öncü, 2007).

Barhan (2001) "İlköğretim Okullarında Öğrenci Güvenliğinin Sağlanması" adlı çalışmasında, 1999 yılı Nisan ayında Ankara ili Çankaya, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde resmî ve özel ilköğretim okullarında görev yapan 345 öğretmen ve 62 yönetici grubuyla çalışmıştır. Araştırma sonucuna göre yönetici ve öğretmenler, öğrenci güvenliğinin sağlanmasının çok önemli olduğunu, özel okullarda daha yüksek düzeyde olmak üzere okullarda öğrenci güvenliklerinin yeterince sağlandığını belirtmişlerdir. Ancak okulların gürültü kaynaklarına yakın yerlerde kurulmuş olması, ilk yardım yapabilen personele sahip olması, gezi merkezlerinde veya okullarda olası kazalara karşı yeterli ilk yardım malzemelerinin bulundurulması uygulamalarının yetersizliği konularında resmi okul ve özel okul yönetici ve öğretmenleri ortak görüş belirtmişlerdir.

Erol (2009) tarafından, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi çalışmaları kapsamında, Milli Eğitim Bakanlığının okul güvenliği ile ilgili çalışmalarında kaynak olmak üzere okulda güvenlik sorununa yol açan etkenleri öğrenci, öğretmen, veli ve yönetici bakışı ile belirleyerek güvenli eğitim ortamları sağlayacak yönetim süreç ve uygulamalarının işletilmesi konusunda yardımcı olmak amacıyla ülke genelinde bir çalışma yapılmıştır. Araştırma ülke genelinde olması, farklı okul kademeleri ve sınıf düzeylerinde yapılmış olması ve öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticilerin bakışlarına yer vermesi açısından oldukça geniş kapsamlı bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Araştırma sonucunda sınıf ve okul binalarının yetersizliğinin öğrenciler, veliler, öğretmenler ve yöneticiler tarafından okullarda güvenlik sorununda bir etken olduğu görüldüğü bulunmuştur. Araştırmada erkek ve kız öğrencilerin okulda spor, oyun, etkinlik vb. alanların yetersizliğinin güvenlik sorununa sebep olduğu görüşüne yüksek bir oranda katıldıkları görülmektedir. Okulun yangın, sel, deprem gibi

afetlere uygun yapıda olmaması, okulda güvenlik görevlisinin bulunmaması, okul-veli işbirliğinin yetersiz oluşu, okullarda yeterli düzeyde spor, sosyal kulüp ve faaliyetlere yer verilmeyişi, okul çevresinde güvenlik için tehdit unsuru olabilecek kişilerin varlığı gibi faktörler cevaplayıcıların genelinde güvenlik sorununa yol açan etkenler olarak görülmüştür (Çalık, 2012).

Çankaya (2010), ilköğretim okulu öğretmenlerinin algılarına göre okul güvenliğinin öğretmenlerin kaygı, iş doyumunu ve motivasyon düzeyi üzerine etkisini incelediği doktora çalışmasında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki ilköğretim okullarında görev yapan 2333 sınıf öğretmenin görüşlerini değerlendirmiştir. Betimsel nitelikte ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın sonucunda, okul güvenliğini alt boyutu olan öğrenci kaynaklı güvenlik ile öğretmenin kaygı düzeyi arasında ters yönlü, iş doyumunu ve motivasyon ile anlamlı ve pozitif bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Araştırmada okul güvenliğinin diğer bir alt boyutu olan bina güvenliği ile öğretmenin kaygı düzeyi arası da ters yönlü bir ilişkinin olduğu görülmüş, bina güvenliğinin öğretmenin iş doyumunu ve motivasyon düzeyi ile olumlu yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Binns ve Markow (1999)' un çalışmasında, Amerikan Devlet Okullarındaki şiddeti konu edinilmiştir. Çalışmada okullardaki şiddetin yaygınlığı ve karakteristiği, öğrencilerin ve öğretmenlerin şiddet ile ilgili bireysel deneyimleri, silahlar ve kendini koruma, suçun kaynakları üzerine yaklaşımlar ve problemin çözümü, okul çeteleri, cinsiyet, rol modelleri ve gelecekte şiddetin durumu ile ilgili bulgulara ve kıyaslamalara yer verilmiştir. Öğrenci ve öğretmenlerin bireysel deneyimlerine göre, öğrencilerin %25'i okul ya da çevresinde gerçekleşen bir şiddet olayının kurbanı olmuş, öğrencilerin sekizde biri okula silah getirmiş ve öğretmenlerin şiddet olaylarına ilişkin deneyimleri beş yıl öncesine oranla daha da kötü duruma gelmiştir. Araştırma ilköğretim okullarının liselere göre daha güvenli olarak algılandıklarını ortaya koymaktadır. Araştırmada öğrencilerin %21 ve öğretmenlerin %25'i okullarındaki birçok öğrencinin çete üyeleri ile ilişkide bulduklarını, öğrencilerin %40'ına yakını ise okulda veya çevresinde birilerini ittiğini, tokatladığını ya da hakarete bulunduğunu belirtmişlerdir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, verilerin toplanma şekline, verilerin çözümlenmesi ve analizi için izlenen yola yer verilmiştir.

3. 1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışma, ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin okul güvenliğine yönelik görüşlerinden hareketle öğretmenlerin okullarının ne kadar güvenli olduğuna dair algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla yapılan araştırmada mevcut durum olduğu şekliyle ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu sebeple araştırma tarama modelindedir. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle tanımlamaya çalışan bir yaklaşımdır (Karasar, 2009,66). Bu yaklaşımda araştırma konusu bireyi ya da nesneyi, değiştirme ya da etkileme çabasına girilmeden var olduğu şekliyle betimlemek amaçlanır

3. 2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın çalışma evrenini Van iline bağlı İpekyolu, Tuşba ve Edremit ilçelerinde resmi ilköğretim okullarında 2013-2014 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini oluşturan okullar ve bu okullardaki toplam öğretmen sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örnekleme Alınan Okullar ve Öğretmen Sayıları

Okul Adı	Öğretmen Sayısı								
	Okul No	Örneklem	Branş			Sınıf			Genel Toplam
Ferit Melen İlköğretim Okulu	1	19	7	2	9	6	4	10	19
Özgün Coşkun Haydaroğlu ilköğretim okulu	2	16	5	4	9	3	4	7	16
Hacıbekir ilköğretim okulu	3	20	4	4	8	7	5	12	20
Hüsrevpaşa ilköğretim okulu	4	25	7	5	12	6	7	13	25
Vali Ali Cevdet Bey ilköğretim okulu	5	21	9	2	11	6	4	10	21
Yavuz Selim İlköğretim okulu	6	22	5	5	10	7	5	12	22
Namık Kemal ilköğretim okulu	7	25	8	4	12	5	8	13	25
Mustafa Kemal ilköğretim okulu	8	18	5	3	8	6	4	10	18
Tunca Uras ilköğretim okulu	9	20	7	3	10	5	5	10	20
Van Kulu ilköğretim okulu	10	23	8	5	13	5	5	10	23
Tev İfakat Yavuz ilköğretim okulu	11	28	7	8	15	6	7	13	28
Vali Tahir Paşa ilköğretim okulu	12	22	7	3	10	8	4	12	22
Kevenli Toki ilköğretim okulu	13	18	5	4	9	5	4	9	18
Salih Yıldız İlköğretim okulu	14	18	5	5	10	4	4	8	18
İlknur Ilıcalı İlköğretim okulu	15	20	7	6	13	5	2	7	20
Şehit İbrahim Karaoğlu İlköğretim okulu	16	20	6	4	10	5	5	10	20
Kerim Tuncer İlköğretim okulu	17	27	8	6	14	5	8	13	27
Kinyas Kartal İlköğretim okulu	18	18	6	5	11	5	2	7	18
Mustafa Cengiz İlköğretim okulu	19	21	6	7	13	4	4	8	21
Hacı Ömer Sabancı İlköğretim okulu	20	21	7	4	11	8	2	10	21
Milli Eğitim Vakfı İlköğretim okulu	21	25	8	5	13	4	8	12	25
Fevzi Çakmak İlköğretim okulu	22	22	6	5	11	4	7	11	22
Koç İlköğretim okulu	23	19	4	5	9	4	6	10	19
Sempaş İlköğretim okulu	24	27	10	6	16	6	5	11	27
Türk Eczacılar Birliği İlköğretim okulu	25	23	6	6	12	5	6	11	23
Vali Mitat İlköğretim okulu	26	20	6	5	11	4	5	9	20
Zaferler İlköğretim okulu	27	21	4	4	8	6	7	13	21
Beyüzümü İlköğretim okulu	28	15	4	5	9	4	2	6	15
Kadriye Sağdıncı İlköğretim okulu	29	20	6	6	12	5	3	8	20
Filo İlköğretim okulu	30	19	4	5	9	5	5	10	19
Toob İlköğretim okulu	31	22	6	6	12	6	4	10	22
Hürriyet İlköğretim okulu	32	22	6	5	11	5	6	11	22
Hacı Ali Akın İlköğretim okulu	33	25	7	4	11	6	8	14	25
Şehit Kemal İlköğretim okulu	34	20	5	5	10	5	5	10	20
30 Ağustos İlköğretim okulu	35	20	5	5	10	5	5	10	20
Vakıfbank İlköğretim okulu	36	25	6	4	10	5	10	15	25
Müslîh Görentaş İlköğretim okulu	37	20	5	5	10	5	5	10	20
Rekabet Kurumu İlköğretim okulu	38	30	9	5	14	8	8	16	30
Cemil Yörük İlköğretim okulu	39	25	6	4	10	10	5	15	25
Mehmetçik Selen İlköğretim okulu	40	23	6	3	9	6	8	14	23
Tuşba İlköğretim okulu	41	18	4	5	9	4	5	9	18
Mustafa Necati İlköğretim okulu	42	21	6	5	11	6	4	10	21
Süphan İlköğretim okulu	43	24	6	6	12	6	6	12	24
Eminpaşa İlköğretim okulu	44	20	6	4	10	5	5	10	20
Ahmet Yesevi İlköğretim okulu	45	27	9	6	15	6	6	12	27
Hasan Ali Yücel İlköğretim okulu	46	24	7	7	14	5	5	10	24
Mimar Sinan İlköğretim okulu	47	22	6	6	12	5	5	10	22
Lütfiye Binnaz Saçlı İlköğretim okulu	48	24	5	6	11	6	7	13	24
Şehit Nurettin Türkmen İlköğretim okulu	49	19	2	6	8	5	6	11	19
Biröl Emil İlköğretim okulu	50	18	4	4	8	6	4	10	18
Dumlupınar İlköğretim okulu	51	21	5	7	12	6	3	9	21
Fevzi Geyik İlköğretim okulu	52	20	4	7	11	5	4	9	20

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma kapsamına 52 okul alınmıştır. Çalışma evreni bu 52 okulda görev yapan tüm öğretmenler olarak belirlenmiştir. Hedef evren de yer alan okullarda 525’i bayan ve 595’i erkek olmak üzere toplam 1120 öğretmen

araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. 1120 Ölçekten elde edilen veriler analiz edilmiştir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu çalışmada örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerden gerekli olan verileri elde etmek amacıyla Kişisel Bilgi Formu (Ek-1), Çalık (2012) tarafından geliştirilen “Okul Güvenliği Anketi” (Ek-2), olmak üzere iki tane veri toplama aracı kullanılmıştır.

Çalık (2012) tarafından geliştirilen anketimizde 4 boyut ve 52 maddede yer alan davranışlar söz konusudur. 1.Boyut Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik, 2. Boyut Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik, 3.Boyut Okulda Toplumsal Güvenlik ve 4.Boyut Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği şeklinde sıralanmaktadır. Ele alınan 4 boyutun 1.sinde 9 madde, 2.sinde 13 madde, 3.sinde 18 madde ve 4.sinde 12 madde bulunmaktadır. Her bir maddenin karşısında davranışın gösterilme sıklığını belirtmek üzere beşli bir seçenek verilmiş, bu seçenekler en olumsuzdan en olumluya doğru derecelendirilmiştir.

Ayrıca araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Bilgi formu daha önceki çalışmalarda kullanılan bilgi formlarından esinlenerek hazırlanmıştır. Form uzman görüşü alındıktan sonra öğretmenlerden kişisel bilgi toplamak amacıyla kullanılmıştır.

Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha ile belirlenmiştir. Ölçeğin tamamının ve boyutlarının güvenilirliği Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Boyutlar	MADDE SAYISI	ALPHA DEĞERİ
Boyut Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	9	0,810
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	13	0,809
Okulda Toplumsal Güvenlik	18	0,862
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	12	0,710
Toplam	52	

Tablo 2’de görüldüğü gibi 52 soruluk “Okul Güvenliği Anketi” için yapılan istatistiksel analizlerde anketin Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı ,710 ile ,862 arasında, bulunmuştur. Anketlerin Alpha değerleri güvenilirlik derecesinin yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Uygulanan ölçeklerin tamamı güvenilir kabul edilmiştir.

3. 4. VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplama aracı araştırma için gereken veriler literatür taraması, “Okul Güvenliği Anketi” ve “Kişisel Bilgi Formu” nun 2013/2014 öğretim yılında Van İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin alındıktan sonra Tablo 1’de belirtilen okullarda uygulanması ile elde edilmiştir. Ölçekler bizzat araştırmacı tarafından güvenilirliği sağlamak amacıyla öğretmenlere dağıtılmış, cevaplanması sağlanmış ve toplanmıştır.

Veri toplama çalışmaları sırasında öncelikle araştırma konusu ile ilgili yerli ve yabancı araştırma, yayın ve kitaplar gözden geçirilmiştir. Bu ön çalışmada araştırma ile doğrudan ilgili olan kaynaklar belirlenmiş, yabancı dilde yazılı olanlar Türkçeye çevrilerek araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuş ve problemi ortaya konulmuştur.

3. 5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Tek yönlü (One way) Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Tukey Post Hoc testi kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson korelasyon analizi ile test edilmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyon ilişkileri aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilmiştir (Kalaycı, 2006, s.116);

<i>r</i>	İlişki
0,00-0,25	Çok Zayıf
0,26-0,49	Zayıf
0,50-0,69	Orta
0,70-0,89	Yüksek
0,90-1,00	Çok Yüksek

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

4. 1. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERE GÖRE DAĞILIMI

Tablo 3. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Bayan	525	46,9
	Erkek	595	53,1
Öğrenim Durumu	Öğretmen Okulu / Eğitim Enstitüsü / Ön Lisans	48	4,3
	4 Yıllık Lisans	1018	90,9
	Lisans üstü (yüksek Lisans/doktora)	54	4,8
Branş	Sınıf Öğretmeni	548	48,9
	Branş Öğretmeni	572	51,1
Mesleki Kıdemi	1-5 Yıl	505	45,1
	6-10 Yıl	311	27,8
	11-15 Yıl	138	12,3
	16-20 Yıl	96	8,6
	21 Yıl ve üstü	70	6,2
Yaş	20-29 Yaş	498	44,5
	30-39 Yaş	454	40,5
	40-49 Yaş	118	10,5
	50-59 Yaş	50	4,5
Bulunduğu Okuldaki Çalışma Süresi	1-5 Yıl	906	80,9
	6-10 Yıl	151	13,5
Görev Yaptığı Okul Türü	11 Yıl ve üstü	63	5,6
	İlkokul	556	49,6
Deprem Sürecinde Van İlinde Çalışma Durumu	Ortaokul	564	50,4
	Evet	785	70,1
Medeni Durumu	Hayır	335	29,9
	Evli	695	62,1
	Bekar	425	37,9

İlköğretim öğretmenleri cinsiyet değişkenine göre 525'i (%46,9) bayan, 595'i (%53,1) erkek olarak dağılmaktadır.

İlköğretim öğretmenleri öğrenim durumu değişkenine göre 48'i (%4,3) öğretmen okulu / eğitim enstitüsü / ön lisans, 1018 (%90,9) 4 yıllık lisans, 54'ü (%4,8) lisans üstü (yüksek lisans/doktora) olarak dağılmaktadır.

İlköğretim öğretmenleri branş değişkenine göre 548'i (%48,9) sınıf öğretmeni, 572'si (%51,1) branş öğretmeni olarak dağılmaktadır.

İlköğretim öğretmenleri mesleki kıdemi değişkenine göre 505'i (%45,1) 1-5 yıl, 311'i (%27,8) 6-10 yıl, 138'i (%12,3) 11-15 yıl, 96'sı (%8,6) 16-20 yıl, 70'i (%6,2) 21 yıl ve üstü olarak dağılmaktadır.

İlköğretim öğretmenleri yaş değişkenine göre 498'i (%44,5) 20-29 yaş, 454'ü (%40,5) 30-39 yaş, 118'i (%10,5) 40-49 yaş, 50'si (%4,5) 50-59 yaş olarak dağılmaktadır.

İlköğretim öğretmenleri bulunduğu okuldaki çalışma süresi değişkenine göre 906'sı (%80,9) 1-5 yıl, 151'i (%13,5) 6-10 yıl, 63'ü (%5,6) 11 yıl ve üstü olarak dağılmaktadır.

İlköğretim öğretmenleri görev yaptığı okul türü değişkenine göre 556'sı (%49,6) ilkokul, 564'ü (%50,4) ortaokul olarak dağılmaktadır.

İlköğretim öğretmenleri deprem sürecinde Van ilinde çalışma durumu değişkenine göre 785'i (%70,1) evet, 335'i (%29,9) hayır olarak dağılmaktadır.

İlköğretim öğretmenleri medeni durumu değişkenine göre 695'i (%62,1) evli, 425'i (%37,9) bekar olarak dağılmaktadır.

4.2. ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRETMENLERİN “OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELERİ” İFADELERERİNE VERDİĞİ CEVAPLARIN DAĞILIMLARI

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin; okulda fiziksel/ bedensel güvenlik, okulda psikolojik/ruh sağlığı güvenliği, okulda toplumsal güvenlik ve okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği ile ilgili görüşlerine değinilecektir.

4. 2. 1. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik” ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları Tablo 4’de görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Ort	Ss
	F	%	f	%	f	%	f	%	F	%		
Okulumuzdaki Tuvaletlerin Temizliğine Önem Verilir.	110	9,8	196	17,5	128	11,4	488	43,6	198	17,7	3,420	1,240
Öğretmenler Öğrencilerin Sağlığı İle Yakından İlgilidir.	16	1,4	92	8,2	180	16,1	575	51,3	257	22,9	3,860	0,910
Okulda Salgın Hastalıklar Konusunda Yeterince Bilgilendirme Yapılır.	70	6,2	298	26,6	362	32,3	311	27,8	79	7,1	3,030	1,037
Kantinadaki Yiyecek Ve İçeceklerin Sağlıklı Ve Temiz Olmasına Dikkat Edilir.	110	9,8	203	18,1	280	25,0	402	35,9	125	11,2	3,200	1,157
Okul Koridorlarının Ve Sınıfların Yeterince Temizlenmediği Zamanlar Olur.	119	10,6	422	37,7	163	14,6	316	28,2	100	8,9	2,870	1,194
Okulda Beden Temizliğine Duyarlılık üst Düzeydedir.	83	7,4	303	27,1	300	26,8	340	30,4	94	8,4	3,050	1,098
Okulumdaki Etkinlikler Sağlıklı Yaşam Alışkanlığı Kazanmada Yardımcıdır.	72	6,4	264	23,6	322	28,8	381	34,0	81	7,2	3,120	1,053
Okul Kantinindeki Yiyecekler Sağlıklı Beslenme Alışkanlığı Kazandırmaya Yöneliktir.	198	17,7	352	31,4	266	23,8	258	23,0	46	4,1	2,640	1,136
Kantinde Ve Yemek Alanlarında Temizliğe Önem Verilir.	85	7,6	236	21,1	300	26,8	398	35,5	101	9,0	3,170	1,096

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik” ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Okulumuzdaki tuvaletlerin temizliğine önem verilir.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %9,8’i (n=110) hiç katılmıyorum, %17,5’i (n=196) katılmıyorum, %11,4’ü (n=128) kararsızım, %43,6’sı (n=488) katılıyorum, %17,7’si (n=198) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulumuzdaki tuvaletlerin temizliğine önem verilir.” ifadesine yüksek (3,420 ± 1,240) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğretmenler öğrencilerin sağlığı ile yakından ilgilidir.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %1,4’ü (n=16) hiç katılmıyorum, %8,2’si (n=92) katılmıyorum, %16,1’i (n=180) kararsızım, %51,3’ü (n=575) katılıyorum, %22,9’u (n=257) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğretmenler öğrencilerin sağlığı ile yakından ilgilidir.” İfadesine yüksek (3,860 ± 0,910) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulda salgın hastalıklar konusunda yeterince bilgilendirme yapılır.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %6,2'si (n=70) hiç katılmıyorum, %26,6'sı (n=298) katılmıyorum, %32,3'ü (n=362) kararsızım, %27,8'i (n=311) katılıyorum, %7,1'i (n=79) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulda salgın hastalıklar konusunda yeterince bilgilendirme yapılır.” İfadesine orta ($3,030 \pm 1,037$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Kantindeki yiyecek ve içeceklerin sağlıklı ve temiz olmasına dikkat edilir.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %9,8'i (n=110) hiç katılmıyorum, %18,1'i (n=203) katılmıyorum, %25,0'ı (n=280) kararsızım, %35,9'u (n=402) katılıyorum, %11,2'si (n=125) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “kantindeki yiyecek ve içeceklerin sağlıklı ve temiz olmasına dikkat edilir.” İfadesine orta ($3,200 \pm 1,157$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul koridorlarının ve sınıfların yeterince temizlenmediği zamanlar olur.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %10,6'sı (n=119) hiç katılmıyorum, %37,7'si (n=422) katılmıyorum, %14,6'sı (n=163) kararsızım, %28,2'si (n=316) katılıyorum, %8,9'u (n=100) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul koridorlarının ve sınıfların yeterince temizlenmediği zamanlar olur.” İfadesine orta ($2,870 \pm 1,194$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulda beden temizliğine duyarlılık üst düzeydedir.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %7,4'ü (n=83) hiç katılmıyorum, %27,1'i (n=303) katılmıyorum, %26,8'i (n=300) kararsızım, %30,4'ü (n=340) katılıyorum, %8,4'ü (n=94) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulda beden temizliğine duyarlılık üst düzeydedir.” İfadesine orta ($3,050 \pm 1,098$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulumdaki etkinlikler sağlıklı yaşam alışkanlığı kazanmada yardımcıdır.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %6,4'ü (n=72) hiç katılmıyorum, %23,6'sı (n=264) katılmıyorum, %28,8'i (n=322) kararsızım, %34,0'ı (n=381) katılıyorum, %7,2'si (n=81) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulumdaki etkinlikler sağlıklı yaşam alışkanlığı kazanmada yardımcıdır.” İfadesine orta ($3,120 \pm 1,053$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul kantinindeki yiyecekler sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandırmaya yöneliktir.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %17,7'si (n=198) hiç katılmıyorum, %31,4'ü (n=352) katılmıyorum, %23,8'i (n=266) kararsızım, %23,0'ı (n=258) katılıyorum, %4,1'i (n=46) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim

öğretmenlerinin “okul kantinindeki yiyecekler sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandırmaya yöneliktir.” İfadesine orta (2,640 ± 1,136) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Kantinde ve yemek alanlarında temizliğe önem verilir.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %7,6'sı (n=85) hiç katılmıyorum, %21,1'i (n=236) katılmıyorum, %26,8'i (n=300) kararsızım, %35,5'i (n=398) katılıyorum, %9,0'ı (n=101) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “kantinde ve yemek alanlarında temizliğe önem verilir.” İfadesine orta (3,170 ± 1,096) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

4. 2. 2. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Ruh Sağlığı /Psikolojik Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin “Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik” ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları Tablo 5’de görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Ruh Sağlığı/Psikolojik Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	F	%	F	%	f	%		
Öğrenciler Okulun İşleyişi Ve Kuralları İle İlgili Olarak Öğretmenler Tarafından Bilgilendirilir.	20	1,8	110	9,8	161	14,4	615	54,9	214	19,1	3,800	0,921
Okulda Uygulanacak Kurallar Belirlenirken Öğretmenler Öğrenci Görüşlerini De Dikkate Alır.	70	6,2	251	22,4	312	27,9	404	36,1	83	7,4	3,160	1,052
Öğrenme Güçlüğü Olan Ya Da Engelli Olan Öğrencilerin Küçümsendiği / Alaya Alındığı Olur.	70	6,2	211	18,8	141	12,6	391	34,9	307	27,4	3,580	1,243
Okulda Öğrencilerin Yaratıcı Fikirleri Öğretmenler Tarafında Desteklenir.	34	3,0	142	12,7	230	20,5	530	47,3	184	16,4	3,610	1,001
Öğrenciler Öğretmenlere Sorunlarını Çekinmeden Anlatabilir.	36	3,2	105	9,4	150	13,4	489	43,7	340	30,4	3,890	1,044
Öğretmenlerin Öğrencilere Karşı Gurur Kırıcı Söz Ve Uygulamaları Olur.	62	5,5	223	19,9	184	16,4	407	36,3	244	21,8	3,490	1,190
Derslerde Saygı, Hoşgörü, İyilik Gibi İnsani Değerlere Yer Verilir.	17	1,5	82	7,3	101	9,0	571	51,0	349	31,2	4,030	0,912
Okulumda Öğretmen- Öğrenci İlişkileri Olumludur.	41	3,7	70	6,2	149	13,3	579	51,7	281	25,1	3,880	0,975
Bu Okuldaki Yöneticiler Asla İtiraz Kabul Etmez.	76	6,8	178	15,9	183	16,3	402	35,9	281	25,1	3,570	1,214
Öğrenciler İstediklerinde Kendilerini Dinleyecek Bir Öğretmen Bulur.	26	2,3	62	5,5	97	8,7	573	51,2	362	32,3	4,060	0,915
Öğrencilerin Psikolojik Sorunlarının Çözümünde Rehberlik Servisi Etkilidir.	46	4,1	102	9,1	167	14,9	533	47,6	272	24,3	3,790	1,040
Öğrencilerin Sportif Ve Sanatsal Faaliyetler Katılımı Öğretmenlerce Desteklenir.	46	4,1	123	11,0	184	16,4	537	47,9	230	20,5	3,700	1,043
Öğretmenler Arasında Ciddi Tartışmaların Ve Kavgaların Yaşandığı Olur.	50	4,5	159	14,2	128	11,4	354	31,6	429	38,3	3,850	1,203

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin “Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik” ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Öğrenciler okulun işleyişi ve kuralları ile ilgili olarak öğretmenler tarafından bilgilendirilir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %1,8'i (n=20) hiç katılmıyorum, %9,8'i (n=110) katılmıyorum, %14,4'ü (n=161) kararsızım, %54,9'u (n=615) katılıyorum, %19,1'i (n=214) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrenciler okulun işleyişi ve kuralları ile ilgili olarak öğretmenler tarafından bilgilendirilir. ” ifadesine yüksek (3,800 ± 0,921) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulda uygulanacak kurallar belirlenirken öğretmenler öğrenci görüşlerini de dikkate alır. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %6,2'si (n=70) hiç katılmıyorum, %22,4'ü (n=251) katılmıyorum, %27,9'u (n=312) kararsızım, %36,1'i (n=404) katılıyorum, %7,4'ü (n=83) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulda uygulanacak kurallar belirlenirken öğretmenler öğrenci görüşlerini de dikkate alır. ” ifadesine orta (3,160 ± 1,052) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrenme güçlüğü olan ya da engelli olan öğrencilerin küçümsendiği / alaya alındığı olur. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %6,2'si (n=70) hiç katılmıyorum, %18,8'i (n=211) katılmıyorum, %12,6'sı (n=141) kararsızım, %34,9'u (n=391) katılıyorum, %27,4'ü (n=307) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrenme güçlüğü olan ya da engelli olan öğrencilerin küçümsendiği / alaya alındığı olur. ” ifadesine yüksek (3,580 ± 1,243) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulda öğrencilerin yaratıcı fikirleri öğretmenler tarafında desteklenir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %3,0'ı (n=34) hiç katılmıyorum, %12,7'si (n=142) katılmıyorum, %20,5'i (n=230) kararsızım, %47,3'ü (n=530) katılıyorum, %16,4'ü (n=184) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulda öğrencilerin yaratıcı fikirleri öğretmenler tarafında desteklenir. ” ifadesine yüksek (3,610 ± 1,001) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrenciler öğretmenlere sorunlarını çekinmeden anlatabilir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %3,2'si (n=36) hiç katılmıyorum, %9,4'ü (n=105) katılmıyorum, %13,4'ü (n=150) kararsızım, %43,7'si (n=489) katılıyorum, %30,4'ü (n=340) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrenciler öğretmenlere sorunlarını çekinmeden anlatabilir. ” ifadesine yüksek ($3,890 \pm 1,044$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğretmenlerin öğrencilere karşı gurur kırıcı söz ve uygulamaları olur. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %5,5'i (n=62) hiç katılmıyorum, %19,9'u (n=223) katılmıyorum, %16,4'ü (n=184) kararsızım, %36,3'ü (n=407) katılıyorum, %21,8'i (n=244) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğretmenlerin öğrencilere karşı gurur kırıcı söz ve uygulamaları olur. ” ifadesine yüksek ($3,490 \pm 1,190$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Derslerde saygı, hoşgörü, iyilik gibi insani değerlere yer verilir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %1,5'i (n=17) hiç katılmıyorum, %7,3'ü (n=82) katılmıyorum, %9,0'ı (n=101) kararsızım, %51,0'ı (n=571) katılıyorum, %31,2'si (n=349) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “derslerde saygı, hoşgörü, iyilik gibi insani değerlere yer verilir. ” ifadesine yüksek ($4,030 \pm 0,912$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulumda öğretmen- öğrenci ilişkileri olumludur. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %3,7'si (n=41) hiç katılmıyorum, %6,2'si (n=70) katılmıyorum, %13,3'ü (n=149) kararsızım, %51,7'si (n=579) katılıyorum, %25,1'i (n=281) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulumda öğretmen- öğrenci ilişkileri olumludur. ” ifadesine yüksek ($3,880 \pm 0,975$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bu okuldaki yöneticiler asla itiraz kabul etmez. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %6,8'i (n=76) hiç katılmıyorum, %15,9'u (n=178) katılmıyorum, %16,3'ü (n=183) kararsızım, %35,9'u (n=402) katılıyorum, %25,1'i (n=281) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “bu okuldaki yöneticiler asla itiraz kabul etmez. ” ifadesine yüksek ($3,570 \pm 1,214$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrenciler istediklerinde kendilerini dinleyecek bir öğretmen bulur.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %2,3'ü (n=26) hiç katılmıyorum, %5,5'i (n=62) katılmıyorum, %8,7'si (n=97) kararsızım, %51,2'si (n=573) katılıyorum, %32,3'ü (n=362) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrenciler istediklerinde kendilerini dinleyecek bir öğretmen bulur.” İfadesine yüksek ($4,060 \pm 0,915$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrencilerin psikolojik sorunlarının çözümünde rehberlik servisi etkilidir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %4,1'i (n=46) hiç katılmıyorum, %9,1'i (n=102) katılmıyorum, %14,9'u (n=167) kararsızım, %47,6'sı (n=533) katılıyorum, %24,3'ü (n=272) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrencilerin psikolojik sorunlarının çözümünde rehberlik servisi etkilidir. ” ifadesine yüksek ($3,790 \pm 1,040$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrencilerin sportif ve sanatsal faaliyetler katılımı öğretmenlerce desteklenir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %4,1'i (n=46) hiç katılmıyorum, %11,0'ı (n=123) katılmıyorum, %16,4'ü (n=184) kararsızım, %47,9'u (n=537) katılıyorum, %20,5'i (n=230) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrencilerin sportif ve sanatsal faaliyetler katılımı öğretmenlerce desteklenir. ” ifadesine yüksek ($3,700 \pm 1,043$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğretmenler arasında ciddi tartışmaların ve kavgaların yaşandığı olur.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %4,5'i (n=50) hiç katılmıyorum, %14,2'si (n=159) katılmıyorum, %11,4'ü (n=128) kararsızım, %31,6'sı (n=354) katılıyorum, %38,3'ü (n=429) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğretmenler arasında ciddi tartışmaların ve kavgaların yaşandığı olur.” İfadesine yüksek ($3,850 \pm 1,203$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

4. 2. 3. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Toplumsal Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin “Okulda Toplumsal Güvenlik” ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Toplumsal Güvenlik” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Ort	Ss
	F	%	f	%	F	%	F	%	F	%		
Okul Kuralları Herkesin Anlayabileceği Açıklıktadır.	281	25,1	610	54,5	118	10,5	86	7,7	25	2,2	2,070	0,927
Öğrenciler Öğretmenlere Karşı Saygılıdır.	119	10,6	502	44,8	205	18,3	202	18,0	92	8,2	2,680	1,133
Okulda Bazı Öğrencilerin Cep Telefonu, Fotoğraf Makinesi, Kamera Vb. Araçlarla Uygunsuz Kayıt Yaptıkları Olur.	364	32,5	419	37,4	161	14,4	147	13,1	29	2,6	2,160	1,097
Bazı Öğrencilerin Okul Etkinliklerine (turnuva, Yarışma, Öğrenci Meclisi Seçimi Vb.) Katılımının Öğrenciler Tarafından Engellendiği Olur.	363	32,4	488	43,6	154	13,8	90	8,0	25	2,2	2,040	0,992
Öğrenciler Arasında Dedikodu, Lakap Takma, Söylenti Yayma Gibi Davranışlar Sıklıkla Görülür.	86	7,7	253	22,6	237	21,2	391	34,9	153	13,7	3,240	1,171
Okula Suç Aleti İle Gelen Öğrenciler Bulunur.	171	15,3	345	30,8	230	20,5	306	27,3	68	6,1	2,780	1,178
Okul Yöneticileri Öğrencilerle Demokratik Ve Hoşgörülü Bir İlişki Kurar.	202	18,0	545	48,7	193	17,2	133	11,9	47	4,2	2,360	1,039
Okul Yönetimi Ve Öğretmenler Dayağı Bir Disiplin Aracı Olarak Görür.	349	31,2	459	41,0	137	12,2	144	12,9	31	2,8	2,150	1,084
Okulumda Öğrenciler Arasında Çete Kavgaaları Yaşanır.	277	24,7	441	39,4	188	16,8	164	14,6	50	4,5	2,350	1,133
Bazı Öğrencilerin Diğer Öğrencilere Karşı Tehdit Ve Baskı Uyguladıkları Olur.	136	12,1	299	26,7	242	21,6	374	33,4	69	6,2	2,950	1,154
Okul Eşyalarına (tuvalet Kapıları, Sıralar, Laboratuvarlar Vb.) Öğrenciler Tarafından Zarar Verildiği Olur.	42	3,8	221	19,7	192	17,1	477	42,6	188	16,8	3,490	1,098
Bazı Öğrencilerin Eşyalarının Ya Da Paralarının Zorla Alındığı Olur.	197	17,6	430	38,4	221	19,7	214	19,1	58	5,2	2,560	1,137
Okul Yönetiminin Öğrenciler Arasında Yaşanan Sorunlara Kayıtsız Kaldığı Zamanlar Olur.	244	21,8	386	34,5	198	17,7	227	20,3	65	5,8	2,540	1,200
Disiplin Kuralları Okulda Bütün Öğrencilere Karşı Adaletle Uygulanır.	219	19,6	512	45,7	213	19,0	134	12,0	42	3,8	2,350	1,041
Okul Yönetimi Velilerle Etkili Bir İletişim İçindedir.	195	17,4	495	44,2	210	18,8	162	14,5	58	5,2	2,460	1,094
Bazı Öğretmenlerin Öğrenciler Tarafından Tehdit Edildikleri Ya Da Dövüldükleri Olur.	369	32,9	412	36,8	129	11,5	165	14,7	45	4,0	2,200	1,165
Bazı Öğrencilerin Okul Etkinliklerine (turnuva, Yarışma, Öğrenci Meclisi Seçimi Vb.) Katılımının Okul Yönetimi Ve Öğretmenler Tarafından Engellendiği Olur.	484	43,2	432	38,6	99	8,8	84	7,5	21	1,9	1,860	0,986
Bazı Öğrencilerin, Başka Öğrencilerden Korktukları İçin Okula Gelemedikleri Olur.	318	28,4	376	33,6	224	20,0	150	13,4	52	4,6	2,320	1,155

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin “Okulda Toplumsal Güvenlik” ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Okul kuralları herkesin anlayabileceği açıklıktadır. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %25,1'i (n=281) hiç katılmıyorum, %54,5'i (n=610) katılmıyorum, %10,5'i (n=118) kararsızım, %7,7'si (n=86) katılıyorum, %2,2'si (n=25) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul kuralları herkesin anlayabileceği açıklıktadır. ” ifadesine zayıf (2,070 ± 0,927) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrenciler öğretmenlere karşı saygılıdır. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %10,6'sı (n=119) hiç katılmıyorum, %44,8'i (n=502) katılmıyorum, %18,3'ü (n=205) kararsızım, %18,0'ı (n=202) katılıyorum, %8,2'si (n=92) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrenciler öğretmenlere karşı saygılıdır. ” ifadesine orta (2,680 ± 1,133) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulda bazı öğrencilerin cep telefonu, fotoğraf makinesi, kamera vb. Araçlarla uygunsuz kayıt yaptıkları olur. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %32,5'i (n=364) hiç katılmıyorum, %37,4'ü (n=419) katılmıyorum, %14,4'ü (n=161) kararsızım, %13,1'i (n=147) katılıyorum, %2,6'sı (n=29) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulda bazı öğrencilerin cep telefonu, fotoğraf makinesi, kamera vb. Araçlarla uygunsuz kayıt yaptıkları olur. ” ifadesine zayıf (2,160 ± 1,097) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bazı öğrencilerin okul etkinliklerine (turnuva, yarışma, öğrenci meclisi seçimi vb.) Katılımının öğrenciler tarafından engellendiği olur. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %32,4'ü (n=363) hiç katılmıyorum, %43,6'sı (n=488) katılmıyorum, %13,8'i (n=154) kararsızım, %8,0'ı (n=90) katılıyorum, %2,2'si (n=25) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “bazı öğrencilerin okul etkinliklerine (turnuva, yarışma, öğrenci meclisi seçimi vb.) Katılımının öğrenciler tarafından engellendiği olur. ” ifadesine zayıf (2,040 ± 0,992) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrenciler arasında dedikodu, lakap takma, söylenti yayma gibi davranışlar sıklıkla görülür. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %7,7'si (n=86) hiç katılmıyorum, %22,6'sı (n=253) katılmıyorum, %21,2'si (n=237) kararsızım, %34,9'u (n=391) katılıyorum, %13,7'si (n=153) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir.

İlköğretim öğretmenlerinin “öğrenciler arasında dedikodu, lakap takma, söylenti yayma gibi davranışlar sıklıkla görülür.” ifadesine orta ($3,240 \pm 1,171$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okula suç aleti ile gelen öğrenciler bulunur.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %15,3'ü ($n=171$) hiç katılmıyorum, %30,8'i ($n=345$) katılmıyorum, %20,5'i ($n=230$) kararsızım, %27,3'ü ($n=306$) katılıyorum, %6,1'i ($n=68$) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okula suç aleti ile gelen öğrenciler bulunur.” ifadesine orta ($2,780 \pm 1,178$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul yöneticileri öğrencilerle demokratik ve hoşgörülü bir ilişki kurar.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %18,0'ı ($n=202$) hiç katılmıyorum, %48,7'si ($n=545$) katılmıyorum, %17,2'si ($n=193$) kararsızım, %11,9'u ($n=133$) katılıyorum, %4,2'si ($n=47$) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul yöneticileri öğrencilerle demokratik ve hoşgörülü bir ilişki kurar.” ifadesine zayıf ($2,360 \pm 1,039$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul yönetimi ve öğretmenler dayacağı bir disiplin aracı olarak görür.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %31,2'si ($n=349$) hiç katılmıyorum, %41,0'ı ($n=459$) katılmıyorum, %12,2'si ($n=137$) kararsızım, %12,9'u ($n=144$) katılıyorum, %2,8'i ($n=31$) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul yönetimi ve öğretmenler dayacağı bir disiplin aracı olarak görür.” ifadesine zayıf ($2,150 \pm 1,084$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulumda öğrenciler arasında çete kavgaları yaşanır.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %24,7'si ($n=277$) hiç katılmıyorum, %39,4'ü ($n=441$) katılmıyorum, %16,8'i ($n=188$) kararsızım, %14,6'sı ($n=164$) katılıyorum, %4,5'i ($n=50$) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulumda öğrenciler arasında çete kavgaları yaşanır.” ifadesine zayıf ($2,350 \pm 1,133$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bazı öğrencilerin diğer öğrencilere karşı tehdit ve baskı uyguladıkları olur.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %12,1'i ($n=136$) hiç katılmıyorum, %26,7'si ($n=299$) katılmıyorum, %21,6'sı ($n=242$) kararsızım, %33,4'ü ($n=374$) katılıyorum,

%6,2'si (n=69) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “bazı öğrencilerin diğer öğrencilere karşı tehdit ve baskı uyguladıkları olur.” ifadesine orta ($2,950 \pm 1,154$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul eşyalarına (tuvalet kapıları, sıralar, laboratuvarlar vb.) Öğrenciler tarafından zarar verildiği olur.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %3,8'i (n=42) hiç katılmıyorum, %19,7'si (n=221) katılmıyorum, %17,1'i (n=192) kararsızım, %42,6'si (n=477) katılıyorum, %16,8'i (n=188) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul eşyalarına (tuvalet kapıları, sıralar, laboratuvarlar vb.) Öğrenciler tarafından zarar verildiği olur.” İfadesine yüksek ($3,490 \pm 1,098$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bazı öğrencilerin eşyalarının ya da paralarının zorla alındığı olur.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %17,6'sı (n=197) hiç katılmıyorum, %38,4'ü (n=430) katılmıyorum, %19,7'si (n=221) kararsızım, %19,1'i (n=214) katılıyorum, %5,2'si (n=58) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “bazı öğrencilerin eşyalarının ya da paralarının zorla alındığı olur.” ifadesine zayıf ($2,560 \pm 1,137$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul yönetiminin öğrenciler arasında yaşanan sorunlara kayıtsız kaldığı zamanlar olur.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %21,8'i (n=244) hiç katılmıyorum, %34,5'i (n=386) katılmıyorum, %17,7'si (n=198) kararsızım, %20,3'ü (n=227) katılıyorum, %5,8'i (n=65) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul yönetiminin öğrenciler arasında yaşanan sorunlara kayıtsız kaldığı zamanlar olur.” ifadesine zayıf ($2,540 \pm 1,200$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Disiplin kuralları okulda bütün öğrencilere karşı adaletle uygulanır.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %19,6'sı (n=219) hiç katılmıyorum, %45,7'si (n=512) katılmıyorum, %19,0'ı (n=213) kararsızım, %12,0'ı (n=134) katılıyorum, %3,8'i (n=42) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “disiplin kuralları okulda bütün öğrencilere karşı adaletle uygulanır.” ifadesine zayıf ($2,350 \pm 1,041$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul yönetimi velilerle etkili bir iletişim içindedir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %17,4'ü (n=195) hiç katılmıyorum, %44,2'si (n=495) katılmıyorum, %18,8'i (n=210) kararsızım, %14,5'i (n=162) katılıyorum, %5,2'si (n=58) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul yönetimi velilerle etkili bir iletişim içindedir. ” ifadesine zayıf (2,460 ± 1,094) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bazı öğretmenlerin öğrenciler tarafından tehdit edildikleri ya da dövüldükleri olur. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %32,9'u (n=369) hiç katılmıyorum, %36,8'i (n=412) katılmıyorum, %11,5'i (n=129) kararsızım, %14,7'si (n=165) katılıyorum, %4,0'ı (n=45) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “bazı öğretmenlerin öğrenciler tarafından tehdit edildikleri ya da dövüldükleri olur. ” ifadesine zayıf (2,200 ± 1,165) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bazı öğrencilerin okul etkinliklerine (turnuva, yarışma, öğrenci meclisi seçimi vb.) Katılımının okul yönetimi ve öğretmenler tarafından engellendiği olur. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %43,2'si (n=484) hiç katılmıyorum, %38,6'sı (n=432) katılmıyorum, %8,8'i (n=99) kararsızım, %7,5'i (n=84) katılıyorum, %1,9'u (n=21) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “bazı öğrencilerin okul etkinliklerine (turnuva, yarışma, öğrenci meclisi seçimi vb.) Katılımının okul yönetimi ve öğretmenler tarafından engellendiği olur. ” ifadesine zayıf (1,860 ± 0,986) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bazı öğrencilerin, başka öğrencilerden korktukları için okula geledikleri olur.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %28,4'ü (n=318) hiç katılmıyorum, %33,6'sı (n=376) katılmıyorum, %20,0'ı (n=224) kararsızım, %13,4'ü (n=150) katılıyorum, %4,6'sı (n=52) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “bazı öğrencilerin, başka öğrencilerden korktukları için okula geledikleri olur.” İfadesine zayıf (2,320 ± 1,155) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

4. 2. 4. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği” ile ilgili ifadelerine verdiği cevapların dağılımları Tablo 7’de görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği” İle İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Ort	Ss
	F	%	f	%	F	%	F	%	F	%		
Okulum Coğrafi Konum Olarak Güvenli Bir Bölgededir.	123	11,0	223	19,9	210	18,8	398	35,5	166	14,8	3,230	1,238
Okulumuzda Hırsızlık Olayları Yaşanmaz.	131	11,7	316	28,2	277	24,7	312	27,9	84	7,5	2,910	1,150
Öğrencilerin Okulun Bazı Alanlarında Ve Okul Çevresinde Sigara İçtikleri Olur.	159	14,2	340	30,4	248	22,1	241	21,5	132	11,8	2,860	1,241
Öğrencilerin Okula Gelip Giderken Çevreden Sataşmalara Uğradıkları Olur.	71	6,3	314	28,0	293	26,2	314	28,0	128	11,4	3,100	1,123
Okul Binası Öğrencilerin Olumsuz Davranışlar Geliştirmesine Uygunur.	62	5,5	208	18,6	209	18,7	397	35,4	244	21,8	3,490	1,179
Okul Bahçesi Okul Dışından Gelecek Tehlikelere Karşı Güvenlidir.	157	14,0	286	25,5	216	19,3	353	31,5	108	9,6	2,970	1,232
Okul Alanlarındaki Işıklandırma (koridorlar, Sınıf, Tuvaletler, Bahçe Vb.) Yeterlidir.	95	8,5	176	15,7	154	13,8	517	46,2	178	15,9	3,450	1,179
Okul Çevresindeki Bazı Mekanlar (kahvehane, Oyun Salonu, Eğlence Mekanı Vb.) Öğrenci Davranışlarını Olumsuz Etkilemektedir.	112	10,0	269	24,0	220	19,6	329	29,4	190	17,0	3,190	1,256
Olağanüstü Durumlarla (doğal Afet, Kaza Vb.) Baş Etmek İçin Yapılan Bilgilendirme, Eğitim, Tatbikat Gibi Faaliyetler Yeterli Düzeydedir.	109	9,7	229	20,4	273	24,4	392	35,0	117	10,4	3,160	1,156
Öğrenci Olmayanlar Okul Alanlarına Denetimsiz Bir Şekilde Girebilir.	183	16,3	364	32,5	181	16,2	281	25,1	111	9,9	2,800	1,259
Okulun Bazı Bölgelerinde (kantin, Okul Girişleri, Koridorlar, Merdivenler Vb.) İzdiham Yaşandığı Olur.	110	9,8	385	34,4	199	17,8	321	28,7	105	9,4	2,930	1,181
Okul Çevresindeki Trafik Düzenlemesi Yeterlidir.	244	21,8	353	31,5	218	19,5	235	21,0	70	6,2	2,580	1,214

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin “Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği” ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Okulum coğrafi konum olarak güvenli bir bölgededir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %11,0’ı (n=123) hiç katılmıyorum, %19,9’u (n=223) katılmıyorum, %18,8’i (n=210) kararsızım, %35,5’i (n=398) katılıyorum, %14,8’i (n=166) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulum coğrafi konum olarak güvenli bir bölgededir. ” ifadesine orta (3,230 ± 1,238) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulumuzda hırsızlık olayları yaşanmaz. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %11,7’si (n=131) hiç katılmıyorum, %28,2’si (n=316) katılmıyorum, %24,7’si (n=277) kararsızım, %27,9’u (n=312) katılıyorum, %7,5’i (n=84) tamamen

katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulumuzda hırsızlık olayları yaşanmaz.” ifadesine orta ($2,910 \pm 1,150$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrencilerin okulun bazı alanlarında ve okul çevresinde sigara içtikleri olur.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %14,2'si ($n=159$) hiç katılmıyorum, %30,4'ü ($n=340$) katılmıyorum, %22,1'i ($n=248$) kararsızım, %21,5'i ($n=241$) katılıyorum, %11,8'i ($n=132$) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrencilerin okulun bazı alanlarında ve okul çevresinde sigara içtikleri olur.” ifadesine orta ($2,860 \pm 1,241$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrencilerin okula gelip giderken çevreden sataşmalara uğradıkları olur.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %6,3'ü ($n=71$) hiç katılmıyorum, %28,0'ı ($n=314$) katılmıyorum, %26,2'si ($n=293$) kararsızım, %28,0'ı ($n=314$) katılıyorum, %11,4'ü ($n=128$) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrencilerin okula gelip giderken çevreden sataşmalara uğradıkları olur.” ifadesine orta ($3,100 \pm 1,123$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul binası öğrencilerin olumsuz davranışlar geliştirmesine uygundur.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %5,5'i ($n=62$) hiç katılmıyorum, %18,6'sı ($n=208$) katılmıyorum, %18,7'si ($n=209$) kararsızım, %35,4'ü ($n=397$) katılıyorum, %21,8'i ($n=244$) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul binası öğrencilerin olumsuz davranışlar geliştirmesine uygundur.” ifadesine yüksek ($3,490 \pm 1,179$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul bahçesi okul dışından gelecek tehlikelere karşı güvenlidir.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %14,0'ı ($n=157$) hiç katılmıyorum, %25,5'i ($n=286$) katılmıyorum, %19,3'ü ($n=216$) kararsızım, %31,5'i ($n=353$) katılıyorum, %9,6'sı ($n=108$) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul bahçesi okul dışından gelecek tehlikelere karşı güvenlidir.” ifadesine orta ($2,970 \pm 1,232$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul alanlarındaki ışıklandırma (koridorlar, sınıf, tuvaletler, bahçe vb.) Yeterlidir.” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %8,5'i ($n=95$) hiç katılmıyorum, %15,7'si ($n=176$) katılmıyorum, %13,8'i ($n=154$) kararsızım, %46,2'si ($n=517$)

katılıyorum, %15,9'u (n=178) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul alanlarındaki ışıklandırma (koridorlar, sınıf, tuvaletler, bahçe vb.) Yeterlidir. ” ifadesine yüksek (3,450 ± 1,179) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okul çevresindeki bazı mekanlar (kahvehane, oyun salonu, eğlence mekanı vb.) Öğrenci davranışlarını olumsuz etkilemektedir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %10,0'ı (n=112) hiç katılmıyorum, %24,0'ı (n=269) katılmıyorum, %19,6'sı (n=220) kararsızım, %29,4'ü (n=329) katılıyorum, %17,0'ı (n=190) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul çevresindeki bazı mekanlar (kahvehane, oyun salonu, eğlence mekanı vb.) Öğrenci davranışlarını olumsuz etkilemektedir. ” ifadesine orta (3,190 ± 1,256) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Olağanüstü durumlarla (doğal afet, kaza vb.) Baş etmek için yapılan bilgilendirme, eğitim, tatbikat gibi faaliyetler yeterli düzeydedir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %9,7'si (n=109) hiç katılmıyorum, %20,4'ü (n=229) katılmıyorum, %24,4'ü (n=273) kararsızım, %35,0'ı (n=392) katılıyorum, %10,4'ü (n=117) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “olağanüstü durumlarla (doğal afet, kaza vb.) Baş etmek için yapılan bilgilendirme, eğitim, tatbikat gibi faaliyetler yeterli düzeydedir. ” ifadesine orta (3,160 ± 1,156) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrenci olmayanlar okul alanlarına denetimsiz bir şekilde girebilir. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %16,3'ü (n=183) hiç katılmıyorum, %32,5'i (n=364) katılmıyorum, %16,2'si (n=181) kararsızım, %25,1'i (n=281) katılıyorum, %9,9'u (n=111) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “öğrenci olmayanlar okul alanlarına denetimsiz bir şekilde girebilir. ” ifadesine orta (2,800 ± 1,259) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Okulun bazı bölgelerinde (kantin, okul girişleri, koridorlar, merdivenler vb.) İzdiham yaşandığı olur. ” ifadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %9,8'i (n=110) hiç katılmıyorum, %34,4'ü (n=385) katılmıyorum, %17,8'i (n=199) kararsızım, %28,7'si (n=321) katılıyorum, %9,4'ü (n=105) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okulun bazı bölgelerinde (kantin, okul girişleri, koridorlar,

merdivenler vb.) İzdiham yaşandığı olur. ” ifadesine orta ($2,930 \pm 1,181$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

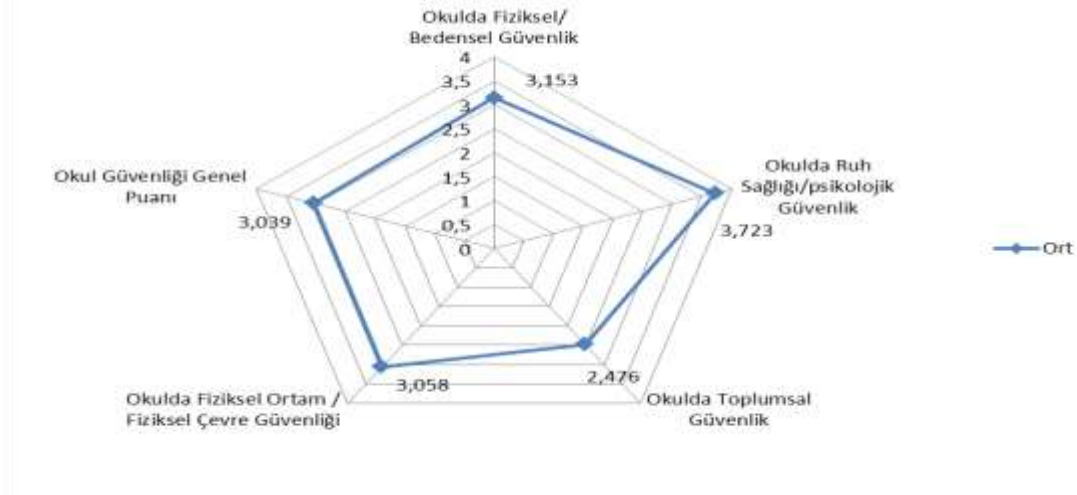
“Okul çevresindeki trafik düzenlemesi yeterlidir.” İfadesine ilköğretim öğretmenlerinin, %21,8'i (n=244) hiç katılmıyorum, %31,5'i (n=353) katılmıyorum, %19,5'i (n=218) kararsızım, %21,0'ı (n=235) katılıyorum, %6,2'si (n=70) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. İlköğretim öğretmenlerinin “okul çevresindeki trafik düzenlemesi yeterlidir.” İfadesine zayıf ($2,580 \pm 1,214$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

4.3. ARAŞTIRMAYA KATILAN İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELERİNİN ORTALAMALARI

Tablo 8. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Okulda Fiziksel / Bedensel Güvenlik	1120	3,153	0,697	1,110	5,000
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	1120	3,723	0,587	1,770	5,000
Okulda Toplumsal Güvenlik	1120	2,476	0,602	1,000	4,560
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	1120	3,058	0,587	1,080	4,830
Okul Güvenliği Genel Puanı	1120	3,039	0,240	2,150	4,170

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okul güvenliği ile ilgili değerlendirmelerinin ortalamaları incelendiğinde, “okulda fiziksel/ bedensel güvenlik ” alt boyutu ortalamasının orta ($3,153 \pm 0,697$); “okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik ” alt boyutu ortalamasının yüksek ($3,723 \pm 0,587$); “okulda toplumsal güvenlik ” alt boyutu ortalamasının zayıf ($2,476 \pm 0,602$); “okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği” alt boyutu ortalamasının orta ($3,058 \pm 0,587$); “okul güvenliği genel puanı” alt boyutu ortalamasının orta ($3,039 \pm 0,240$) düzeyde olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Ortalamaları

4. 4. ARAŞTIRMAYA KATILAN İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELERİNİN DEMOGRAFİK ÖZELİKLERE GÖRE DAĞILIMLARI

Tablo 9. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	P
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	Bayan	525	2,999	0,687	-7,062	0,000
	Erkek	595	3,288	0,678		
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	Bayan	525	3,706	0,579	-0,953	0,341
	Erkek	595	3,739	0,594		
Okulda Toplumsal Güvenlik	Bayan	525	2,485	0,600	0,503	0,615
	Erkek	595	2,467	0,604		
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	Bayan	525	3,033	0,606	-1,344	0,179
	Erkek	595	3,080	0,570		

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-7.062$; $p=0.000<0,05$). Erkek öğretmenlerin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ($x=3,288$), bayan öğretmenlerin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanlarından ($x=2,999$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik, okulda toplumsal güvenlik, okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Öğrenim Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	Öğretmen Okulu / Eğitim Enstitüsü / Ön Lisans	48	3,382	0,634	2,812	0,061	
	4 Yıllık Lisans	1018	3,145	0,698			
	Lisans üstü (yüksek Lisans/doktora)	54	3,103	0,717			
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	Öğretmen Okulu / Eğitim Enstitüsü / Ön Lisans	48	3,681	0,587	0,140	0,869	
	4 Yıllık Lisans	1018	3,726	0,586			
	Lisans üstü (yüksek Lisans/doktora)	54	3,714	0,611			
Okulda Toplumsal Güvenlik	Öğretmen Okulu / Eğitim Enstitüsü / Ön Lisans	48	2,351	0,613	1,144	0,319	
	4 Yıllık Lisans	1018	2,483	0,600			
	Lisans üstü (yüksek Lisans/doktora)	54	2,453	0,630			
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	Öğretmen Okulu / Eğitim Enstitüsü / Ön Lisans	48	3,283	0,545	3,927	0,020	1 > 2
	4 Yıllık Lisans	1018	3,051	0,587			1 > 3
	Lisans üstü (yüksek Lisans/doktora)	54	2,995	0,596			

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,927$; $p=0,020<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Öğrenim durumu öğretmen okulu / eğitim enstitüsü / ön lisans olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,283 \pm 0,545$), öğrenim durumu 4 yıllık lisans olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($3,051 \pm 0,587$) yüksek bulunmuştur. Öğrenim durumu öğretmen okulu / eğitim enstitüsü / ön lisans olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,283 \pm 0,545$), öğrenim durumu lisans üstü (yüksek lisans/doktora) olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($2,995 \pm 0,596$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik, okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik, okulda toplumsal güvenlik puanları ortalamalarının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 11. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Branş Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	T	P
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	Sınıf Öğretmeni	548	3,154	0,672	0,038	0,970
	Branş Öğretmeni	572	3,152	0,722		
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	Sınıf Öğretmeni	548	3,692	0,572	-1,730	0,084
	Branş Öğretmeni	572	3,753	0,600		
Okulda Toplumsal Güvenlik	Sınıf Öğretmeni	548	2,420	0,588	-3,015	0,003
	Branş Öğretmeni	572	2,529	0,612		
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	Sınıf Öğretmeni	548	3,073	0,562	0,822	0,411
	Branş Öğretmeni	572	3,044	0,611		

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ortalamalarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3.015$; $p=0.003<0,05$). Branş öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ($x=2,529$), sınıf öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanlarından ($x=2,420$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik, okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik, okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 12. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Mesleki Kıdemi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	1-5 Yıl	505	3,052	0,684	5,207	0,000	2 > 1
	6-10 Yıl	311	3,214	0,710			
	11-15 Yıl	138	3,222	0,733			
	16-20 Yıl	96	3,284	0,663			
	21 Yıl ve üstü	70	3,291	0,621			
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	1-5 Yıl	505	3,764	0,580	1,618	0,167	
	6-10 Yıl	311	3,719	0,586			
	11-15 Yıl	138	3,646	0,594			
	16-20 Yıl	96	3,692	0,624			
	21 Yıl ve üstü	70	3,642	0,561			
Okulda Toplumsal Güvenlik	1-5 Yıl	505	2,526	0,606	1,771	0,132	
	6-10 Yıl	311	2,446	0,601			
	11-15 Yıl	138	2,403	0,582			
	16-20 Yıl	96	2,443	0,601			
	21 Yıl ve üstü	70	2,429	0,606			
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	1-5 Yıl	505	2,985	0,619	4,897	0,001	3 > 1
	6-10 Yıl	311	3,068	0,562			
	11-15 Yıl	138	3,165	0,544			
	16-20 Yıl	96	3,158	0,578			
	21 Yıl ve üstü	70	3,198	0,478			

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ortalamalarının mesleki kıdemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=5,207$; $p=0,000<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Mesleki kıdemi 6-10 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ($3,214 \pm 0,710$), mesleki kıdemi 1-5 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanlarından ($3,052 \pm 0,684$) yüksek bulunmuştur. Mesleki kıdemi 16-20 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ($3,284 \pm 0,663$), mesleki kıdemi 1-5 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanlarından ($3,052 \pm 0,684$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının mesleki kıdemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=4,897$; $p=0,001<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Mesleki kıdemi 11-15 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,165 \pm 0,544$), mesleki kıdemi 1-5 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($2,985 \pm 0,619$) yüksek bulunmuştur. Mesleki kıdemi 21 yıl ve üstü olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,198 \pm 0,478$), mesleki kıdemi 1-5 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($2,985 \pm 0,619$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik, okulda toplumsal güvenlik puanları ortalamalarının mesleki kıdemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 13. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Yaşa Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	20-29 Yaş	498	3,029	0,683	11,149	0,000	2 > 1
	30-39 Yaş	454	3,221	0,703			3 > 1
	40-49 Yaş	118	3,294	0,680			4 > 1
	50-59 Yaş	50	3,427	0,609			
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	20-29 Yaş	498	3,754	0,571	1,144	0,330	
	30-39 Yaş	454	3,686	0,589			
	40-49 Yaş	118	3,744	0,652			
	50-59 Yaş	50	3,703	0,566			
Okulda Toplumsal Güvenlik	20-29 Yaş	498	2,535	0,597	3,792	0,010	1 > 4
	30-39 Yaş	454	2,445	0,601			
	40-49 Yaş	118	2,417	0,617			
	50-59 Yaş	50	2,303	0,576			
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	20-29 Yaş	498	2,955	0,578	12,136	0,000	2 > 1
	30-39 Yaş	454	3,107	0,590			3 > 1
	40-49 Yaş	118	3,188	0,575			4 > 1
	50-59 Yaş	50	3,337	0,481			4 > 2

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=11,149$; $p=0,000<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. 30-39 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ($3,221 \pm 0,703$), 20-29 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanlarından ($3,029 \pm 0,683$) yüksek bulunmuştur. 40-49 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ($3,294 \pm 0,680$), 20-29 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanlarından ($3,029 \pm 0,683$) yüksek bulunmuştur. 50-59 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ($3,427 \pm 0,609$), 20-29 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanlarından ($3,029 \pm 0,683$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,792$; $p=0,010<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla

tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. 20-29 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ($2,535 \pm 0,597$), 50-59 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanlarından ($2,303 \pm 0,576$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=12,136$; $p=0,000<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. 30-39 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,107 \pm 0,590$), 20-29 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($2,955 \pm 0,578$) yüksek bulunmuştur. 40-49 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,188 \pm 0,575$), 20-29 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($2,955 \pm 0,578$) yüksek bulunmuştur. 50-59 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,337 \pm 0,481$), 20-29 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($2,955 \pm 0,578$) yüksek bulunmuştur. 50-59 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,337 \pm 0,481$), 30-39 yaş aralığındaki ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($3,107 \pm 0,590$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 14. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Görev Yaptığı Okul Türü Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	T	P
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	İlkokul	556	3,151	0,673	-0,067	0,947
	Ortaokul	564	3,154	0,721		
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	İlkokul	556	3,693	0,570	-1,700	0,089
	Ortaokul	564	3,753	0,602		
Okulda Toplumsal Güvenlik	İlkokul	556	2,422	0,589	-2,984	0,003
	Ortaokul	564	2,529	0,610		
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	İlkokul	556	3,067	0,569	0,511	0,609
	Ortaokul	564	3,049	0,605		

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ortalamalarının görev yaptığı okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2.984$; $p=0.003<0,05$). Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin okulda toplumsal güvenlik puanları ($x=2,529$), ilkokulda görev yapan öğretmenlerin okulda toplumsal güvenlik puanlarından ($x=2,422$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik, okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik, okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının görev yaptığı okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 15. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Deprem Sürecinde Van İlinde Çalışma Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	T	P
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	Evet	785	3,184	0,690	2,296	0,022
	Hayır	335	3,080	0,709		
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	Evet	785	3,705	0,590	-1,610	0,108
	Hayır	335	3,767	0,578		
Okulda Toplumsal Güvenlik	Evet	785	2,446	0,598	-2,516	0,012
	Hayır	335	2,545	0,606		
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	Evet	785	3,084	0,571	2,223	0,026
	Hayır	335	2,999	0,619		

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ortalamalarının deprem sürecinde Van ilinde çalışma durumu

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.296$; $p=0.022<0,05$). Deprem sürecinde Van ilinde çalışmayan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ($x=3,184$), deprem sürecinde Van ilinde çalışmayan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanlarından ($x=3,080$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ortalamalarının deprem sürecinde Van ilinde çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2.516$; $p=0.012<0,05$). Deprem sürecinde Van ilinde çalışmayan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ($x=2,545$), deprem sürecinde Van ilinde çalışan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanlarından ($x=2,446$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının deprem sürecinde Van ilinde çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.223$; $p=0.026<0,05$). Deprem sürecinde Van ilinde çalışmayan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($x=3,084$), deprem sürecinde Van ilinde çalışmayan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($x=2,999$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik puanları ortalamalarının deprem sürecinde Van ilinde çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 16. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Bulunduğu Okuldaki Çalışma Süresi Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	1-5 Yıl	906	3,123	0,694	6,005	0,003	3 > 1
	6-10 Yıl	151	3,220	0,725			
	11 Yıl ve üstü	63	3,415	0,621			
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	1-5 Yıl	906	3,725	0,583	2,047	0,130	
	6-10 Yıl	151	3,662	0,628			
	11 Yıl ve üstü	63	3,839	0,536			
Okulda Toplumsal Güvenlik	1-5 Yıl	906	2,499	0,602	3,949	0,020	1 > 3
	6-10 Yıl	151	2,400	0,588			
	11 Yıl ve üstü	63	2,322	0,612			
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	1-5 Yıl	906	3,041	0,603	5,349	0,005	3 > 1
	6-10 Yıl	151	3,066	0,473			
	11 Yıl ve üstü	63	3,290	0,555			

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ortalamalarının bulunduğu okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=6,005$; $p=0,003<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Bulunduğu okuldaki çalışma süresi 11 yıl ve üstü olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanları ($3,415 \pm 0,621$), bulunduğu okuldaki çalışma süresi 1-5 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik puanlarından ($3,123 \pm 0,694$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ortalamalarının bulunduğu okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($F=3,949$; $p=0,020<0.05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Bulunduğu okuldaki çalışma süresi 1-5 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ($2,499 \pm 0,602$), bulunduğu okuldaki çalışma süresi 11 yıl ve üstü olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanlarından ($2,322 \pm 0,612$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının bulunduğu okuldaki çalışma süresi değişkenine

göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($F=5,349$; $p=0,005<0,05$). Farklılıkların kaynaklarını belirlemek amacıyla tamamlayıcı post-hoc analizi yapılmıştır. Bulunduğu okuldaki çalışma süresi 11 yıl ve üstü olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,290 \pm 0,555$),bulunduğu okuldaki çalışma süresi 1-5 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($3,041 \pm 0,603$) yüksek bulunmuştur. Bulunduğu okuldaki çalışma süresi 11 yıl ve üstü olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($3,290 \pm 0,555$), bulunduğ okuldaki çalışma süresi 6-10 yıl olan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($3,066 \pm 0,473$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik puanları ortalamalarının bulunduğ okuldaki çalışma süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($p>0,05$).

Tablo 17. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Medeni Durumu Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	P
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	Evli	695	3,179	0,698	1,630	0,103
	Bekar	425	3,109	0,695		
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	Evli	695	3,722	0,591	-0,088	0,930
	Bekar	425	3,725	0,581		
Okulda Toplumsal Güvenlik	Evli	695	2,435	0,597	-2,892	0,004
	Bekar	425	2,542	0,606		
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	Evli	695	3,098	0,565	2,879	0,004
	Bekar	425	2,994	0,617		

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2,892$; $p=0,004<0,05$). Bekar ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanları ($x=2,542$), evli ilköğretim öğretmenlerinin okulda toplumsal güvenlik puanlarından ($x=2,435$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=2.879$; $p=0.004<0,05$). Evli ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanları ($x=3,098$), bekar ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği puanlarından ($x=2,994$) yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okulda fiziksel/ bedensel güvenlik, okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik puanları ortalamalarının medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

4. 5. ARAŞTIRMAYA KATILAN İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN OKUL GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELERİNİN ARALARINDAKİ İLİŞKİNİN KORELASYON ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Tablo 18. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğretmenlerinin Okul Güvenliği İle İlgili Değerlendirmelerinin Aralarındaki İlişkinin Korelasyon Analizi ile İncelenmesi

		Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	Okulda Toplumsal Güvenlik	Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik	r	1,000			
	p	0,000			
Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik	r	0,480**	1,000		
	p	0,000	0,000		
Okulda Toplumsal Güvenlik	r	-0,417**	-0,525**	1,000	
	p	0,000	0,000	0,000	
Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği	r	0,450**	0,377**	-0,604**	1,000
	p	0,000	0,000	0,000	0,000

Okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik ile okulda fiziksel/ bedensel güvenlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.48$; $p=0,000<0.05$). Buna göre okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik arttıkça okulda fiziksel/ bedensel güvenlik artmaktadır.

Okulda toplumsal güvenlik ile okulda fiziksel/ bedensel güvenlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=-0.417$; $p=0,000<0.05$). Buna göre okulda toplumsal güvenlik arttıkça okulda fiziksel/ bedensel güvenlik azalmaktadır.

Okulda toplumsal güvenlik ile okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=-0.525$; $p=0,000<0.05$). Buna göre okulda toplumsal güvenlik arttıkça okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik azalmaktadır.

Okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği ile okulda fiziksel/ bedensel güvenlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.45$; $p=0,000<0.05$). Buna göre okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği arttıkça okulda fiziksel/ bedensel güvenlik artmaktadır.

Okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği ile okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=0.377$; $p=0,000<0.05$). Buna göre okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği arttıkça okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik artmaktadır.

Okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği ile okulda toplumsal güvenlik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur($r=-0.604$; $p=0,000<0.05$). Buna göre okulda fiziksel ortam / fiziksel çevre güvenliği arttıkça okulda toplumsal güvenlik azalmaktadır.

5. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR

1. 525'i bayan, 595'i erkek olan katılımcıların ifadeleri sonucunda okul güvenliği algısında cinsiyete bağlı istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşmalar olduğu görülmektedir.

2. Erkek olan ilköğretim öğretmenleri kadın ilköğretim öğretmenlerine nazaran okulların güvenliğine daha yüksek düzeyde katılmışlardır. Konuya yönelik literature incelendiğinde, Demirtaş'ın (2007) 598 ilköğretim okulu öğretmeni ile gerçekleştirdiği çalışmasında da erkek ilköğretim öğretmenlerin ($x=27.56$), kadın ilköğretim öğretmenlere göre ($x =25.50$) okul güvenliği konusunda daha olumlu yaklaşıtlarının belirtildiği görülmektedir.

3. Özellikle okulda fiziksel/bedensel güvenliğin kadın öğretmenler tarafından daha güvensiz bulunduğu dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, aynı bulgu Çankaya (2010) tarafından da belirtilmiştir Böylelikle, elde edilen bilgilerin birbirini desteklediğini söylemek mümkündür. Diğer alt boyutlarda böyle bir anlamlı farklılaşma saptanmamıştır.

4. Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu ($n=1018$, %90,9) 4 yıllık mezunudur. Öğretmenlerin eğitim düzeyi arttıkça Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği algılarının anlamlı düzeyde azaldığı dikkat çekmektedir . Literatürdeki okul güvenliğine yönelik gerçekleştirilmiş çalışmaların neredeyse tamamında fiziksel çevre güvenliğine özellikle yer verildiği dikkat çekmektedir. Bunlardan birinde, Ayar (2010) okul yöneticilerinin güvenliği sağlamak adına güvenlik görevlisi denetimlerini arttırdıkları böylelikle okul çevresindeki sorunlu çetelerin azaldığını ve öğrencilerin kendilerini daha güvende hissettiklerini belirttikleri görülmektedir. Diğer bir çalışmada,

Pişkin (2002) okulların % 42'sinin okul içerisindeki güvenliği sağlamaya yönelik, % 68'nin okul çevresindeki güvenliği sağlamaya dair okul güvenlik görevlisi istediklerini belirtmiştir. Bu da, elde edilen sonuçların birbiri ile paralel olduğunu göstermektedir.

5. 548'i sınıf öğretmeni, 572'si branş öğretmeni olan katılımcıların okul güvenlik algısı incelendiğinde; okulda toplumsal güvenlik algısının öğretmenlerin branş seçimine göre anlamlı düzeyde farklılaşma yarattığı görülmüştür.

6. Okul güvenliği genel puanı da branş öğretmenlerinin lehine farklılaşmıştır. Literatürde, Geyin'in (2007) çalışmasında da öğretmenlerin branşlarının okuldaki güvenlik algısı ve önlemlerine yönelik yaklaşımlarını etkilediğini göstermektedir. Bakıoğlu, Özcan ve Savaş'ın (2007) çalışmalarında okulda güven problemine yönelik alınması gereken önlemleri ele almışlardır ve elde ettikleri sonuçlarda benzer şekilde iki branş arasında farklılık dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin sahip oldukları branşların kendi içinde farklı içeriklerinin olmaları ve öğretmenlerin perspektiflerini etkiliyor olmaları bu sonuca etki etmiş olabilir.

7. Katılımcı ilköğretim öğretmenlerinin büyük çoğunluğu (n=505,) 1-5 yıl mesleki kıdeme sahiptir. Bu doğrultuda, mesleki kıdemin öğretmenlerin okul güvenliği algılarını nasıl etkilediği incelendiğinde; okulda fiziksel/bedensel güvenlik değerlendirmesinin mesleki kıdem ile artan bir ortalamaya sahip olduğu dikkat çekmiştir . Benzer şekilde, Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği alt boyutu da mesleki kıdem ile pozitif korelasyona sahip görülmüştür. Balcıoğlu (2006) benzer şekilde elde ettiği sonucu öğretmenlerin geçen yıllardan sonra güven problemini daha az ciddiye aldıkları ve bir nevi kanıksadıkları şeklinde açıkladığı dikkat çekmektedir. Farklı olarak, Demirtaş (2007) mesleki kıdemin öğretmenlerin okul güvenliğine yönelik değerlendirmeleri üzerinde etki sahibi olmadığını belirttiği anlaşılmaktadır.

8. Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okul güvenliği ile ilgili değerlendirmelerinin öğretmenlerin yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde; okulda ruh sağlığı/psikolojik güvenlik alt boyutu hariç tüm alt boyutlarda anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu fark edilmiştir. Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik ve Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği alt boyutlarının yaşla beraber artış gösterdiği; Okulda Toplumsal Güvenlik alt boyutunun

azaldığı dikkat çekmiştir. Katılımcıların, 498'i 20-29 yaş, 454'ü 30-39 yaş aralığındadır. Bu bulgular, mesleki kıdem çerçevesinde değerlendirildiğinde benzerlik açısından kendi içinde tutarlı kabul edilebilir. Bunun yanı sıra, Balcıoğlu'nun (2006) ifade ettiği deneyim açıklaması ile benzerlik göstermektedir.

9. Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu (n=785,) deprem sürecinde Van ilinde çalışmaktadır. Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin okul güvenliği ile ilgili değerlendirmelerinin öğretmenlerin deprem sürecinde Van ilinde çalışıp çalışmama durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı değerlendirildiğinde; Okulda Toplumsal Güvenlik alt boyutunda çalışmamış olmanın yüksek, Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik ve Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği alt boyutlarında düşük ortalama oluşturduğu fark edilmiştir. Bu sonuçlar, istatistiksel açıdan anlamlı düzeydedir. Van depremi esnasında en çok binanın sağlığına yönelik riskin ön plana çıkmış olduğu beklentisi literatür ile desteklenmiştir. Bunun yanı sıra, yine fiziksel güvenlik algısı da paralel şekilde problem taşıyor cinsten görülmektedir. Bu açıdan, sonuçların şaşırtıcı olduğunu söylemek mümkün değildir.

10. Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu (n=906,) 1-5 yıl arasında çalışmaktadır. Okulda Ruh Sağlığı/psikolojik Güvenlik alt boyutu hariç tüm alt ve genel boyutlarda gözlemlenen farklılaşma istatistiksel açıdan anlamlıdır. Sadece Okulda Toplumsal Güvenlik alt boyutunda çalışılan süre arttıkça puan artmaktadır. Diğer boyutlarda ilişkinin negatif olduğu dikkat çekmiştir. Bu sonuç, literatürdeki benzer çalışmalar ile tutarlılık göstermektedir (Bakıoğlu 1996; Akar, 2004).

11. Katılımcı öğretmenlerin çoğunluğu (n=695,) evlidir. Okulda Toplumsal Güvenlik değerlendirmesi incelendiğinde bekarlarda daha yüksek bir ortalama söz konusu ve bu farklılaşma istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde iken, Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği boyutunda evlilerin daha yüksek ortalama sahibi oldukları fark edilmiştir. Diğer alt boyutlardaki farklılaşmalar istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Bu sonuçları medeni durum çerçevesinde değerlendirmek için literatürde ilgili çalışma bulunamamıştır dolayısıyla ilgili çalışmaların artırılması gerekmektedir.

12. ilköğretim öğretmenlerinin görev yaptığı okul türü incelendiğinde, 556'sının ilkokul, 564'ünün ortaokul olduğu görülmektedir. Okulda Toplumsal Güvenlik alt boyutunda ortaokulda görev yapan öğretmenlerin anlamlı düzeyde yüksek ortalamaya sahip oldukları anlaşılmaktadır. Genel puan incelendiğinde, yine ortaokulda görev yapan öğretmenlerin daha yüksek ortalamaya sahip oldukları fark edilmiştir .Bakioğlu ve Polat (2002) çalışmalarında benzer sonuç ifade etmişlerdir. Öğrencilerin yaşının artması güvene yönelik algıları değiştirir nitelikte kabul edilmektedir.

5. 2. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında araştırmacılara, okul yöneticileri ve öğretmenlere ve eğitimle ilgili politika oluşturucular için geliştirilen önerilere verilmiştir.

5. 2. 1. Araştırmacılara Öneriler

1. Erkek olan ilköğretim öğretmenlerinin kadın ilköğretim öğretmenlerine nazaran okulların güvenliğine daha yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir. Bu doğrultuda, kadın öğretmenlerin korkularının nedenlerini araştırarak çalışmalar yapılabilir.

2. Araştırmanın çalışma evrenini Van il merkezinde ilköğretim kademesindeki öğretmenler oluşturmaktadır. Daha büyük çalışma evreninde daha yüksek bir örneklem sayısı ile yapılacak okul güvenliği araştırmalarının okullarda yaşanan güvenlik sorunları ile ilgili daha açıklayıcı bilgiler verebileceği düşünülmektedir.

3. Okul güvenliğinin çeşitli sorun alanları var bu nedenle okul kademelerindeki sorun alanları da farklılık gösterebilir. Farklı okul kademelerinde okul güvenliğine yönelik çalışmaların yapılması okul güvenliği ile ilgili alan yazınına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

4. Okul güvenliği boyutları olan; fiziksel/bedensel güvenlik, ruh sağlığı/psikolojik güvenlik, toplumsal güvenlik ve fiziksel ortam/fiziksel çevre güvenliği boyutlarına farklı boyutların eklenmesi için çalışmalar yapılabilir.

5. Okul güvenliği boyutları ayrı ayrı ele alınarak daha detaylı bir şekilde çalışılabilir.

6. Okul güvenliği sorun alanları bölge ve yörelerin sosyal, ekonomik, kültürel ve coğrafi şartlarına göre farklılık gösterebildiği için hangi bölge ve yörelerdeki okullarda ne tür güvenlik problemlerinin yaşandığını gösterecek çalışmalar yapılabilir.

5. 2. 2. Okul Yöneticilerine ve Öğretmenlere Öneriler

1. Öğretmenlerin eğitim düzeyi arttıkça Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği algılarının anlamlı düzeyde azaldığı saptanmıştır. Bu açıdan, okullarda özellikle fiziksel çevrenin yapılandırılması, güvenlik görevlisi ve kamera desteklerinin oluşturulması gereklilik göstermektedir.

2. Okullarda meydana gelen istismar, zorbalık, tehdit, dayak, gibi toplumsal güvenlik sorunlarında okul yönetimleri okul disiplin kurullarının etkili ve adil bir şekilde işleyişini sağlayarak okullarda öğrencilerin toplumsal güvenliğini artırabilir.

3. Okulda fiziksel/bedensel güvenlik değerlendirmesinin mesleki kıdem ile artan bir ortalamaya sahip oldukları görülen öğretmenlerin, kıdemleri arttıkça diğer meslektaşlarına destek vermelerinin sağlanması gerekliliği dikkat çekicidir. Öğretmenlerin ders saatleri düzenlenerek meslektaşlarına yardımcı olabilecek şekilde mentorluk yapmaları sağlanmalıdır.

4. Okul güvenliği genel puanı branş öğretmenlerinin lehine farklılaşmaktadır. Özellikle branş öğretmenlerine yönelik rehber öğretmenlerinin desteğinin alınması ve grup çalışmalarının hızlandırılması önem kazanmaktadır.

5. Okul yöneticileri okulda uyulacak kuralların belirlenmesi ve okulun işleyişi ile ilgili olarak ilgili mevzuat çerçevesinde okulun bütün çalışanlarının görüşlerini dikkate almalıdır. Olumlu bir okul iklimi oluşturulabilmesi için yöneticiler okulun diğer çalışanları ile demokratik bir ilişki kurmalıdır.

5. Okulda Toplumsal Güvenlik alt boyutunun yaşla beraber azaldığı dikkat çekmiştir. Bu nedenle öğretmenlere çevreye uyum seminerleri daha kapsamlı bir şekilde verilmelidir.

6. Okuldaki öğrencileri dışarıda gelebilecek tehlikelerde korumak için ve oyun alanlarında olması muhtemel kazaları önlemek için nöbetçi öğretmenlerin sayısının artırılması, nöbet görevlerinin daha sağlıklı ve dikkatli yapılması ya da güvenlik kamerası gibi teknolojilerin kullanıma sunulması yararlı olabilir.

5. 2. 3. Politika Oluşturuculara Öneriler

1. Literatürde, konuya yönelik çalışmaların özellikle ülkemizde fazla yapılmadığı dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda, ilgili çalışmaların artırılması gereklilik göstermektedir. Araştırmacıların bundan sonraki çalışmalarda, değişkenleri arttırarak konuya yönelik çalışmaları genişletmeleri önemlidir. Böylelikle, karşılaştırılabilir veri kazanımı da kolaylık gösterecektir.

2. Okul binalarının fiziksel güvenliğinin sağlanması için gerekli denetimlerin yapılması sağlanmalı yeni yapılacak veya onarılacak okulların yasal çerçeveler içerisinde yüklenici firmalara verilerek gerekli kontrollerin uzmanlar tarafında yapılmasını sağlamak ve doğal afetlere karşı sağlam olması için gerekli tedbirleri almak.

3. Okullarda doğal afetlerde ve kazalarda güvenliğin sağlanabilmesi için acil durum ve afet yönetimi konularında öğretmen ve öğrencilerin eğitime önem verilmelidir. Yöneticilere olası bir kriz anında durumu yönetebilmeleri için gerekli eğitim verilmelidir.

4. Okullarda hem öğrencilerin hem de okul çalışanlarının psikolojik güvenliğinin sağlanmasında rehberlik görevi yürütecek şekilde psikolojik danışma ve rehberlik servislerinin yeterli düzeyde olması sağlanmalıdır.

5. Okulların bulunduğu bölgeden başlayarak yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde bütün okullar için uygulamaya konulacak güvenlik standartları belirlenmeli ve bu standartlar çerçevesinde okul güvenliği planların uygulanabilirliği gözden geçirilmeli ve etkililiği sağlanmalıdır.

6. Okuldaki kantinlerin çalışma ortamları yasal çerçevede yapılmalı satılacak yiyecek ve içeceklerin belirtilen standartlar dışına olmaması için uzmanlar tarafında gerekli denetimler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AFAD. (2013). *Olağandışı durumlarda yaşamı Sürdürme*. İstanbul: T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
- Akın, A., Hodoğlugil, N., Koçoğlu, G.O., Devaraj, A., Supramaniam, Aydın, Y., Bacanlı, A., Barut, C., Başar, K. ve Çağlar, P. (2000). Altındağ merkez sağlık ocağı bölgesindeki beş okulda okul sağlığı uygulamalarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Toplum Hekimliği Bülteni*, 19(3). 1-5.
- Alaimo, K., Olson, C.M., Frongillo Jr, E.A., Briefel, R.R. (2001). “Food insufficiency, family income, and health in us preschool and school-aged children”, *American Journal of Public health*, vol. 91(5). 781-786.
- Arabacı, İ.B. (2010) Ortaöğretim okullarında sağlık hizmetlerinin yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *Fırat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (15), 101-114
- Arabacı, İ.B. (2010). Ortaöğretim kurumlarında sağlık hizmetlerinin yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 35(158). 101-114.
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı *Milli Eğitim Dergisi*. 151(3), 36- 40.
- Aral, N ve Gürsoy, F (2001) Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*. 151(3). 36-40.
- Ardıç, A. (2008). *Öğrencilerin okul kantinlerindeki tüketim tercihleri ve kantinlerin değerlendirilmesi*. Ankara: MEB, Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Araştırması, Kaynak Kitaplar Serisi.
- Avcı, M.(1996). Ulusal ve uluslar arası hukukta insan hakları çerçevesinde eğitim ve öğretim hakkı. *Yeni Türkiye Dergisi*. 2(7).182-194.
- Ayar, N. (2010). *Okul güvenliği sorununa farklı bir yaklaşım: okul polisi*. Sakarya Üniversitesi: Yüksek lisans tezi.
- Bakioğlu, A. ve Polat, N. (2002). *Kalabalık sınıfların etkileri* . Ankara:Anı Yayıncılık.
- Bakioğlu, A., Özcan, K., Savaş, N. (2007). *Okulda kriz yönetimi ve öneriler*. Yayınlanmamış Rapor, İstanbul.
- Balcıoğlu, İ. (2006). *Şiddet ve toplum*. İstanbul: Hayat Yayınları
- Barhan, A. (2001). *İlköğretim okullarında öğrenci güvenliğinin sağlanması*. Ankara Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

- Başar, M. A. (2003). *İlköğretim kurumlarının olanakları*. Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış doktora tezi.
- Binnis, K., Markow, D.(1999). The metropolitan life survey of the american teacher, 1999: Violence in america's public schools – five years later a survey of Students, teachers and law enforcement officers. conducted for: *The metropolitan life insurance company*. New York: Louis Harris & Associates, Inc.
- Brand, S., Felner, R., Shim, M., Seitsinger, A., & Dumas, T. (2003). Middle school improvement and reform: Development and validation of a school-level assessment of climate, cultural pluralism, and school safety. *Journal of Educational Psychology*, 95(3). 570-588.
- Bucher, K., Manning.T.L (2005) Creating safe schools Clearing house: a Journal of educational strategies, *issues and ideas*, 79 (1). 55-60.
- Bülbül,T.(2012). Okul Yönetiminde öğrenci işleri. H.B.MEMDUHOĞLU Ve K.YILMAZ (Ed). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*, 77-95 Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Ceylan, A. Tuncer, O. Melek, M. Akgün, C. Gülmehmet,F. Erden,Ö.(2009). Van bölgesindeki çocuklardan cinsel istismar. *Van Tıp Dergisi*, 16(4). 131-134.
- Çalık, A. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin görüşleri*. 18 Mart Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi,
- Çalık, Temel; Yaşar Özbay; Arif Özer; Türker Kurt; Mehmet Kandemir (2009). İlköğretim okulu öğrencilerinin zorbalık statülerinin okul iklimi, prososyal davranışlar, temel ihtiyaçlar ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 15 (60). 555-576.
- Çalık,T. Özbay,Y. Özer, A. Kurt,T. Kandemir, M. (2009). İlköğretim okulu öğrencilerinin zorbalık statülerinin okul iklimi, prososyal davranışlar, temel ihtiyaçlar ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(60).555-576
- Çankaya, İ. H.(2010). *Okul güvenliğinin ilköğretim okulu öğretmenlerininin Kaygı, motivasyon ve iş doyumuna Düzeylerine etkisi*. Fırat Üniversitesi : Yayınlanmamış doktora tezi
- Çankaya. İ. H.(2009) Okul güvenliği üzerine teorik bir çözümleme *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2). 3-10.
- Çınkır, Ş. ve Kepenekçi, K. Y. (2003). Öğrenciler arası zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 9(34). 236-253.
- Çocuk Sempozyumu.(2010). Dünya çocuklarının mutlu geleceği için 2. risk altında ve korunması gereken çocuklar *Uluslararası Sempozyumu Sonuç Bildirgesi*. <http://www.cocuksempozyumu.info/2010.asp>, Erişim Tarihi: 05.01.2012.

- Çubukçu, Z. Dönmez, A. (2012). İlköğretim okul yöneticilerinin şiddet türlerine yönelik görüşleri ve şiddetle başa çıkma yöntemleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*.1. (18). 37-64.
- Dönmez, B.(2004). Bir Eğitim Kurumu Olarak Okul. Y Özden (Ed.). *Sınıf Yönetimi*, 89-115. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık,
- Dönmez, B. (2001).Okul Güvenliği sorunu ve okul yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25, 63-74.
- Dönmez, B., Özer, N.(2009). *Yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve veliler için okul güvenliği ve güvenli okul*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dönmez,B. ve Güven, M.(2001). *Orta öğretimde görev yapan öğretmen ve okul yöneticilerinin okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentileri*. Araştırma Projesi(Proje no:2001/54). Malatya.
- Erol. F. (2009). *Okulda güvenlik sorununa yol açan etkenlerin belirlenmesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı .
- Feinberg, T; Nicole R. (2008). Cyberbullying, *principal leadership*. 9 (1). 10-14.
- Geyin, Ç. (2007). *Genel liselerde okul güvenliği algılarının icelenmesi*, Marmara Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Gök, F. (2004). Eğitim hakkı: Türkiye gerçeği. *XIII. Ulusal Eğitim bilimleri kurultayı bildirisi*, 6-9 Temmuz 2004, Malatya, Türkiye.
- Göksoy. S, Emen.E, Aksoy.C (2013) Milli eğitim. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi* 42. (200). 123-130.
- Gözütok, F. D. Oğuz,K. Er; Ö. Karacaoğlu,C.(2002). Okulda Dayak: (1992 ve 2006 Yılları karşılaştırması). *Toplumsal bir sorun olarak şiddet sempozyumu*, 12-14 Mayıs, 2002 İstanbul, Türkiye.
- Gözütok, F.D. (1993). Öğretmenlerin dayağa karşı tutumları ve okullarda dayak uygulamaları. *1. Eğitim Bilimleri Kongresi*, 1994,564-573. Adana, Türkiye
- Hoy, W. K. (2003). School climate. In J.W. Guhtrie, *Encyclopedia of education* (s. 2121-2124), New York: Thompson Gale.
- Hürriyet Gazetesi Web Sitesi 2011, “5.1”le Bu oldu”, 2011. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/19446733.asp> Erişim Tarihi: 12.04.2011.
- Işık, H.(2004). Okul güvenliği: Kavramsal bir çözümleme. *Milli Eğitim Dergisi*. 164 (200). 154-161.
- Işık, H.(2012). Öğrenme ortamlarının fiziksel düzeni. M. Şişman., S Turan(Ed.). *Sınıf Yönetimi*,52-68. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Işık, H. (2009) Okul güvenliğinin boyutlarına ilişkin kavramsal bir analiz, *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*. 26-30.
- Işıkkara, A.M. ve Çalışkan, Ö.(2009). *Afet eğitim uygulama ve araştırma merkezi*. İstanbul Aydın Üniversitesi.
- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, (2013). www.mebmevzuat.gov.tr Erişim tarihi:18/02/2014
- Kahveci, G. ve Demirtaş, Z. (2012). İlköğretim okulu 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin temizlik ve hijyen algıları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. 2 (2), 52-53.
- Kapıcı, E.G. (2004). İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 37(1). 1-13.
- Karal, D. (2011). *Uluslar arası stratejik araştırmalar kurumu*. Ankara :Usak Yayınları.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, H. (2008). Bullying prevalence among elementary students. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H.U. journal of education), 35, 207-217.
- Kavgacı, G. (2011). Aile ve evlilik terapisti, cinsel terapist. [Çevrim-içi: <http://www.cinselterapi-merkezi.com/?Bid=1004380>], Erişim tarihi: 24.04.2014.
- Kılıçcı, Y. (2006). *Okulda ruh sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kleinman, R.E., Hall, S., Ramirez, D.K., Patton, K., Pegano, M.E. & J.M. Murphy. (2002). "Diet, breakfast, and academic performance in children". *Annals of Nutrition & Metabolism*, 46(suppl 1), 24–30.
- Koç, Z. (2006). *Lise öğrencilerinin zorbalık düzeylerinin yordanması*. Gazi Üniversitesi: Yayınlanmamış doktora tezi.
- Korkut, F. (2004). *Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Krug, E.G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B. & Lozano, R. (2002). *World report on violence and health*. geneva: World health organization.
- Mabie, G.E. (2003). Making schools saf efor the 21 st century: An interview. *The Educational Forum*. 67(2).
- MEB (2014). *İlköğretim kurumları yönetmeliği*.
- MEB Web Sitesi. (2011). "Hayırseverler van için bir araya geldi". [Çevrim-içi: 2011. <http://www.meb.gov.tr/haberler/haberayrinti.asp?ID=9118>], Erişim Tarihi: 08.03.2014.

- MEB. *İlköğretim ve eğitim kanunu*, (2014). [Çevrim-içi: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24.html>], Erişim Tarihi: 10.04.2014.
- Memduhoğlu. H.B. ve Taşdan. M. (2007). Okul ve öğrenci güvenliği: Kavramsal bir çözümleme. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (34). 68-80.
- National Crime Prevention Council. (2003). *School safety and security toolkit a guide for parents, schools, and communities*. National crime prevention council, Washington.
- National School Safety Center.(2006). Technical assistance. Retrieved. [Çevrim-içi: <http://www.schoolsafety.us/Mission-Statement-p-3html>].Erişim tarihi: 24.02.2014
- NSW Department of Community Service (2005). Çocuk tacizini ve ihmalini önlemek. [Çevrim-içi: <http://www.community.nsw.gov.au/>], Erişim Tarihi: 20.04.2014.
- NSW Department of Community Service (2005).“Çocuk Tacizini ve İhmalini Önlemek”.
- Nurcombe, B. (2000). Child sexual abuse 1: Psychopathology. *J Psychiatry*. 34(1), 85-91.
- Okullardaki Ortak Kullanım Alanlarının ve Okul Kantinlerinin Temizliği. (2009). [Çevrim-içi: <http://www.ogretmenlersitesi.com/haber/6380>]. Erişim tarihi: 18.02.2014
- Olweus, D. (1993). *Bullying at school: What we know and what we can do*. MA: Blackwell.Publishers, Oxford
- Olweus, D. “Sweden”. Smith; I.P.K., Morita, Y., Tas, J.J., Olweus, D., Catalano, R. & Slee, P. (Eds) (1999). *The nature of school bullying: a cross-national Perspective*. Routledge, London and New York.
- Öncü, E. (2007). *Bursa ilinde bulunan ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarında görev yapan yönetici ve öğretmenler ile anasınıflarına devam eden çocukların anne-babalarının kurumun fiziksel güvenliğine ilişkin görüşleri*. Gazi Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Özer, N. ve Dönmez, B. (2007). Okul güvenliğine ilişkin kurumsal etkenler ve alınabilecek önlemler. *Milli Eğitim Dergisi*. 173. 299-313.
- Pişkin, M. (2002). *İlköğretim okullarında zorbalık*. Ankara Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Pişkin, M. (2002). Okul zorbalığı tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(2), 531-562.
- Pişkin, M. (2010). Examination of peer bullying among primary and middle school children in Ankara. Ankara'daki ilköğretim öğrencileri arasında akran zorbalığının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. 35(156).

- Pişkin, M., Öğülmüş, S. ve Boysan, M. (2011). *Güvenli okul ortamı oluşturma öğretmen ve yönetici kitabı. liselerde şiddetin saptanması ve okul temelli şiddeti önleme programının geliştirilmesi projesi kitapçığı, Tübitak, Ankara Üniversitesi.*
- Schneider, T. (2010). *School security technologies*. National clearinghouse for educational facilities. Washington dc.
- Schneider, T., Walker, H. & Sprague, J. (2000). *Safe school design: A handbook for educational leaders applying the principles of cpta*, eric clearinghouse on educational management college of education.
- Schneider, T.(2008). *Ensuring quality school facilities and security technologies*. The hamilton fish Institute on school and community violence & northwest regional educational laboratory. The George Washington University.
- Seven, S. (2008). *Çocuk ruh sağlığı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sorhaindo, A. ve Feinstein, L. (2006). *What is the relationship between child nutrition and school outcomes wider benefits of learning research report no.18*. Centre for research on the wider benefits of learning institute of education, London.
- Stephens, R.D. (1995). *Safe Schools: A handbook for violence prevention*. bloomington, in:National educational service.
- Stewart, A. (2003). School social Bonds, school climate, and school misbehavior: A multilevel analysis. *Justice quarterly*. . 20. 575- 604.
- Şahin, F. (2000). Okul sağlığı. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 164(2). 154-161.
- Şişman, M. (2002). *Örgütler ve kültürler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- T.C. Sağlık Bakanlığı,Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2014). [Çevrim-içi: <http://www.thsk.saglik.gov.tr/okul-sagligi/751-okul-sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.html>]
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2008). *Sağlık hizmetlerinde okul sağlığı kitabı*. H.Özcebe, B. Ulukol, S. Mollahaliloğlu, N. Yardım, F. Karaman(Ed.). T.C. Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Ankara.
- Taner, Y. ve Bahar, G. (2004). Çocuk istismarı ve ihmali, psikiyatrik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*. 35. 82-85
- Taşdan, M. ve Memduhoğlu, H.B. (2008). Okul ve öğrenci sağlığının korunmasına ilişkin kavramsal bir çözümleme. *Milli Eğitim Dergisi*. 37(180). 177-193.
- Taymaz, H. (2003). *İlköğretim ve ortaöğretim müdürleri için okul yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Turan, M ve Turhan, M. (2012). Orta öğretim kurumlarında güvenlik. Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi. *Fırat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1). 121-142.

- Türk Eğitim Sen (2005). *Şiddet ve taciz anket. ilköğretim 7.ve 8. sınıflarda okuyan öğrencilerin “okuldaşŞiddet” ve “taciz” kavramlarına ilişkin kavramsallaştırmaları*. Türk Eğitim Sen Genel Merkezi, Ankara.
- Türkiye’deki Doğal afetler (2013). [Çevrim-içi: <http://www.frmtr.com/lise-bilgi-istekleri/726154-turkiyedeki-dogal-afetler.html>], Erişim Tarihi: 01.05.2014.
- UNESCO.(1960). *Convention against discrimination in education*. http://www.unesco.org/education/pdf/DISCRI_E.PDF, Erişim Tarihi: 01.04.2014.
- UNICEF. (2001). *Less fearful, more active. the psycholocial school project for children affected by the 1999 earthquakes in Turkey*, UNICEF, Ankara.
- Ünsal, A. (1996). Genişletilmiş bir şiddet tipolojisi. *Cogito*, (6-7), 29-36.
- Wanat, C.L. (1996). *Defining safe schools. Journal for a just ve caring education*. 2(2). 121-123.
- Yaman, E. ve Ayar, N. (2009). Okul güvenliğine farklı bir yaklaşım: Okul polisi uygulaması. *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi*. 2. 147-171.
- Yaman, M., Yabancı, N., Şimşek, A. ve Kılıç, D. (2007). “Taşımali ve normal eğitim kapsamındaki öğrencilerin beslenme durumlarının değerlendirilmesi”. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(174), 304-317.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk ve suç*. . İstanbul: Remzi Kitap Evi.

EKLER

EK-1: ANKET İZİN ONAYI

**T.C.
VAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 94104669/100/1271674 26/03/2014
Konu: Cüneyt BAHÇI'nın Anket Çalışması

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Merkez Namık Kemal İlkokulu Müdürlüğünüzün 20.03.2014 903/131 sayılı yazılarında belirtildiği üzere; adı geçen okulda Müdür Yardımcısı olarak görev yapan ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisi olan Cüneyt BAHÇI, Müdürlüğümüze bağlı okullarda tez çalışmasına bağlı olarak anket çalışması uygulamak istemektedir.

İlimiz Merkez İlköğretim Kurumlarında uygulanması düşünülen anket çalışması uygun görülmektedir.

Makamlarınıza da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ali İhsan YILDIZ
Millî Eğitim Şube Müdürü

Uygun görüşle arz ederim
 __.03/2014
Kıyasettin KIREKİN
Millî Eğitim Müdürü

O L U R
 __.03/2014

Ramazan KURTYEMEZ
Vali a.
Valî Yardımcısı V.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 nci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. Eskiak teyidi için <http://yazlik.org.tr> adresinden 3558 800 3170-9121 numaralı koda ile yapılabilir.

VAN İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ Bilgi: A.DEMİRELİ (Dahili: 176)
 Abdurrahman Gazı Mah. İskele Cad. 65040 - VAN Telefon: 0-432) 222 41 62 -67
 e-posta: satim.en@meb.gov.tr - iletisim@meb.gov.tr Fax: 0-432) 222 41 61

EK-2: ANKET FORMU

İlköğretim Kademesinde Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Güvenliğine Yönelik Görüşleri

Değerli Öğretmenler;

Aşağıdaki formda, ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin okul güvenliğine yönelik görüşleri ile ilgili yapılan bir çalışmada kullanılacak verilerin elde edilmesini sağlayan anket soruları yer almaktadır. Konu ile ilgili sağlıklı bilgilere ulaşılması sizin vereceğiniz cevapların samimiyetine bağlıdır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgileriniz, ikinci bölüm ise okul güvenliğine yönelik görüşlerinizle ilgili soruları içermektedir. Birinci bölümde istenen kişisel bilgilerinizi işaretledikten sonra ikinci bölümde kendi okulunuzu değerlendirerek beşli ölçekten sizin için uygun olan parantezin içine (X) işareti koyunuz.

Forma hiçbir amaçla isim yazmanıza gerek yoktur.
Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.
İlginize teşekkür ederim.

Prof. Dr. Halil IŞIK
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

Cüneyt BAHÇI
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM: Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz: ( ) Bayan ( ) Erkek
2. Öğrenim Durumunuz:
  - ( ) Öğretmen Okulu / Eğitim Enstitüsü / Ön Lisans
  - ( ) 4 Yıllık Lisans
  - ( ) Lisans Üstü (Yüksek Lisans/Doktora)
3. Branşınız: ( ) Sınıf Öğretmeni
( ) Branş Öğretmeni ise belirtiniz:(.....)
4. Mesleki Kıdeminiz: ..... yıl.
5. Yaşınız : ..... yıl.
6. Görev yaptığınız okulun türü: ( ) İlkokul ( ) Ortaokul
7. Deprem sürecinde Van ilinde mi çalışıyordunuz? Evet( ) Hayır ( )
8. Bulduğunuz Okulda çalışma süreniz? ( ) yıl.
9. Medeni durumunuz? Evli ( ) Bekar ( )

II. BÖLÜM: OKUL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
Okulda Fiziksel/ Bedensel Güvenlik						
1	Okulumuzdaki tuvaletlerin temizliğine önem verilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Öğretmenler öğrencilerin sağlığı ile yakından ilgilidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Okulda salgın hastalıklar konusunda yeterince bilgilendirme yapılır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Kantinadaki yiyecek ve içeceklerin sağlıklı ve temiz olmasına dikkat edilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Okul koridorlarının ve sınıfların yeterince temizlenmediği zamanlar olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Okulda beden temizliğine duyarlılık üst düzeydedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Okulumdaki etkinlikler sağlıklı yaşam alışkanlığı kazanmada yardımcıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Okul kantinindeki yiyecekler sağlıklı beslenme alışkanlığı kazandırmaya yöneliktir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Kantinde ve yemek alanlarında temizliğe önem verilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Okulda Ruh Sağlığı/Psikolojik Güvenlik						
10	Öğrenciler okulun işleyişi ve kuralları ile ilgili olarak öğretmenler tarafından bilgilendirilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Okulda uygulanacak kurallar belirlenirken öğretmenler öğrenci görüşlerini de dikkate alır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Öğrenme güçlüğü olan ya da engelli olan öğrencilerin küçümsendiği / alaya alındığı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Okulda öğrencilerin yaratıcı fikirleri öğretmenler tarafında desteklenir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Öğrenciler öğretmenlere sorunlarını çekinmeden anlatabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Öğretmenlerin öğrencilere karşı gurur kırıcı söz ve uygulamaları olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Derslerde saygı, hoşgörü, iyilik gibi insani değerlere yer verilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Okulumda öğretmen- öğrenci ilişkileri olumludur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Bu okuldaki yöneticiler asla itiraz kabul etmez.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Öğrenciler istediklerinde kendilerini dinleyecek bir öğretmen bulur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Öğrencilerin psikolojik sorunlarının çözümünde rehberlik servisi etkilidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21	Öğrencilerin sportif ve sanatsal faaliyetler katılımı öğretmenlerce desteklenir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22	Öğretmenler arasında ciddi tartışmaların ve kavgaların yaşandığı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Okulda Toplumsal Güvenlik						
23	Okul kuralları herkesin anlayabileceği açıklıktadır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24	Öğrenciler öğretmenlere karşı saygılıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25	Okulda bazı öğrencilerin cep telefonu, fotoğraf makinesi, kamera vb. araçlarla uygunsuz kayıt yaptıkları olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26	Bazı öğrencilerin okul etkinliklerine (turnuva, yarışma, öğrenci meclisi seçimi vb.) katılımının öğrenciler tarafından engellendiği olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27	Öğrenciler arasında dedikodu, lakap takma, söylenti yayma gibi davranışlar sıklıkla görülür.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28	Okula suç aleti ile gelen öğrenciler bulunur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29	Okul yöneticileri öğrencilerle demokratik ve hoşgörülü bir ilişki kurar.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
30	Okul yönetimi ve öğretmenler dayığı bir disiplin aracı olarak görür.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
31	Okulumda öğrenciler arasında çete kavgaları yaşanır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
32	Bazı öğrencilerin diğer öğrencilere karşı tehdit ve baskı uyguladıkları olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
33	Okul eşyalarına (tuvalet kapıları, sıralar, laboratuvarlar vb.) öğrenciler tarafından zarar verildiği olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
34	Bazı öğrencilerin eşyalarının ya da paralarının zorla alındığı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
35	Okul yönetiminin öğrenciler arasında yaşanan sorunlara kayıtsız kaldığı zamanlar olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
36	Disiplin kuralları okulda bütün öğrencilere karşı adaletle uygulanır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
37	Okul yönetimi velilerle etkili bir iletişim içindedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
38	Bazı öğretmenlerin öğrenciler tarafından tehdit edildikleri ya da dövüldükleri olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
39	Bazı öğrencilerin okul etkinliklerine (turnuva, yarışma, öğrenci meclisi seçimi vb.) katılımının okul yönetimi ve öğretmenler tarafından engellendiği olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
40	Bazı öğrencilerin, başka öğrencilerden korktukları için okula gelemedikleri olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Okulda Fiziksel Ortam / Fiziksel Çevre Güvenliği

41	Okulum coğrafi konum olarak güvenli bir bölgededir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
42	Okulumuzda hırsızlık olayları yaşanmaz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
43	Öğrencilerin okulun bazı alanlarında ve okul çevresinde sigara içtikleri olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
44	Öğrencilerin okula gelip giderken çevreden sataşmalara uğradıkları olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
45	Okul binası öğrencilerin olumsuz davranışlar geliştirmesine uygundur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
46	Okul bahçesi okul dışından gelecek tehlikelere karşı güvenlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
47	Okul alanlarındaki ışıklandırma (koridorlar, sınıf, tuvaletler, bahçe vb.) yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
48	Okul çevresindeki bazı mekanlar (kahvehane, oyun salonu, eğlence mekanı vb.) öğrenci davranışlarını olumsuz etkilemektedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
49	Olağanüstü durumlarla (doğal afet, kaza vb.) baş etmek için yapılan bilgilendirme, eğitim, tatbikat gibi faaliyetler yeterli düzeydedir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
50	Öğrenci olmayanlar okul alanlarına denetimsiz bir şekilde girebilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
51	Okulun bazı bölgelerinde (kantin, okul girişleri, koridorlar, merdivenler vb.) izdiham yaşandığı olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
52	Okul çevresindeki trafik düzenlemesi yeterlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Cüneyt BAHÇI
Doğum Yeri ve Tarihi : Gevaş 01/06/1980

Eğitim Durumu

:
Lisans Öğrenimi : Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğrt.
Yüksek Lisans Öğrenimi :
Bildiği Yabancı Diller :
Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :
Projeler :
Çalıştığı Kurumlar : Milli Eğitim Müdürlüğü.

İletişim

E-Posta Adresi :cuneyt162007@gmail.com. cuneyt162007@hotmail.com

